

Suomalaisten huumeiden käyttö ja huumeasenteet

Huumeaiheiset väestökyselyt Suomessa 1992–2022

Karoliina Karjalainen

Raportti 12/2023

Suomalaisten huumeiden käyttö ja huumeasenteet

Huumeaiheiset väestökyselyt Suomessa 1992–2022

Karoliina Karjalainen

© Kirjoittaja(t) ja Terveiden ja hyvinvoinnin laitos

Taulukot: PunaMusta Oy
Taitto: Karoliina Karjalainen

ISBN 978-952-408-219-8 (painettu)
ISSN ISBN 978-952-408-217-4 (verkkojulkaisu)
ISSN 2323-363X (verkkojulkaisu)

<http://urn.fi/URN:ISBN:978-952-408-217-4>

PunaMusta Oy
2023

Tiivistelmä

Karoliina Karjalainen. Suomalaisten huumeiden käyttö ja huumeasenteet – Huumeaiheiset väestökyselyt Suomessa 1992–2022. Terveyden ja hyvinvoinnin laitos (THL). Raportti 12/2023. 139 sivua. Helsinki 2023.

ISBN 978-952-408-219-8 (painettu); ISBN 978-952-408-217-4 (verkkojulkaisu)

Suomalaisten huumeiden käyttöä on kartoitettu säännöllisesti toistettujen väestötutkimusten avulla 1990-luvun alkupuolelta lähtien. Tässä raportissa esitetään tuloksia vuosina 1992, 1996, 1998, 2002, 2006, 2010, 2014, 2018 ja 2022 suoritetuista postikyselyistä. Tutkittavat on poimittu satunnaisotannalla 15–69-vuotiaasta väestöstä. Ahvenanmaa, laitoksissa asuva väestö ja vailla vakituista asuntoa olevat on rajattu tutkimusten ulkopuolelle. Aineistonkeruun on tehnyt Tilastokeskus. Asetelmaltaan ja kysymyksiltään samankaltaisina eri vuosina toistetut kyselyt antavat yleiskuvan huumeiden käytön kehityksestä väestötasolla sekä kartoittavat huumeita ja huumeepolitiikkaa koskevien asenteiden ja mielipiteiden muutoksia. Raportin taulukoihin on koottu tulokset lähes kaikista huumeiden käyttöä ja mielipiteitä koskevista kysymyksistä, jotka ovat olleet mukana useampana tutkimusvuonna.

Kolmessa vuosikymmenessä suomalaisten huumeiden käyttö on yleistynyt ja käyttöön on tullut uusia aineita. Eniten on yleistynyt kannabiksen kokeilu ja käyttö. Siitä on tullut suosittua erityisesti 25–34-vuotiailla nuorilla aikuisilla miehillä, joista vuonna 2022 jo yli puolet ilmoitti kokeilleensa kannabista ainakin kerran elämässään. Pitkällä aikavälillä myös monien muiden aineiden kokeilu ja käyttö on yleistynyt, mutta ne ovat siitä huolimatta jääneet huomattavasti kannabista matalammalle tasolle. Amfetamiinin ja ekstaasin kokeilukäyttö on yleistynyt 2010-luvulla ja kokaiininkin vuoden 2014 jälkeen. Ikäryhmittäiset erot ovat näiden aineiden kohdalla edelleen huomattavat. Muuntohuumeita kokeilleiden osuus jää väestötasolla alhaiseksi, mutta silti niihin liittyvä huoli on aiheellinen aineiden ennalta arvaamattomien vaikutusten vuoksi. Lääkkeiden ei-lääkinnällisen käytön yleisyys on pysynyt jokseenkin muuttumattomana koko 2000-luvun, joskin on hyvä huomioida, että huumeista ainoastaan kannabiksen käyttö on yleisempää kuin lääkkeiden väärinkäyttö.

Samaan tapaan on kasvanut niiden ihmisten osuus, joille on joskus tarjottu huumeita käytettäväksi tai ostettavaksi. Kaiken kaikkiaan huumeet ovat tulleet entistä tutummaksi ilmiöksi suomalaisessa yhteiskunnassa. Tätä ilmentää hyvin se, että vuonna 2022 yli puolet alle 45-vuotiaista vastaajista ilmoitti tuntevansa henkilökohtaisesti jonkun huumeita käyttävän henkilön.

Henkilökohtaisen kosketuspinnan laajentuminen joko omakohtaisten huumeekokeilujen tai huumeita käyttävän henkilön tuntemisen kautta lienee karsinut huumeita kohtaan tunnettuja pelkoja ja on osaltaan johtanut asenteiden lieventymiseen. Asenteet ja mielipiteet ovat muuttuneet kuitenkin lähinnä kannabiksen kohdalla, muihin huumeisiin suhtaudutaan edelleen selvästi kriittisemmin. Huumeongelmaa kohtalaisena tai suurena sekä koko maan tasolla että omalla asuinalueella pitävien osuus on viimeisen vuosikymmenen aikana jälleen kasvanut.

Avainsanat: huumeiden käyttö, cannabis, huumeasenteet, mielipiteet, väestökyselyt, aikasarjat 1992–2022, Suomi

Sammandrag

Karoliina Karjalainen. Suomalaisten huumeiden käyttö ja huumeasenteet – Huumeaiheiset väestökyselyt Suomessa 1992–2022 [Användningen av narkotika och attityderna till narkotika bland finländarna – Befolkningsenkäter om narkotika i Finland 1992–2022]. Institutet för hälsa och välfärd (THL). Rapport 12/2023. 139 sidor. Helsingfors 2023.

ISBN 978-952-408-219-8 (tryckt); ISBN 978-952-408-217-4 (nätpublikation)

Finländarnas användning av narkotika har kartlagts regelbundet med hjälp av upprepade befolkningsundersökningar sedan början av 1990-talet. I den här rapporten redovisas resultatet av de postenkäter som genomfördes år 1992, 1996, 1998, 2002, 2006, 2010, 2014, 2018 och 2022. Deltagarna valdes ut genom slumpmässigt urval bland den finländska befolkningen i åldern 15–69 år. Åland, personer som bor på inrättningar och personer utan permanent bostad lämnades utanför undersökningarna. Materialet samlades in av Statistikcentralen. Enkäterna har under de olika åren haft samma utformning och frågor, och de ger således en överblick av hur användningen av narkotika har utvecklats på befolkningsnivå. Dessutom kartlades förändringarna i de attityder och åsikter som gäller narkotika och narkotikapolitiken. Tabellerna återger resultatet av nästan alla de frågor om användning av narkotika och de åsikter om narkotika som funnits med under flera undersökningsår.

På 30 år har användningen av narkotika blivit vanligare bland finländarna, och nya narkotiska medel har börjat användas. Experimentering med och användning av cannabis har ökat mest. Cannabis har blivit populärt framför allt bland unga män i åldern 25–34 år. År 2022 uppgav över hälften av denna grupp att de prövat cannabis åtminstone en gång i sitt liv. Ur ett långsiktigt perspektiv har även prövningen och användningen av andra ämnen blivit vanligare, men trots det är användningen av dem på betydligt lägre nivå än för cannabis. Experimentell användning av amfetamin och ecstasy blev vanligare på 2010-talet och detsamma gäller för kokain efter 2014. Skillnaderna mellan olika åldersgrupper är fortfarande stora vad gäller dessa ämnen. På befolkningsnivå är andelen som prövat designade droger låg, men likväl finns det en befogad oro i anslutning till dessa ämnen på grund av deras oförutsedda effekter. Användning av läkemedel för icke-medicinska syften har hållit sig på en relativt stabil nivå under 2000-talet. Trots det bör man alltjämt notera att endast användning av cannabis är allmännare än läkemedelsmissbruk.

På samma sätt har också den andel människor som någon gång blivit erbjudna att pröva eller köpa narkotika ökat. Narkotika har överlag blivit ett vanligare fenomen än tidigare i det finländska samhället. Detta framträder tydligt i och med att mer än hälften av alla tillfrågade personer under 45 år som svarade på enkäten 2022 uppgav att de personligen känner någon som använder narkotika.

Den personliga kontaktytan har utvidgats antingen genom att man själv har prövat narkotika eller genom att man känner någon som använder narkotika. Det har lett till att de rädslor som anknyter till narkotika har minskat och att attityderna blivit mildare. Likväl har attityderna och åsikterna förändrats närmast i fråga om cannabis, medan man fortfarande förhåller sig klart mer kritiskt till användningen av andra droger. Andelen som anser att narkotikaproblemet är ganska stort eller stort såväl i hela landet som i det egna bostättsområdet har åter ökat under det senaste årtiondet.

Nyckelord: användning av narkotika, cannabis, attityder till narkotika, åsikter, befolkningsundersökningar, tidsserier 1992–2022, Finland

Abstract

Karoliina Karjalainen. Suomalaisten huumeiden käyttö ja huumeasenteet – Huumeaiheiset väestökyselyt Suomessa 1992–2022 [Drug use and drug attitudes among Finns – Drug-related population surveys in Finland 1992–2022]. Finnish institute for health and welfare (THL). Report 12/2023. 139 pages. Helsinki, Finland 2023.

ISBN 978-952-408-219-8 (printed); ISBN 978-952-408-217-4 (online publication)

Drug use in Finland has been charted through regular population surveys since the early 1990s. This report includes the findings of surveys conducted using mailed questionnaires in 1992, 1996, 1998, 2002, 2006, 2010, 2014, 2018 and 2022. The respondents were aged between 15 and 69, randomly sampled from the Finnish population register. The Åland Islands, the institutionalised population and those with no permanent address were excluded from the study. The data was collected by Statistics Finland. Similar in structure and in their questions, the surveys conducted in the various years provide an overview of trends in drug use at the population level while also charting changes in attitudes to and opinions on drugs and drug policy. The tables in the report show the responses to nearly all the questions concerning drug use and opinions about drugs that were included in the survey more than once.

During the last three decades, drug use among Finns has increased, and new substances have been introduced. Using and experimenting with cannabis has increased the most. Cannabis has become particularly popular among young adult men (aged 25 to 34): in 2022, over half of them said they had tried cannabis at least once in their lifetime. Experimentation and use of many other substances have also increased over the long term, but nonetheless, their popularity has remained on a substantially lower level compared to cannabis. The experimental use of amphetamine and ecstasy has increased during the 2010s and of cocaine since 2014. The age group profiles of users of these substances also vary. The proportion of those experimenting with new psychoactive substances (NPS) remains low among the population, but it is still a concerning phenomenon due to the unpredictable effects of these substances. Non-medical use of prescription drugs has remained rather stable during the 2000s, although it should be noted that cannabis is the only illicit drug that is more common than non-medical use of prescription drugs.

The percentage of people who have had drugs offered to them to use or to buy has also increased. Overall, drugs have become much more common in Finnish society. One indication of this is that in 2022, more than half of the respondents under the age of 45 said they personally know someone who uses drugs.

The broadening of personal experiences of drug use or acquaintance with someone who uses drugs may have sublimated the fear of drugs and for its part, has led to a relaxing of attitudes towards them. However, this shift in attitudes and opinions mainly only concerns cannabis; views on the use of other substances remains much more critical. The proportion of those who find a drug problem moderate or large either in the entire country or in one's own residential area, has increased again during the last decade.

Keywords: drug use, cannabis, drug attitudes, opinions, population surveys, time series 1992–2022, Finland

Sisällys

Tiivistelmä.....	2
Sammandrag.....	3
Abstract.....	4
Sisällys	5
1 Johdanto	6
2 Aineisto ja menetelmät (taulukot 1–2).....	8
3 Vastausprosentti ja kato (taulukko 3)	10
4 Huumekontaktit ja kiinnostus kokeiluun	11
4.1 Tuntee huumeita käyttävän henkilön (taulukko 4)	11
4.2 Huumeiden tarjonta (taulukko 5).....	12
4.3 Huumeiden hankinnan helppous (taulukko 6)	13
4.4 Kiinnostus huumeiden kokeiluun (taulukko 7).....	13
5 Huumeiden käyttö	14
5.1 Huumeet yleisesti (taulukko 8).....	14
5.2 Kannabis (taulukko 9).....	15
5.3 Muut huumeet (taulukot 10–17).....	16
6 Muiden päihteiden käyttö ja tupakointi.....	18
6.1 Lääkkeiden ei-lääkinnällinen käyttö (taulukko 18)	18
6.2 Bentsodiatsepiinien ja opioidien ei-lääkinnällinen käyttö (taulukot 19–20).....	18
6.3 Liuottimien ja liimojen päihdekäyttö (taulukko 21)	18
6.4 Ilokaasun päihdekäyttö (taulukko 22)	19
6.5 Alkoholin käyttö (taulukko 23)	19
6.6 Eri aineiden samanaikainen käyttö (taulukko 24)	19
6.7 Tupakka- ja nikotiinituotteiden käyttö (taulukot 25–28)	20
7 Tarkentavia tietoja kannabiksen käytöstä.....	21
7.1 Kannabiksen käyttö sosiaalisen taustan ja asuinalueen mukaan (taulukot 29–30).....	21
7.2 Kannabiksen käytön insidenssi ja jatkuvuuskerroin (taulukot 31–32)	22
7.3 Kannabiksen käytön aloitusikä (taulukko 33)	22
7.4 Kannabiksen kotikasvatus (taulukko 34)	23
8 Päihteiden käytöstä aiheutuneet terveysongelmat ja hoito	24
8.1 Terveysongelmat (taulukko 35).....	24
8.2 Hoito (taulukko 36).....	24
9 Päihteiden vaikutuksen alaisena ajaminen.....	25
9.1 Alkoholin vaikutuksen alaisena ajaminen (taulukko 37).....	25
9.2 Huumeiden tai päihdyttävien lääkkeiden vaikutuksen alaisena ajaminen (taulukko 37)	25
10 Huumeita koskevat mielipiteet ja asenteet.....	26
10.1 Mielipiteet huumeiden aiheuttamasta ongelmasta Suomessa ja omalla asuinalueella (taulukko 38)	26
10.2 Pelko joutua väkivallan kohteeksi muiden ihmisten huumeiden käytön vuoksi (taulukko 39)	27
10.3 Mielipiteet siitä, pitäisikö huumeiden käytöstä rankaista (taulukko 40)	28
10.4 Mielipiteet eri päihteiden käytön aiheuttamista riskeistä (taulukko 41)	29
10.5 Mielipiteet huumeiden kohtuukäytöstä (taulukko 42).....	30
10.6 Mielipiteet erilaisten huumaavien aineiden hankinnan ja käytön rangaistavuudesta (taulukko 43).....	31
10.7 Mielipiteet huumausainepoliittisista toimenpiteistä ja palveluista (taulukko 44)	32
10.8 Mielipiteet siitä, pitäisikö kannabista voida hankkia laillisesti (taulukko 45)	32
11 Yhteenveto.....	34
Lähteet.....	36
Taulukkoluetelo	39
Taulukot.....	44
Liite: Kyselylomake.....	115

1 Johdanto

Suomalaisten huumeiden käyttöä on kartoitettu säännöllisesti toistettujen väestötutkimusten avulla 1990-luvun alkupuolelta lähtien. Pääosin neljän vuoden välein tehty postikyselyiden sarja käynnistyi vuonna 1992 sosiaali- ja terveysministeriön erityisrahoituksella. Vuodesta 1998 eteenpäin tätä traditiota jatkettiin Sosiaali- ja terveysalan tutkimus- ja kehittämiskeskus Stakesissa. Stakesin ja Kansanterveyslaitoksen fuusion myötä tutkimusperinne siirtyi vuonna 2009 perustettuun Terveiden ja hyvinvoinnin laitokseen (THL). Viimeisin Huumeenkysely (viralliselta nimeltä Päihdetutkimus) on vuodelta 2022. Asetelmiltaan ja kysymyksiltään samankaltaisina eri vuosina toistetut väestötutkimukset antavat hyvän yleiskuvan suomalaisten huumeiden käytöstä ja huumeita koskevien mielipiteiden kehityksestä (Hakkarainen 2015).

Vuosien 1992 ja 2022 välillä Suomen huumeilanteessa on tapahtunut monia muutoksia. Kolmessa vuosikymmenessä suomalaisten huumeiden käyttö on yleistynyt huomattavasti. 1990-luvun alussa näytti vielä siltä, että pitkään jatkunut stabiili tilanne oli säilynyt entisellään, mutta jo vuosikymmenen jälkipuoliskolla kehitys antoi tutkijoille aiheen puhua ”toisesta huumeaallostaa” (Partanen & Metso 1999). Muutoksen voimakkuus ja jotkin siihen sisältyneet uudet piirteet antoivat aiheen pohdiskella sitä, onko kysymys 1960-luvun lopun tapaan ennen pitkää laskuun kääntyvästä aallosta vai pikemminkin pysyvämmästä ”veden pinnan noususta” (Salasuo & Seppälä 2001). 2010-luvun kehitys viittaa pysyvämpään tilanteen muutokseen (Hakkarainen ym. 2015, Hakkarainen ym. 2020).

Uuden tanssi- ja klubikulttuurin siivittämä toinen huumeaalto toi käyttöön tukun uusia aineita. Julkisuu- dessa tunnetuimpia näistä ovat ekstaasi, gamma (GHB) ja lakka (GBL), mutta huumekokemuksia on haettu myös monista muista, huumeina aiemmin käyttämättömistä tai nimenomaan huumekäyttöön muokatuista aineista. Tämän takana on pyrkimys kiertää huumekontrollia kokeilemalla aineita tai aineyhdistelmiä, jotka eroavat joiltakin osiltaan lainsäädännön kieltämistä aineista. Syntyi uusi käsite, ”muuntohuumeet” (designer drugs, new psychoactive substances)¹. Samanaikaisesti niin kutsuttujen kovien huumeiden ongelmakäytössä siirryttiin heroiinista synteettisiin opioideihin kuten korvaushoidossa käytettyyn buprenorfiiniin (Temgesic®, Subutex® ja Suboxone®) ja uusiin lääkeopioideihin (esim. tramadoli, fentanyyli ja oksikodoni). Tutkimussarjan kannalta tämä on merkinnyt sitä, että lomakkeeseen on toteutusvuosittain lisätty kysymyksiä uusista käyttöön tulleista aineista. Kun vuoden 1992 kyselylomakkeella käyttökokemuksia tiedusteltaessa nimettiin kahdeksan erilaista ainetta tai aineryhmää niin vuonna 2014 vastaava lukumäärä oli 16. Vuoden 2014 jälkeen minkään uuden aineryhmän käyttö ei kuitenkaan ole yleistynyt niin merkittävästi, että siitä olisi ollut hyödyllistä kerätä väestötasoista tietoa.

Omalla käyttökokemuksella ja huumeita käyttävien henkilöiden henkilökohtaisella tuntemisella on vaikutusta asenteisiin ja mielipiteisiin huumeista (Hakkarainen 1996; Williams ym. 2011). Sen vuoksi ei ole yllättävää, että huumeiden käytön yleistyessä myös huumeasenteet ovat muuttuneet huomattavasti. Tämä voidaan todeta mm. suhtautumisessa huumeiden käytön aiheuttamiin terveys- tai muihin riskeihin. Suomalaisten huumeasenteisiin vaikuttavat myös kansainväliset tapahtumat ja trendit. Esimerkiksi kannabiksen laillistaminen Uruguayssa, Kanadassa ja useissa Yhdysvaltain osavaltioissa sekä Euroopassa tapahtunut kannabispoliittinen liikehdintä on voinut vaikuttaa kannabista koskeviin mielipiteisiin myös Suomessa.

Kyselysarjan tuloksia on julkaistu vuosien varrella useissa erillisartikkeleissa, jotka löytyvät tämän raportin kirjallisuusluettelosta. Tässä julkaisussa raportoidaan kaikki tilanteen kehitystä kuvaavat lukusarjat, joissa on tietoja useammalta kuin yhdeltä mittauskerralta ja jotka sisältyivät vuoden 2022 tiedonkeruuseen. Suurin osa kysymyksistä on säilynyt muuttumattomana vuodesta toiseen, joten niistä on mahdollista esittää tietoja 30 vuoden ajalta. Kyselylomaketta on kuitenkin vuosien varrella muokattu, kun siihen on lisätty joitakin tilanteen muutoksen vaatimia uusia ja poistettu joitakin kiinnostavuutensa menettäneitä vanhoja kysymyksiä. Kaikkia kysymyksiä myöskään ei ole toistettu jokaisella mittauskerralla. Tästä syystä lukusarjojen aikajänteissä on jonkin verran vaihtelua.

Julkaisun formaatti on perinteinen taulukkoraportti, jossa keskeistä eivät ole tutkijoiden tulkinnat vaan yksityiskohtaisen tiedon suuri määrä. Näin lukija voi hyödyntää raporttia omien ajatustensa ja käsitystensä kehittämisessä, tarkistamisessa ja perustelemissa. Raportti toivon mukaan tarjoaa hyödyllistä tietoa kaikille

¹ Muuntohuumeilla tarkoitetaan synteettisiä psykotrooppisia aineita, jotka muistuttavat vaikutuksiltaan perinteisiä huumausaineita. Internetissä niitä markkinoidaan ”laillisina huumeina” (”legal high”). Ne voivat olla kokonaan uusia, perinteisistä huumeista (esimerkiksi amfetamiinista) muokattuja yhdisteitä tai vanhoja lääketeollisuudessa kehitettyjä molekyyliä, jotka eivät ole päässeet kliniseen käyttöön. (Tacke ym. 2011.) Kansainvälisessä kirjallisuudessa niistä käytetään myös nimitystä ”uudet psykoaktiiviset aineet” (new psychoactive substances, NPS).

niille, jotka ovat asiasta kiinnostuneita. Esitystavaltaan raportti jakautuu kahteen osaan. Aluksi on joitakin keskeisiä trendejä ja kehityslinjoja esittelevä tekstiosa, mitä seuraa tarkemmat numeroarvot sisältävä taulukko-osa.

2 Aineisto ja menetelmät (taulukot 1–2)

Taulukkoon 1 on koottu tiedot kaikista Suomen aikuisväestöä koskevista päihdeaiheisista tutkimuksista vuosilta 1992–2022, joissa on kysytty huumeiden (vähintään kannabiksen) käyttöä. Vertailukelpoisimpia ovat taulukossa 1 tummennetulla merkityt tutkimukset, joissa kysymykset koskevat pääasiassa huumeiden käyttöä sekä huumeasenteita ja -mielipiteitä. Vaikka näissäkin tutkimuksissa on mukana joitain keskeisiä alkoholin käyttöön ja tupakointiin liittyviä kysymyksiä, on alkoholin käyttöä kartoitettu paljon suppeammin kuin Juomatapa- ja Alkoholipaneelitutkimuksissa. Kaikissa huumeaiheisissa tutkimuksissa aineisto on kerätty postikyselynä Tilastokeskuksen toimesta. Vuodesta 2010 lähtien kyselyyn on voinut vastata myös verkossa henkilökohtaisen tunnuksen ja salasanan avulla.

Tähän raporttiin sisällytetyt kyselyt on toteutettu vuosina 1992, 1996, 1998, 2002, 2006, 2010, 2014, 2018 ja 2022 (taulukko 2). Koska tutkimusmenetelmä vaikuttaa vastauksiin, on tähän raporttiin koottu tuloksia vain postikyselyillä kerätyistä aineistoista. Vuoden 1998 kyselyn puhelinvastaukset jäävät tästä syystä tarkastelun ulkopuolelle. Samoin yli 69-vuotiaat on rajattu tarkastelujen ulkopuolelle, sillä vuosien 1992 ja 1996 jälkeen näistä ikäryhmistä ei ole kerätty tietoja. Alaikärajaksi on kuitenkin valittu 15 vuotta huolimatta siitä, että vuonna 1992 nuorimmat vastaajat olivat 18-vuotiaita ja vuonna 1996 16-vuotiaita.

Ahvenanmaa ei ole kuulunut kyselyn piiriin vuodesta 2002 lähtien. Otantakäytäntö rajaa myös laitoksissa asuvan väestön sekä vailla vakinaista asuntoa olevat tutkimuksen ulkopuolelle, minkä vuoksi erityisesti huumeita ongelmallisesti käyttäviä henkilöitä ei välttämättä tavoiteta. He saattavat myös olla muita haluttomampia vastaamaan kyselyihin. Tästä syystä huumeita ongelmallisesti käyttävät jäävät usein aliedustetuiksi tällaisissa väestökyselyissä (Reuband 1990; Hakkarainen & Metso 2003). Toisaalta joissain tutkimuksissa on esitetty, että erityisesti päihteitä koskevissa kyselyissä päihteiden käyttö olisi yleisempää vastaajilla kuin vastaamatta jättäneillä (Zhao ym. 2009; Kraus ym. 2013). Tämän selvittämiseksi vuonna 2014 toteutettiin noin kymmenelle prosentille ei-vastanneista (n=353) lyhyt puhelinhaastattelu, jossa vastaamattomuuden syiden lisäksi tiedusteltiin muutamalla kysymyksellä henkilöiden huumeiden ja alkoholin käyttöä. Katohaastatteluun vastanneilla huumeiden käyttö oli hyvin samalla tasolla kuin alkuperäiseenkin kyselyyn vastanneilla (Karjalainen ym. 2016).

Kaikki kyselyt perustuvat systemaattiseen satunnaisotantaan. Jotta huumeiden käytön kannalta aktiivisimmasta väestöosasta saataisiin riittävästi vastauksia, nuoremmista ikäryhmistä on tehty yliotanta (15–34-vuotiaat vuosina 2002 ja 2006, 15–39-vuotiaat vuosina 2010, 2014, 2018 ja 2022). Vastaukset on painotettu vastaamaan koko väestön ikä-, sukupuoli-, koulutus- ja aluejakaumia. Painotus on tehty jälkikäteen myös vuosien 1992, 1996 ja 1998 aineistoille, mikä on voinut aiheuttaa pieniä muutoksia näistä tutkimuksista aiemmin esitettyihin tuloksiin (Hakkarainen & Metso 2003). Vuodesta 2014 lähtien otantamenetelmä on ollut ositettu systemaattinen satunnaisotanta, jossa otos on ositettu iän (15–39- ja 40–69-vuotiaat) ja alueen (HSY:n jätevesialueella ja sen ulkopuolella asuvat) mukaan. Ositus alueen mukaan mahdollistaa mm. Huumekyselyn ja jätevesitutkimusten tulosten vertailun (Karjalainen ym. 2023b).

Kuten monissa muissakin tutkimuksissa vastausprosentit ovat selvästi laskeneet ensimmäisten kyselyiden melko korkeista osuuksista (taulukko 2). Tämä aiheuttaa jonkin verran epävarmuutta tuloksiin, mikä on huomioitava raporttia lukiessa. Mikäli kyse on yleisestä vastaushalukkuuden laskusta, sillä ei välttämättä ole merkittävää vaikutusta tulosten yleislinjoihin (Groves 2006; Wennberg ym. 2011). Vastausaktiivisuuden on kiinnitetty erityistä huomiota, ja se on viimeisissä tiedonkeruissa pysytellyt noin 50 prosentin tuntumassa. Tätä voidaan pitää suhteellisen hyvänä saavutuksena, sillä kansalaisten tavoittaminen on nykyään vaikeaa kaikilla tiedonkeruumenetelmillä.

Vuodesta 2010 lähtien kyselyyn on voinut vastata myös verkossa. Vuoden 2022 syksyllä toteutettu tiedonkeruu aloitettiin verkkokyselyllä, johon oli mahdollista vastata koko tiedonkeruun ajan. Mahdollisuutta vastata paperilomakkeella tarjottiin myöhemmässä vaiheessa. Postituksia oli syksyn aikana yhteensä neljä: Kahdella ensimmäisellä kerralla tutkittaville lähetettiin kyselyn esite sekä saatekirje, jossa heitä pyydettiin vastaamaan kyselyyn verkossa henkilökohtaisen tunnuksen ja salasanan avulla. Kolmas postitus sisälsi verkkovastaustunnusten lisäksi paperilomakkeen ja palautuskuoren. Viimeinen postitus oli saatekirje verkkovastaustausohjeineen, missä viitattiin myös mahdollisuuteen vastata aiemmin lähetetyllä paperilomakkeella. Lisäksi vastaajia tavoiteltiin tiedonkeruun aikana kahdesti sähköpostimuistutuksella, mikäli heillä oli väestötietojärjestelmään kirjattu sähköpostiosoite. Sähköpostimuistutuksessa oli henkilökohtainen suoralinkki, mikä mahdollisti pääsyn lomakkeelle suoraan ilman verkkovastaustunnusten syöttämistä. Lomakkeet palautettiin nimettöminä eivätkä vastaajien nimet tai muut tunnistetiedot tulleet missään vaiheessa tutkijoiden tietoon.

Vuoden 2022 tiedonkeruun vastausaktiivisuutta edistettiin myös muilla toimenpiteillä. Kaikki vastanneet osallistuivat kolmen 500 euron lahjakortin (verkkokauppa.com) arvontaan. Saatekirjeet muotoiltiin erilaisiksi nuoremmalle (15–29-vuotiaat) ja vanhemmalle (30–69-vuotiaat) ikäryhmälle. Saatekirjeitä muokattiin jokaisella yhteydenottokierroksella ja vuosien 2014 ja 2018 tavoin viimeisessä saatekirjeessä kaikille esitettiin siihen mennessä kertyneisiin vastauksiin perustuvia tuloksia siitä, mitä vastaajat ajattelivat kannabiksen lailistamisesta.

Vuodesta 2018 lähtien on ollut mahdollista ilmoittaa sukupuolekseen muu kuin mies tai nainen. Muunsukupuolisia vastaajia on kuitenkin ollut hyvin vähän (n=10 vuonna 2018, n=33 vuonna 2022). Tästä syystä sukupuoliryhmittäisiä tarkasteluja on mahdollista tehdä vain miehillä ja naisilla.

Vuosina 2010–2022 verkkolomakkeella vastanneilla huumeiden käyttö on ollut yleisempää kuin vastaavanikäisillä postitse vastanneilla. Tämä saattaa jonkin verran nostaa näiden vuosien prevalensseja ja siten vaikeuttaa trenditarkasteluja. Vaikutuksen suuruutta ei voi kuitenkaan mitata, koska verkon kautta vastanneet huumeita käyttäneet henkilöt olisivat voineet vastata postikyselyyn, ellei toista vaihtoehtoa olisi tarjottu.

Postikyselyissä vastausprosentti jää yleensä alhaisemmaksi kuin haastattelututkimuksissa (taulukko 1). Huumeiden käytön yleisyyttä kuvaavat prevalenssiluvut ovat kuitenkin olleet postikyselyillä tehdyissä Huumeikyselyissä korkeammat kuin vastaavan ajankohdan Juomatapatutkimuksissa. Tämä johtunee siitä, että haastatteluihin sisältyvä henkilökohtainen kontakti saa vastaajat suhtautumaan omista huumekokemuksistaan kertomiseen varauksellisemmin. Vaikka itseraportointiin perustuvaan seurantaan liittyy siis omat rajoituksensa, sen on osoitettu olevan varsin käyttökelpoinen tapa mitata huumeiden käyttöä erityisesti tutkimustarkoituksissa (Bharat ym. 2022).

Huumeilla tarkoitetaan tässä raportissa kannabista (hasista ja marihuanaa), amfetamiinia, metamfetamiinia, heroiniä, kokaiinia, crackia, LSD:tä, ekstaasia, GHB:tä (”gammaa”) tai GBL:ää (”lakkaa”), MDPV:tä, alfa-PVP:tä tai muita synteettisiä katinoneja, synteettisiä kannabinoideja ja huumaavia sieniä. Myös buprenorfiini (Subutex®, Suboxone®, Temgesic®) ja metadoni muutoin kuin korvaushoidossa sekä muut ei-lääkinnällisesti käytetyt opioidit (esim. tramadoli, fentanyl, kodeiini, oksikodoni, morfiini) lasketaan huumeisiin. Vuosien kuluessa uusia aineita on lisätty huumeisiin kuuluviksi. Edellä mainitut aineet sisältyivät vuoden 2022 kyselylomakkeeseen, vuonna 1992 lista oli huomattavasti lyhyempi. Lisäksi tässä julkaisussa raportoidaan liuottimien ja vastaavien aineiden käytöstä sekä rauhoittavien lääkkeiden ja uni- ja kipulääkkeiden ei-lääkinnällisestä käytöstä. Raporttiin sisältyy myös joitain alkoholiin sekä tupakkaan ja muihin nikotiinituotteisiin liittyviä tuloksia.

Vastaajien huumeiden käyttöä on kartoitettu kysymyssarjalla, jossa heiltä tiedustellaan, ovatko he keilleet tai käyttäneet jotain huumetta (1) joskus elinaikanaan, (2) viimeksi kuluneiden 12 kuukauden aikana tai (3) viimeksi kuluneiden 30 päivän aikana. Tämä on kansainvälisesti vakiintunut tapa seurata huumeiden käyttöä, ja näihin kolmeen mittariin viitataan myös termein (1) elinikäisprevalenssi, (2) vuosiprevalenssi ja (3) kuukausiprevalenssi.

Satunnaisotantaan perustuvissa tutkimuksissa tuloksiin liittyy aina tietty virhemarginaali, jonka suuruus riippuu mm. otoksen koosta. Tässä raportissa ei esitetä testejä tai luottamusvälejä, mutta tyypillisesti luottamusvälin suuruus koko aineistossa on noin 1–2 prosenttiyksikköä ylös- tai alaspäin, pienemmissä osaryhmissä se voi olla useampiakin prosenttiyksikköitä. Lukijan on hyvä muistaa tämä otantatutkimuksiin liittyvä epätarkkuus taulukoiden lukuja tulkitessaan.

3 Vastausprosentti ja kato (taulukko 3)

Vuoden 2022 Huumeekyselyn lähtöotos oli 8 200 henkilöä. Hyväksytyjä vastauksia saatiin 3 857 kappaletta. Tietoon tulleen ylipeiton (n=8) vähentämisen jälkeen lopullinen vastausosuus oli 47,1 prosenttia.

Katoon jäi 4 335 vastaajaa. Verkko- ja postikyselyille tyypillisesti kadon syy saatiin selville vain pienelle osalle: 29 tapauksessa syy oli postitukseen liittyvä, 20 kieltäytyi tutkimuksesta ja kolme palautti tyhjän/sabotoidun lomakkeen.

Kuten aikaisemminkin, myös vuoden 2022 Huumeekyselyssä naiset vastasivat miehiä aktiivisemmin. Ikäryhmistä heikoimmin vastasivat 35–44-vuotiaat, mutta sukupuolittain eniten katoon jäi 45–54-vuotiaita miehiä (63 %) ja 35–44-vuotiaita naisia (53 %). Korkein vastausosuus oli 25–34-vuotiailla miehillä (45 %) ja 55–69-vuotiailla naisilla (56 %).

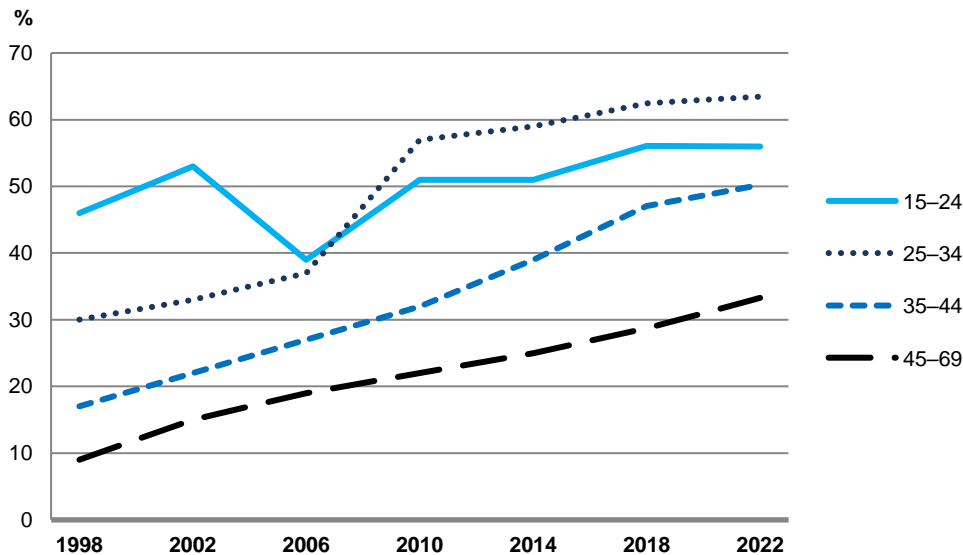
Siviilisäädyn mukaan tarkasteltuna vastausosuuksissa ei juuri ollut eroja, ei myöskään maantieteellisesti suuralueiden välillä. Maaseudulla asuvat vastasivat hieman harvemmin muihin verrattuna. Koulutusasteittain tarkasteluna erot vastausaktiivisuuden erot olivat selviä: mitä korkeampi koulutusaste, sen pienempi kato. Korkein kato oli muuta kuin suomea tai ruotsia äidinkielenään puhuvilla, mikä ainakin osittain selittyi sillä, että lomakkeesta pystyttiin toteuttamaan vain kaksi kieliversiota (suomi ja ruotsi).

4 Huumekontaktit ja kiinnostus kokeiluun

4.1 Tuntee huumeita käyttävän henkilön (taulukko 4)

Huumeiden käyttö on rangaistava teko Suomessa. Siksi erilaisissa kyselyissä ja tutkimuksissa on ollut helppoa kysyä muiden kuin vastaajan omasta huumeiden käytöstä. Tieto siitä, kuinka paljon tunnetaan huumeita käyttäviä henkilöitä, kertoo huumausaineiden levinneisyydestä. Puhutaan myös sosiaalisesta altistumisesta huumeille, millä tarkoitetaan, että henkilö tuntee huumeita käyttävän henkilön tai että hänelle on tarjottu tai kaupattu huumeita. Tämä ei vielä merkitse omia huumeekokeiluja tai huumeiden käyttöä, mutta se lisää tietämystä huumeiden käyttöön liittyvistä normeista ja siitä maailmasta, jossa huumeita käytetään. (Rimpelä ym. 1994.)

Huumeekyselyissä huumeita käyttävien henkilöiden tuntemista on kysytty vuodesta 1998 lähtien. Vuonna 2022 lähes puolet vastaajista raportoi tuntevansa huumeita käyttävän henkilön. Huumeita käyttävien henkilöiden tunteminen on lisääntynyt koko tarkastelujakson ajan yli 25-vuotiailla ja vuodesta 2006 lähtien myös 15–24-vuotiaiden ikäryhmässä (kuvio 1, taulukko 4). Vuoteen 2006 asti eniten huumeita käyttäviä henkilöitä tuntevia oli nuorimmassa ikäryhmässä, minkä jälkeen osuus on ollut suurin 25–34-vuotiailla. Heistä lähes kaksi kolmasosaa raportoi tuntevansa huumeita käyttävän henkilön. Huumeita käyttäviä henkilöitä tuntevien osuus on kaksinkertaistunut vuosien 1998 ja 2022 välillä 25–34-vuotiaiden ikäryhmässä ja noin kolminkertaistunut vanhemmissa ikäryhmissä.

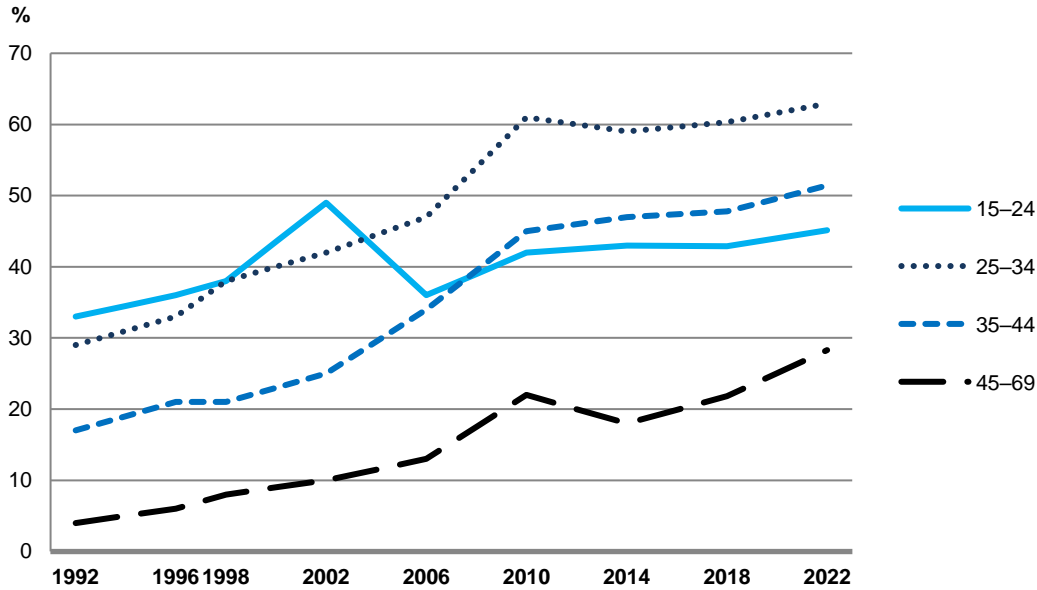

Kuvio 1. Tuntee henkilökohtaisesti huumeita käyttävän henkilön, ikäryhmittäin (%).

Yleisesti ottaen miehet tuntevat hieman naisia useammin huumeita käyttäviä henkilöitä (taulukko 4). Vuonna 2022 huumeita käyttäviä henkilöitä tuntevien osuus oli suurin 25–34-vuotiaiden ikäryhmässä sekä miehillä (68 %) että naisilla (57 %).

4.2 Huumeiden tarjonta (taulukko 5)

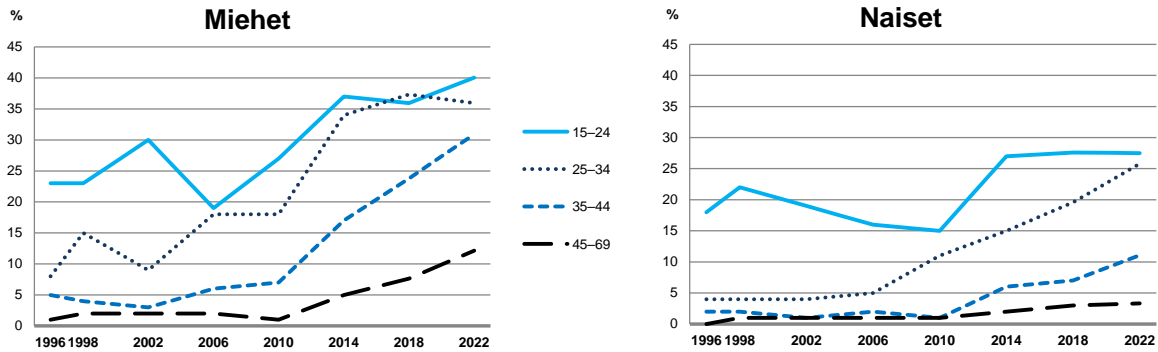
Huumeita käyttävien henkilöiden tuntemisen lisäksi huumeiden tarjonta on sosiaalista altistumista huumeille. Huumeikyselyssä on kysytty, onko vastaajalle tarjottu huumeita joko ilmaiseksi tai ostettavaksi joskus elinaikana tai viimeisten 12 kuukauden aikana. Huumeiden tarjonta on kasvanut melko tasaisesti. Vuonna 2022 vastaajista 42 prosentille oli joskus elinaikana tarjottu huumeita joko ilmaiseksi tai ostettavaksi (taulukko 5a). Nuorimmassa ikäryhmässä (15–24-vuotiaat) huippu saavutettiin vuonna 2002 (kuvio 2), jolloin lähes puolelle tämän ikäryhmän vastaajista oli joskus elinaikana tarjottu huumeita. Sittemmin osuus on ollut pienempi, mutta silti kasvusuuntainen erityisesti tämän ikäryhmän miehillä. Huumeita on tarjottu yleisemmin miehille kuin naisille, myös ikäryhmittäin tarkasteltuna. Vuonna 2022 noin kahdelle kolmasosalle 25–34-vuotiaista miehistä oli joskus elämän aikana tarjottu huumeita, naisista hieman yli puolelle.

Kuvio 2. Tarjottu huumeita joskus elämän aikana, ikäryhmittäin (%).

Huumeiden tarjonta viimeisten 12 kuukauden aikana on yleistynyt erityisesti vuoden 2010 jälkeen sekä miehillä että naisilla (taulukko 5b). Kun vuosien 1996–2010 kyselyissä 5–7 prosentille vastaajista oli tarjottu huumeita viimeksi kuluneen vuoden aikana, vastaava luku vuonna 2022 oli 19 prosenttia. Lähes viidesosalle 15–69-vuotiaasta väestöstä oli siis tarjottu huumeita kyselyä edeltävän vuoden aikana. Vaikka osuudet vanhemmissa ikäryhmissä jäävät nuorempia pienemmiksi, on huumeiden tarjonta yleistynyt suhteellisesti enemmän yli 35-vuotiaiden ikäryhmissä nuorempiin verrattuna.

Yleisimmin huumeiden tarjonnasta raportoivat 15–24-vuotiaat nuoret (kuvio 3), vaikka tämän ikäryhmän naisilla osuus ei juuri ole muuttunut vuoden 2014 jälkeen. Viimeisen vuoden aikainen huumeiden tarjonta on yleistynyt erityisesti 35–44-vuotiailla miehillä, joista noin kolmasosalle oli tarjottu huumeita. Myös tämän ikäryhmän naisilla huumeiden tarjonta on yleistynyt, joskin osuus jää huomattavasti miehiä matalammalle tasolle.

Kuvio 3. Tarjottu huumeita viimeisten 12 kuukauden aikana, sukupuolen mukaan ikäryhmittäin (%).

4.3 Huumeiden hankinnan helppous (taulukko 6)

Vuodesta 2014 lähtien vastaajilta on kysytty, kuinka vaikeaa tai helppoa heidän olisi hankkia huumeita 24 tunnin kuluessa, mikäli niin haluaisivat tehdä. Kannabiksen hankinta näyttää helpottuneen vuosien 2014 ja 2022 välillä. Vuonna 2022 kaikista vastanneista 40 prosenttia raportoi, että heidän olisi melko tai hyvin helppoa hankkia kannabista, kun vastaava osuus vuonna 2014 oli 30 prosenttia. Muiden huumeiden hankinta näyttää olevan vaikeampaa kuin kannabiksen hankinta, sillä vastaava osuus muiden huumeiden hankinnan kohdalla oli 24 prosenttia. Nuorimmasta 15–24-vuotiaiden ikäryhmästä 59 prosenttia vastasi, että kannabiksen hankkiminen olisi melko tai hyvin helppoa. Vastaavanlainen tulos saatiin Kouluterveyskyselyssä (2023), kun lukiolaisista 60 prosenttia ja ammatillisten oppilaitosten opiskelijoista 63 prosenttia raportoi, että heidän olisi omalla paikkakunnalla melko tai erittäin helppoa hankkia huumeita, kuten kannabista.

Huumaavien lääkkeiden (esimerkiksi opioidit tai bentsodiatsepiinit) hankinnan helppoudesta on kysytty vuodesta 2018 lähtien. Kaikista vastaajista noin viidennes piti sitä melko tai hyvin helppona. Kannabiksen ja muiden huumeiden osalta suurempi osuus miehistä raportoi hankinnan helppoudesta naisiin verrattuna, kun taas huumaavien lääkkeiden kohdalla sukupuolten välisissä osuuksissa ei juuri ollut eroa.

4.4 Kiinnostus huumeiden kokeiluun (taulukko 7)

Jos huumeiden käyttö ei olisi laitonta, 23 prosenttia suomalaisista olisi kiinnostunut kokeilemaan tai käyttämään kannabista (taulukko 7). Osuus on huomattavasti suurempi verrattuna niihin, jotka olisivat kiinnostuneita psykedeelien (12 %), ekstaasin (8 %) tai heroinin (1 %) kokeilusta tai käytöstä. Vaikka osuus on 2010-luvun kuluessa kasvanut, silti koko 15–69-vuotiaan väestön tasolla suurin osa ei ole kiinnostunut kannabiksen tai muidenkaan huumeiden kokeilusta, vaikka se laillista olisikin. Toisaalta kiinnostus esimerkiksi kannabiksen kokeiluun on verraten yleistä nuorten aikuisten miesten ryhmässä. Näistä 25–34-vuotiaista miehistä lähes puolet (48 %) olisi kiinnostunut kokeilemaan tai käyttämään kannabista, jos se ei olisi laitonta.

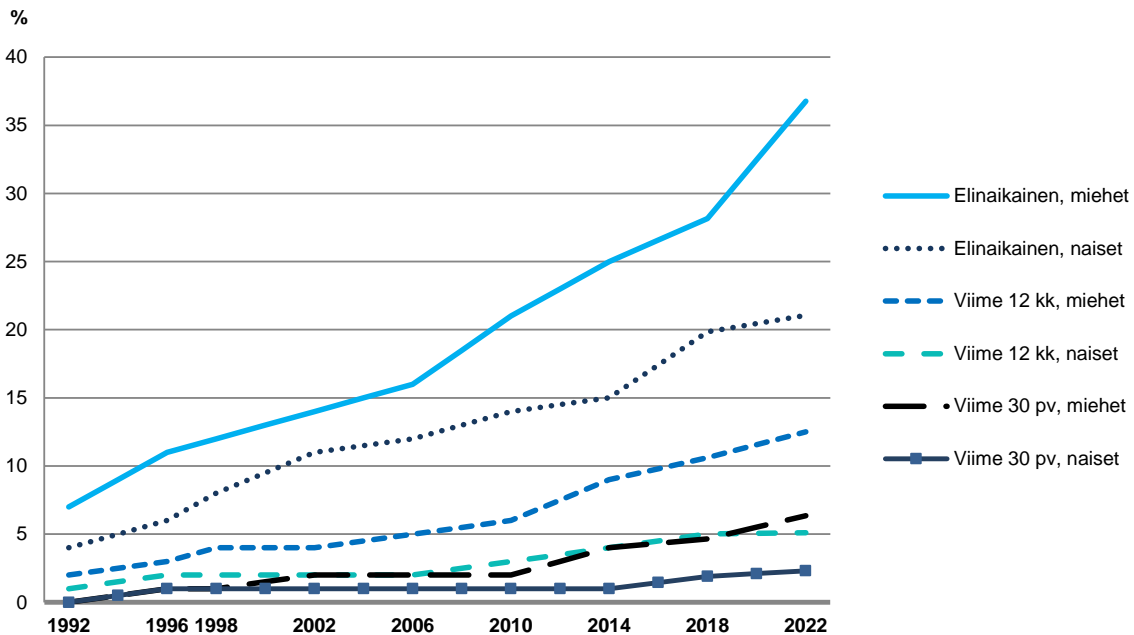
5 Huumeiden käyttö

5.1 Huumeet yleisesti (taulukko 8)

Huumeiden kokeilua tai käyttöä on Huumekyselyissä kartoitettu kysymyksellä: ”Oletko joskus elämäsi aikana kokeillut tai käyttänyt jotain huumausainetta (kuten hasista, marihuanaa, amfetamiinia tai muita vastavia aineita)?”² Lisäksi lomakkeilla on erikseen kysytty eri huumeiden käyttöä. Tämä on antanut mahdollisuuden täydentää esimerkiksi sellaisia vastauksia, joiden mukaan vastaaja ei ole käyttänyt huumeita, vaikka hän toisaalta kertoo käyttäneensä jotain tiettyä huumetta.

Kansainvälinen tapa tarkastella huumeiden käyttöä on jakaa se joskus elinaikana, viimeisten 12 kuukauden aikana ja viimeisten 30 päivän aikana tapahtuneeseen käyttöön. Tätä käytäntöä on noudatettu myös Huumekyselyssä. Joskus elinaikana tapahtunut käyttö (elinikäisprevalenssi) kertoo usein kokeiluista, jotka ovat jääneet yhteen tai kahteen kertaan. Viimeisten 12 kuukauden (vuosiprevalenssi) ja viimeisten 30 päivän (kuukausiprevalenssi) aikana tapahtunut käyttö puolestaan kertovat jatkuvammasta käytöstä, mutta toki myös näihin lukuihin sisältyy ensikokeiluja.

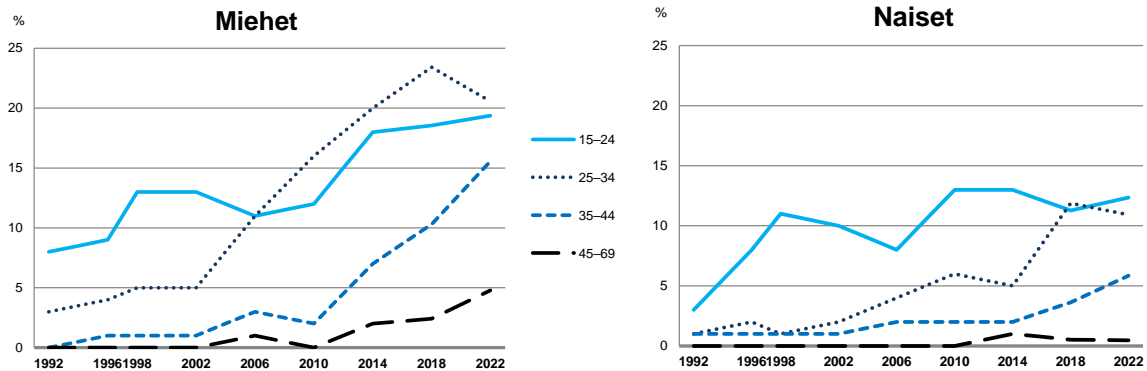
Vuoden 2022 Huumekyselyn vastaajista 29 prosenttia raportoi joskus elämänsä aikana kokeilleensa jotain huumetta, viimeksi kuluneiden 12 kuukauden aikana käyttäneitä oli yhdeksän ja viimeksi kuluneiden 30 päivän aikana neljä prosenttia vastaajista (taulukko 8). Väestömäärään suhteutettuna tämä tarkoittaa, että arviolta noin 1 000 000 suomalaista on joskus kokeillut huumeita, viimeisen vuoden aikana käyttäneitä on noin 320 000 ja viimeisen kuukauden aikana käyttäneitä noin 160 000. Yhä useammalla on omakohtainen kokemus huumeiden käytöstä (taulukko 8a, kuvio 4). Usein se on jäänyt kokeiluksi, sillä viimeisen vuoden tai viimeisen kuukauden aikainen käyttö ei ole vastaavalla tavalla yleistynyt, ja vuosi- ja kuukausiprevalenssit jäävät selvästi alemmalle tasolle elinikäisprevalenssiin verrattuna. Kuvioista käy ilmi myös se, että miehillä huumeiden kokeilu ja käyttö on yleisempää kuin naisilla.

Kuvio 4. Jotain huumetta käyttäneiden elinikäis-, vuosi- ja kuukausiprevalenssi sukupuolen mukaan (%).

² Koska vuosien 1992 ja 1996 kyselyissä huumausaineilla tarkoitettiin myös impattavia liuottimia (esim. liimoja tai tolua), näiden vuosien tulokset huumeiden käytöstä yleensä perustuvat yksittäisistä huumausaineista laskettuun yhdistelmämuuttajaan.

Huumeiden kokeilu ja käyttö on yleistynyt kaikenikäisillä, mutta se keskittyy nuorempiin ikäryhmiin. Kuvio 5 osoittaa, että huumeiden käytön vuosiprevalenssi on muuttunut selvästi vuosien 1992–2022 aikana ja on nykyään aiempaa korkeammalla tasolla (taulukko 8b). Miehillä huumeita kokeilleita tai käyttäneitä on enemmän kuin naisissa. Viimeisen vuoden aikainen huumeiden käyttö on ollut huomattavasti yleisempää nuorilla 15–24-vuotiailla naisilla muihin naisten ikäryhmiin verrattuna vuoteen 2014 asti. Tämän jälkeen erityisesti 25–34-vuotiailla naisilla huumeiden käyttö on yleistynyt, ja nykyisin viimeisen vuoden aikainen huumeiden käyttö on heillä suunnilleen yhtä yleistä kuin nuorimmassa naisten ikäryhmässä. Miehillä puolestaan huumeita viimeisen vuoden aikana käyttäneiden osuus on ollut suurin 25–34-vuotiaiden ikäryhmässä jo pitkään. Huomionarvoista on myös se, että huumeiden käyttö on koko 2010-luvun yleistynyt melko voimakkaasti myös 35–44-vuotiaiden miesten ikäryhmässä. Käytön yleistymisen näyttäisi vuoden 2018 jälkeen tasaantuneen sekä miehillä että naisilla 25–34-vuotiaiden ikäryhmässä.

Kuvio 5. Jotain huumetta käyttäneiden vuosiprevalenssi sukupuolen mukaan ikäryhmittäin (%).

5.2 Kannabis (taulukko 9)

Yhä useammalla on henkilökohtaisia kokemuksia kannabiksen kokeilusta tai käytöstä (taulukko 9a). Vuonna 1992 vain 6 prosenttia vastaajista oli joskus elämänsä aikana kokeillut kannabista, kun vuonna 2022 vastaava osuus oli 29 prosenttia. Yleisimmin kannabista ovat kokeilleet 25–34-vuotiaat. Vuonna 2022 tämän ikäryhmän miehistä noin puolet oli joskus elämänsä aikana kokeillut kannabista ja naisistakin 40 prosenttia. Kannabiskokeilut ovat yleistyneet kaikissa kaikissa ikäryhmissä, joskin voimakkaammin yli 25-vuotiailla kuin 15–24-vuotiailla.

Yleisesti ottaen miehillä on enemmän kokemuksia kannabiksen käytöstä kuin naisilla (taulukko 9). Sukupuolten väliset erot kannabiksen käytössä ovat edelleen pääosin hyvin selkeitä myös ikäryhmittäin tarkasteltuna.

Kaikista vastaajista kannabista viimeisen vuoden aikana käyttäneiden osuus oli kahdeksan prosenttia vuonna 2022 (taulukko 9b). Aikuisväestön viimeisen vuoden aikaista kannabiksen käyttöä kartoitetaan myös THL:n toteuttamassa Terve Suomi -tutkimuksessa. Siinä tulokset ovat samansuuntaisia kuin Huumeekyselyssä, joskin prevalenssit jäävät hieman matalammalle tasolle (Karjalainen ym. 2023c).

Jatkuvampaa käyttöä kuvaavat vuosiprevalenssit ovat samalla tasolla kahdessa nuorimmassa ikäryhmässä, mutta on hyvä huomioida, että 15–24-vuotiailla viimeisten 12 kuukauden aikaiseen käyttöön sisältyy enemmän ensikokeiluja kuin 25–34-vuotiailla. Viimeisen vuoden aikainen käyttö ei juuri ole yleistynyt vuoden 2018 jälkeen näissä nuorimmissa ikäryhmissä ja osin jopa vähentynyt. Toisin on 35–44-vuotiailla, joilla viimeisen vuoden aikainen kannabiksen käyttö on yleistynyt vuoden 2010 yhdestä prosentista vuoden 2022 yhdeksään prosenttiin. Tämän ikäryhmän miehistä kannabista viimeisen vuoden aikana raportoi käyttäneensä 14 prosenttia, mikä on seitsemän kertaa suurempi kuin vastaava osuus vuonna 2010.

Vuonna 2022 neljä prosenttia vastaajista raportoi käyttäneensä kannabista kyselyä edeltäneen 30 päivän aikana (taulukko 9c). Viimeisen kuukauden aikainen kannabiksen käyttö on yleistynyt kahdessa vanhimmassa ikäryhmässä, kun taas 15–24- ja 25–34-vuotiaiden ikäryhmissä se on pysynyt samalla tasolla vuoteen 2018 verrattuna. Nuorimmassa ikäryhmässä havaitaan kuitenkin sukupuolittaisia eroja: 15–24-vuotiailla miehillä kannabiksen kuukausiprevalenssi on vuonna 2022 pienempi kuin vuonna 2018, kun taas tämän ikäryhmän naisilla se on suurempi. Kannabiksen viimeisen kuukauden aikainen käyttö onkin yleistynyt 15–24-vuotiailla naisilla niin, että se on nyt samalla tasolla (6 %) vastaavan ikäryhmän miesten kanssa. Viimeisen

kuukauden aikaisessa käytössä luvut toki ovat kaikkiaan huomattavasti matalammalla tasolla verrattuna viimeisen vuoden aikaiseen tai elinaikaiseen käyttöön.

Melkein kaikki, jotka ovat käyttäneet huumeita, ovat myös jossain vaiheessa käyttäneet kannabista. Tästä syystä huumeiden käytön trendit muistuttavat suuresti kannabiksen käytön trendejä. Toisaalta on huomattava, että monen kannabista joskus elämässään kokeilleen tai käyttäneen henkilön huumeekokeilut ovat rajoittuneet yksinomaan siihen.

5.3 Muut huumeet (taulukot 10–17)

Huumeiden käytön yleisyyden arvioimista vaikeuttaa se, että käytetyn otantamenettelyn vuoksi Huumekyselyllä ei tavoiteta esimerkiksi laitoksissa olevia tai ilman vakituista osoitetta eläviä. Tämä on syytä ottaa huomioon tarkasteltaessa tässä raportissa esitetyjä lukuja erityisesti muiden aineiden kuin kannabiksen osalta.

Tarkasteltaessa muita huumeita kuin kannabista olivat elinikäisprevalenssit vuonna 2022 koko väestössä korkeimmillaan seitsemän prosenttia. Yleisimmin käytetyjä muita huumeita olivat stimulanteista amfetamiini (7 %, taulukko 10a), ekstaasi (6 %, taulukko 11a) ja kokaiini (5 %, taulukko 12a) sekä psykedeelisiä huumaavat sienet (5 %, taulukko 15a) ja LSD (3 %, taulukko 16). GHB:n (gamma) tai GBL:n (lakka), synteettisten katinonien ja synteettisten kannabinoidien elinikäisprevalenssit jäivät edellä mainittuja aineita pienemmiksi (taulukko 17), samoin kuin opioidien (heroiini taulukko 13, muut opioidit taulukko 14).

Stimulanttien kokeilun ja käytön yleistymisen näkyy käsillä olevan väestökyselyn lisäksi myös esimerkiksi jätevesitutkimuksissa (Jätevesitutkimus 2023). Tämä kehityssuunta antaa aiheen tuottaa tähän raporttiin uusina taulukoina amfetamiinista kuukausiprevalenssit (taulukko 10c) ja kokaiinista vuosiprevalenssit (taulukko 12b) vuodesta 2002 lähtien³. Myös metamfetamiinin kokeilusta ja käytöstä on kysytty vuodesta 2014 lähtien (taulukko 17c). Vaikka nämä prevalenssit ovat ainakin toistaiseksi melko matalalla tasolla, on siellä ikäryhmittäistä vaihtelua ja kehitystä, mitä on syytä seurata tarkemmin.

Huumaavien sienien kokeilu tai käyttö on yleistynyt erityisesti 2010-luvun jälkipuoliskolta lähtien (taulukko 15). Varsinkin 25–34- ja 35–44-vuotiaista yhä suurempi osuus on kokeillut huumaavia sieniä, sekä miehistä että naisista. Tämän yleistymisen myötä myös huumaavista sienistä tuotettiin tähän raporttiin vuosiprevalenssit vuodesta 2002 lähtien (taulukko 15b). LSD:n elinikäisprevalenssi (3 %) pysyi ennallaan vuonna 2022 vuoteen 2018 verrattuna, joskin ikä- ja sukupuoliryhmittäisistä muutoksista mainittakoon LSD:n elinikäisprevalenssin kasvu 35–44-vuotiailla miehillä vuoden 2018 kolmesta prosentista vuoden 2022 seitsemään prosenttiin (taulukko 16). Joko huumaavia sieniä tai LSD:tä (psykedeelit yhteensä) oli joskus elämänsä aikana käyttänyt kuusi prosenttia vastaajista. Lähes kaikki (82 %) joskus LSD:tä käyttäneistä oli käyttänyt joskus myös huumaavia sieniä. Huumaavia sieniä joskus käyttäneistä puolestaan noin puolet (52 %) oli käyttänyt myös LSD:tä joskus elämänsä aikana (ei taulukossa). Sekä huumaavien sienien että LSD:n kokeilujen ja käytön yleistymistä ainakin osittain selittänee kansainvälinen kiinnostus psykedeelisten aineiden terapeutiseen käyttöön.

Heroiinin kokeilut tai käyttö on Huumekyselyn perusteella vähäistä ja sen elinikäisprevalenssi on pysynyt hyvin matalalla tasolla. Siitä raportoi korkeintaan yksi prosentti vastaajista (taulukko 13). Heroiini onkin huumeista ainoa, jonka kokeilu tai käyttö ei ole vuosina 1992–2022 lisääntynyt. Muiden opioidien käyttö sen sijaan on tätä yleisempää. Taulukossa 14 näkyvät korvaushoidossa käytettyjen buprenorfiinin (Subutex®, Suboxone®, Temgesic®) ja metadonin sekä muiden huumeina käytettyjen opioidien osuudet. Vaikka muiden opioidien käyttö huumeena jää väestötasolla melko vähäiseksi (elinikäisprevalenssi 3 % vuonna 2022), erityisesti 25–34- ja 35–44-vuotiaiden ryhmään on syytä kiinnittää huomiota. Näissä ikäryhmissä muiden opioidien käyttö huumeena on yleistynyt sekä miehillä että naisilla vuodesta 2010 lähtien.

Vuodesta 2006 alkaen Huumekyselyssä on tiedusteltu 2000-luvulla markkinoille tulleiden GHB:n (gamma) ja GBL:n (lakka) käyttöä (taulukko 17a). Näiden aineiden käyttö ei juuri ole yleistynyt seuranta-jakson aikana. Elinaikaisesta käytöstä raportoi vuonna 2022 noin prosentti kaikista vastaajista.

Erilaisten muuntohuumeiden lisääntyessä niitä koskevia kysymyksiä on lisätty lomakkeelle vuodesta 2010 lähtien. Tällöin kysymys koski ainoastaan MDPV:n käyttöä, mutta vuonna 2014 kysymys laajennettiin koskemaan kaikkia synteettisiä katinoneja (taulukko 17b). Tämän lisäksi vuodesta 2014 lähtien on kysytty synteettisten kannabinoidien käyttöä (taulukko 17c). Synteettiset kannabinoidit eivät näyttäisi nousseen kannabiksen vaihtoehdoiksi, sillä niiden käyttö on ollut varsin vähäistä. Elinikäisprevalenssit olivat

³ Vain harva, jos yksikään on raportoinut näiden aineiden viimeisen vuoden tai viimeisen kuukauden aikaisesta käytöstä ennen vuotta 2002. Siksi niiden osalta päädyttiin raportoimaan ainoastaan 2000-luvun trendit.

muidenkin edellä mainittujen aineiden osalta pieniä, joskin trendeissä on ikä- ja sukupuoliryhmittäisiä eroja ja varsinkin 25–34-vuotiaat miehet erottuvat muista ryhmistä.

Yleisesti ottaen eri huumeiden käytön yleisyys on miehillä naisia korkeampi kaikissa ikäryhmissä. Kuten kannabiksessa, myös muiden huumeiden kokeilu tai käyttö on yleisintä 25–34-vuotiailla miehillä. Heistä 17 prosenttia raportoi amfetamiinin, 17 prosenttia ekstaasin, 15 prosenttia kokaiinin ja 7 prosenttia metamfetamiinin kokeilusta tai käytöstä joskus elämän aikana (taulukot 10a, 11a, 12a ja 17c). Huumaavien sienten kokeilusta raportoi 16 prosenttia ja LSD:n kokeilusta 10 prosenttia näistä miehistä (taulukot 15a ja 16). Opioidista buprenorfiinia muutoin kuin korvaushoidossa oli joskus kokeillut tai käyttänyt viisi prosenttia ja muita opioideja huumeena 8 prosenttia 25–34-vuotiaista miehistä (taulukko 14).

6 Muiden päihteiden käyttö ja tupakointi

6.1 Lääkkeiden ei-lääkinnällinen käyttö (taulukko 18)

Tässä raportissa termejä lääkkeiden ei-lääkinnällinen käyttö ja lääkkeiden väärinkäyttö käytetään toistensa synonyymeinä. Rauhoittavien lääkkeiden sekä uni- ja kipulääkkeiden käyttö ei-lääkinnällisiin tarkoituksiin on ollut tunnettu ilmiö jo pitkään (taulukko 18), huumeista ainoastaan kannabiksen käyttö on yleisempää kuin lääkkeiden väärinkäyttö (ks. myös Karjalainen & Hakkarainen 2013, Karjalainen ym. 2017b).

Lääkkeiden väärinkäyttö joskus elämän aikana on yleistynyt vuodesta 1992. Tulosten tarkastelussa on otettava huomioon, että vuonna 2014 lääkkeiden ei-lääkinnällistä käyttöä kartoittavaa kysymystä tarkennettiin koskemaan ainoastaan reseptillä saatavia lääkkeitä. Tämä saattoi osaltaan vaikuttaa siihen, että vuonna 2014 lääkkeitä väärin käyttäneiden osuus väestöstä näytti jopa hieman vähenevän. Vuodesta 2014 lähtien lääkkeitä väärin käyttäneiden osuus on hiljalleen kasvanut (taulukko 18a). Vuonna 2022 joskus elämän aikana tapahtuneesta lääkkeiden väärinkäytöstä raportoi kahdeksan prosenttia vastaajista, mikä on korkeampi osuus kuin kertaakaan aiemmin mittaushistorian aikana.

Trendeissä on selkeitä ikäryhmittäisiä eroja. Lääkkeiden väärinkäyttö joskus elämän aikana on yleistynyt sekä 25–34- että 35–44-vuotiailla, kun taas 15–24-vuotiailla se on pysynyt melko tasaisena. Vanhimmassa ikäryhmässä yleisyys on vaihdellut muita ikäryhmiä enemmän.

Vaikka yleisesti ottaen miehet käyttävät päihteitä naisia yleisemmin, sukupuolten väliset erot lääkkeiden väärinkäytössä ovat varsin vähäisiä. Kahdessa nuorimmassa ikäryhmässä lääkkeiden väärinkäyttö on yhtä yleistä miehillä ja naisilla. 35–44-vuotiaiden ikäryhmässä lääkkeitä joskus elämänsä aikana väärinkäyttäneiden naisten osuus oli jopa hieman suurempi kuin vastaavan ikäryhmän miehillä. Kaiken kaikkiaan 35–44-vuotiailla, sekä miehillä että naisilla, lääkkeiden väärinkäytön elinikäisprevalenssit olivat korkeammalla tasolla kuin koskaan aikaisemmin.

Lääkkeiden väärinkäytön vuosi- ja kuukausiprevalenssit (taulukot 18b ja 18c) ovat huomattavasti matalammalla tasolla kuin elinikäisprevalenssi.

6.2 Bentsodiatsepiinien ja opioidien ei-lääkinnällinen käyttö (taulukot 19–20)

Edellä kappaleessa 6.1 ja taulukossa 18 esitetty lääkkeiden ei-lääkinnällinen käyttö kuvaa ylipäätään reseptillä saatavien unilääkkeiden, rauhoittavien lääkkeiden tai vahvojen kipulääkkeiden väärinkäyttöä. Vuodesta 2018 lähtien on haluttu saada tarkempi kuva siitä, miten yleistä tähän ryhmään sisältyvien bentsodiatsepiinien ja opioidien ei-lääkinnällinen käyttö on.

Noin yksi prosentti vastaajista raportoi viimeiseksi kuluneiden 12 kuukauden aikana käyttäneensä bentsodiatsepiineja ei-lääkinnälliseen tarkoitukseen (taulukko 19). Samoin opioidien ei-lääkinnällisestä käytöstä raportoi noin yksi prosentti vastaajista (taulukko 20). Ikä- ja sukupuoliryhmittäiset erot olivat pieniä eikä vuosien 2018 ja 2022 välillä ole tapahtunut suuria muutoksia.

6.3 Liuottimien ja liimojen päihdekäyttö (taulukko 21)

Liuottimien tai liimojen jatkuvampi käyttö on harvinaista. Vuosien 1998, 2002 ja 2006 kyselyiden mukaan yksi prosentti 15–24-vuotiaista nuorista oli viimeisten 12 kuukauden aikana käyttänyt liuottimia tai liimoja (taulukko 21b). Muina vuosina liuottimia tai liimoja käyttäneiden osuus on jäänyt alle yhden prosentin. Miesten ja naisten väliset erot ovat kahdessa nuorimmassa ikäryhmissä vähäisiä.

Näiden aineiden kokeilukäyttöä esiintyy erityisesti nuorilla. Eri kyselyiden mukaan 6–7 prosenttia peruskoululaisista (Kouluterveyskysely 2023, julkaisematon tieto) tai 15–16-vuotiaista nuorista (Raitasalo & Härkönen 2019) on ainakin kerran haistellut jotain ainetta (liimoja, liuottimia ym.) päihtymistarkoituksessa. Kouluterveyskyselyn mukaan kaksi prosenttia lukiolaisista ja viisi prosenttia ammattioppilaitosten opiskelijoista oli ainakin kerran haistellut jotakin huumaavaa ainetta (liimaa, butaania tms.) päihtyäkseen (Kouluterveyskysely 2023, julkaisematon tieto). Alle 22-vuotiailla korkeakouluopiskelijoilla huumaavien aineiden haistelu on ollut erittäin harvinaisia: 0–0,2 prosenttia oli kokeillut tinnerin, butaanin, liiman tms. haistelua (Kunttu ym. 2016).

6.4 Ilokaasun päihdekäyttö (taulukko 22)

Ilokaasu sai laajaa mediahuomiota vuonna 2013 ja siksi sen käyttöä koskeva kysymys lisättiin vuoden 2014 Huumeekyselyyn. Kohu laantui aika pian tämän jälkeen, mutta viime aikoina ilmiö on taas ollut enenevästi esillä.

Vuonna 2022 ilokaasua joskus elämänsä aikana kokeilleiden tai käyttäneiden osuus oli jonkin verran suurempi kuin vuonna 2014 (taulukko 22a). Erityisesti se oli kasvanut 25–34-vuotiailla (5 prosentista 8 prosenttiin) ja 35–44-vuotiailla (2 prosentista 5 prosenttiin), kun taas 15–24-vuotiailla ilokaasun päihdekäytön elinikäisprevalenssi oli laskenut neljästä prosentista kahteen vuosien 2014 ja 2022 välillä. Eniten ilokaasun kokeilusta tai käytöstä raportoi 25–34- ja 35–44-vuotiaat miehet, joista 12 % ja 7 % oli joskus kokeillut sitä.

Viimeisen vuoden aikainen ilokaasun päihdekäyttö oli Huumeekyselyn mukaan harvinaista (taulukko 22b). Ainoastaan yksi prosentti 15–24- ja 25–34-vuotiaista raportoi käyttäneensä ilokaasua viimeisten 12 kuukauden aikana, muissa ikäryhmissä osuudet jäivät alle prosentin.

6.5 Alkoholin käyttö (taulukko 23)

Huumeekyselyissä on kysytty myös alkoholin ja tupakan käyttöä erityisesti siksi, että voidaan tutkia eri aineiden yhteiskäyttöä (Partanen 1994, Hakkarainen & Metso 2005, Hakkarainen & Metso 2009, Karjalainen ym. 2017a, Hakkarainen ym. 2019).

Raittiiksi määriteltiin ne henkilöt, jotka eivät viimeisten 12 kuukauden aikana olleet juoneet alkoholia. Raittiiden osuus (taulukko 23a) kasvoi vuodesta 2002 vuoteen 2014, minkä jälkeen osuus on pysynyt hyvin stabiilina. Vuonna 2022 raittiita oli 16 prosenttia vastaajista. Tämä on suunnilleen samalla tasolla vuoden 2023 Juomatapatutkimuksen kanssa, jossa 12 prosenttia 20–69-vuotiaista raportoi olevansa raittiita (Härkönen ym. 2023).

Raittius on yleistynyt erityisesti nuorimmassa 15–24-vuotiaiden ikäryhmässä. Heillä raittiiden osuus kasvoi vuosien 1998 ja 2014 välillä 11 prosentista 27 prosenttiin, minkä jälkeen raittiiden osuus on pysynyt 25 prosentin tasolla. Myös nuorten päihteiden käyttöä kartoittavien Nuorten terveystapatutkimuksen (Kinnunen ym. 2019) ja Kouluterveyskyselyn (2023) mukaan nuorten raittius on yleistynyt. Raittius on yleistynyt vuoden 2018 jälkeen myös 25–34-vuotiailla nuorilla aikuisilla, ja erityisesti tämän ikäryhmän naisilla. Koko ikäryhmästä 14 prosenttia raportoi vuonna 2022 olevansa raittiita, mikä on suurempi osuus kuin kertaakaan aiemmin mittaushistorian aikana.

Humalahakuista juomista on kartoitettu kysymällä, kuinka usein vastaaja juo kuusi (miehet) / neljä (naiset) alkoholiannosta tai enemmän yhdellä kerralla. Humalahakuisesti juovien osuus oli suurimmillaan vuonna 2006, jolloin 39 prosenttia vastaajista raportoi vähintään kuukausittaisesta humalajuomisesta (taulukko 23c). Osuus on sittemmin kääntynyt laskuun ja vuonna 2022 vähintään kuukausittain humalaan juovia oli 29 prosenttia vastaajista. Miehillä humalahakuinen juominen on yleisempää kuin naisilla. Huumeekyselyn tulokset humalahakuisesta juomisesta ovat miesten kohdalla samansuuntaisia kuin Juomatapatutkimuksessa (Härkönen ym. 2023). Naisten osalta Juomatapatutkimuksen ja Huumeekyselyn tuloksia ei voi verrata toisiinsa erillisen määrittelytavan vuoksi: Juomatapatutkimuksessa naisillakin humalahakuisen juomisen annosmäärä oli vähintään kuusi annosta kerralla, kun taas Huumeekyselyssä on käytetty neljää annosta.

6.6 Eri aineiden samanaikainen käyttö (taulukko 24)

Eri aineiden samanaikaisesta käytöstä kysyttiin Huumeekyselyssä ensimmäisen kerran vuonna 2010, jolloin vastaajilta tiedusteltiin, ovatko he joskus tai viimeisten 12 kuukauden aikana käyttäneet samanaikaisesti (1) huumeita ja alkoholia, (2) huumeita ja lääkkeitä tai (3) alkoholia ja lääkkeitä. Vuodesta 2014 alkaen eri aineiden samanaikaisesta käytöstä on kysytty entistä laajemmin. Yhä useampi 15–69-vuotias raportoi käyttäneensä vähintään kahta eri ainetta samanaikaisesti (alkoholia/huumeita/lääkkeitä) joskus elämänsä aikana (taulukko 24a): vuonna 2014 samanaikaisesta käytöstä raportoi 14 prosenttia vastaajista, kun vastaava osuus vuonna 2022 oli 21 prosenttia. Miehillä samanaikainen käyttö on naisia yleisempää, miehistä noin neljäsosa ja naisista noin kuudesosa raportoi joskus elämän aikana tapahtuneesta samanaikaisesta käytöstä vuonna 2022. Ikäryhmittäin tarkasteltuna samanaikainen käyttö on ollut yleisintä 25–34-vuotiailla.

Vuosiprevalenssi puolestaan oli suurin 15–24-vuotiaiden ikäryhmässä vuonna 2022 (taulukko 24b). Tämän ikäryhmän miehistä 14 prosenttia ja naisista 11 prosenttia raportoi eri aineiden samanaikaisesta käytöstä viimeisten 12 kuukauden aikana. Lähes kaikissa sukupuoli- ja ikäryhmissä samanaikaisen käytön vuosiprevalenssi oli korkeampi tai vähintäänkin samalla tasolla kuin aikaisemmin, lukuun ottamatta 25–34-vuotiaita

miehiä. Tässä ryhmässä viimeisen vuoden aikana tapahtunut kahden tai useamman aineen samanaikainen käyttö näyttää vähentyneen vuodesta 2014 lähtien.

Yleisimmin samanaikaisesti oli käytetty huumeita ja alkoholia, joiden samanaikaisesta käytöstä viimeisten 12 kuukauden aikana raportoi kuusi prosenttia vastaajista (taulukko 24c). Kannabiksen ja alkoholin samanaikaisen käytön prevalenssi oli hyvin samalla tasolla huumeiden ja alkoholin samanaikaisen käytön prevalenssin kanssa, mikä viittaa siihen, että valtaosa alkoholin kanssa käytetyistä huumeista on nimenomaan kannabista tai että kannabis ainakin on yhtenä aineena mukana ”komboissa”. Huumeita ja lääkkeitä tai lääkkeitä ja alkoholia samanaikaisesti viimeisten 12 kuukauden aikana käyttäneitä oli kaikista vastaajista 1–3 prosenttia. Huumeita ja lääkkeitä samanaikaisesti viimeisten 12 kuukauden aikana käyttäneiden osuus on pysynyt varsin tasaisena koko 2010-luvun, mutta lääkkeitä ja alkoholia käyttäneiden osuus on hiljalleen kasvanut. Yleisintä se oli 15–24-vuotiailla naisilla, joista kuusi prosenttia raportoi lääkkeiden ja alkoholin samanaikaisesta käytössä vuonna 2022.

6.7 Tupakka- ja nikotiinituotteiden käyttö (taulukot 25–28)

Päivittäin tai lähes päivittäin tupakoivien osuus on pienentynyt 24 prosentista 14 prosenttiin vuosien 1998 ja 2018 välillä (taulukko 25). Vuonna 2022 tämä osuus oli samalla tasolla kuin vuonna 2018. Silloin tällöin tupakoivien osuus on pysynyt 7–9 prosentissa koko seurantajakson ajan. Päivittäisen tupakoinnin vähenemisestä on raportoitu myös muissa väestötutkimuksissa (Koskinen & Virtanen 2023).

Päivittäinen tai lähes päivittäinen tupakointi on yleisempää miehillä ja vanhemmilla verrattuna naisiin ja nuorempiin ikäryhmiin. Sekä miehillä että naisilla tupakointi on koko tarkastelujaksolla vähentynyt erityisesti nuoremmissa ikäryhmissä. Päivittäinen tupakointi oli yleisintä miehillä 45–69-vuotiaiden ikäryhmässä (18 %) ja naisilla 35–44-vuotiaiden ikäryhmässä (16 %).

Sähkösavukkeiden tai vastaavien vaporisaattorien käytöstä on kysytty vuodesta 2014 alkaen (taulukko 26). Sähkösavukkeita vähintäänkin kokeilleiden osuus on kasvanut 14 prosentista 25 prosenttiin vuosien 2014 ja 2022 välillä, kun taas sähkösavukkeiden säännöllinen käyttö on pysynyt varsin tasaisena ja matalalla tasolla; vain yksi prosentti vastaajista raportoi käyttävänsä niitä päivittäin tai lähes päivittäin. Sähkösavukkeiden päivittäisen käytön yleisyys ei juuri vaihtele ikäryhmittäin. Sähkösavukkeita ainakin joskus kokeilleista tai käyttäneistä 74 prosenttia raportoi, että heidän käyttämänsä sähkösavuke tai vaporisaattori oli ainakin joskus sisältänyt nikotiinia, 57 prosentilla sähkösavuke oli sisältänyt nikotiinia aina tai useimmiten (ei taulukossa). Lisäksi sähkösavukkeita ainakin joskus kokeilleista noin neljä prosenttia raportoi, että heidän käyttämänsä sähkösavuke tai vaporisaattori oli ainakin joskus sisältänyt kannabista.

Nuuskan käytöstä on kysytty vuodesta 2002 lähtien (taulukko 27). Nuuskaa ainakin joskus elämänsä aikana kokeilleiden osuus on vuosien 2002 ja 2022 välillä kasvanut 17 prosentista 29 prosenttiin. Nuuskaa päivittäin tai lähes päivittäin käyttävien osuus on kasvanut vuodesta 2014 (1 %) vuoteen 2022 (5 %). Nuuskan käytössä on edelleen selvä sukupuoliero siten, että päivittäinen tai lähes päivittäinen nuuskan käyttö on huomattavasti yleisempää miehillä. Vaikka nuuskan käyttö on yleistynyt eritoten miehillä, on se vuoden 2018 jälkeen yleistynyt myös 15–24- ja 25–34-vuotiailla naisilla. Yleisimmin nuuskan päivittäisestä käytöstä raportoivat 15–24- ja 25–34-vuotiaat miehet (14 % ja 15 %). Sama sukupuoliero näkyy myös muissa väestökyselyissä (Koskinen & Virtanen 2023).

Nikotiinipussien ja kuumennettavan tupakkatuotteen käytöstä kysyttiin ensimmäisen kerran vuonna 2022 (taulukko 28). Nikotiinipusseja oli vähintäänkin kokeillut 14 prosenttia ja kuumennettavaa tupakkatuotetta 8 prosenttia vastaajista. Näiden tuotteiden päivittäisestä tai lähes päivittäisestä käytöstä raportoi yksi prosentti vastaajista. Nikotiinikorvaushoitoa (esim. laastari tai purukumi) vähintäänkin kokeilleita oli 22 prosenttia vastaajista, päivittäisestä ja lähes päivittäisestä käytöstä raportoi yksi prosentti vastaajista (ei taulukossa).

7 Tarkentavia tietoja kannabiksen käytöstä

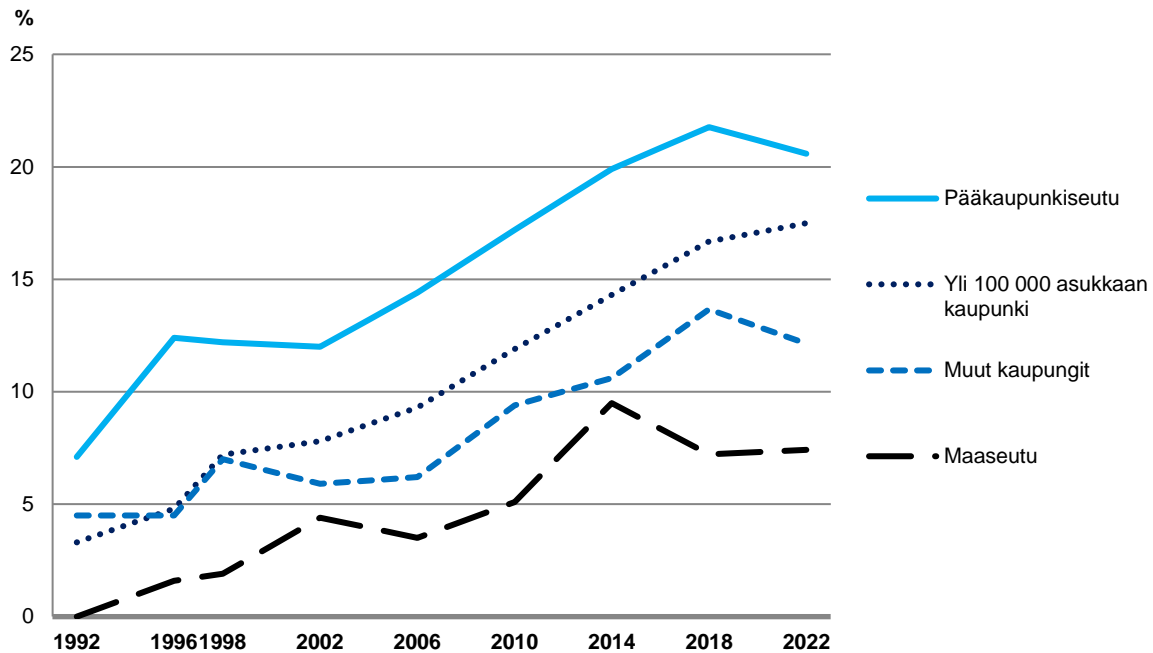
7.1 Kannabiksen käyttö sosiaalisen taustan ja asuinalueen mukaan (taulukot 29–30)

Kannabiskokeilut ovat yleistyneet kaikissa tarkastelluissa sosiaaliryhmissä vuosien 1992 ja 2022 välillä (taulukko 29a). Kannabiksen käytön elinikäisprevalenssi on tänä aikana kasvanut 6 prosentista 29 prosenttiin. Kokeilut ovat yleistyneet suhteellisen tasaisesti kaikissa ryhmissä koko seurantajakson ajan. Korkeakoulututkinnon suorittaneilla kannabiskokeilut ovat varsinkin 2000-luvulla olleet yleisempiä kuin ammattitutkinnon suorittaneilla, mutta vuonna 2022 eroja kokeilujen yleisyydessä ei ammattikoulutusryhmien välillä juuri havaittu. Vuonna 2022 kannabista oli joskus elämänsä aikana kokeillut 40 prosenttia työttömistä, 31 prosenttia työssä käyvistä ja 28 prosenttia opiskelijoista. Opiskelijoilla kannabista kokeilleiden osuus on kasvanut hitaammin työttömiin ja työssä käyviin verrattuna.

Myös viimeisten 12 kuukauden aikana tapahtunut kannabiksen käyttö oli monelta osin yleistynyt tarkastelluissa sosiaaliryhmissä (taulukko 29b). Vaikka työttömillä vuosiprevalenssi oli pienentynyt vuoteen 2018 verrattuna, oli kannabiksen käyttö kuitenkin yleisintä tässä ryhmässä. Muita yleisempää kannabiksen käyttö oli myös opiskelijoilla ja naimattomilla henkilöillä. Nämä ovat tyypillisesti nuoria ihmisiä, minkä vuoksi lukuihin voi sisältyä myös ensikokeiluja. Lisäksi kannabiksen käyttö ylipäättään on yleisempää nuorilla kuin vanhemmilla ikäryhmillä.

Pääkaupunkiseudulla asuvilla kannabista kokeilleiden tai käyttäneiden osuus on koko seurantajakson aikana ollut suurempi kuin muilla alueilla asuvilla (taulukot 30a ja 30b), joskin alue-erot ovat ajan myötä jonkin verran tasoittuneet. Kuviossa 6 tarkastellaan kannabiksen käyttöä viimeisten 12 kuukauden aikana asuinalueen mukaan 15–34-vuotiailla, joilla kannabiksen käyttö on yleisintä. Kuvioista nähdään ensinnäkin se, kannabiksen käyttö on yleisempää pääkaupunkiseudulla ja isommissa kaupungeissa muihin kaupunkeihin ja maaseutuun verrattuna. Toiseksi kuvio osoittaa, että kannabiksen käytön yleistymisen trendi alle 35-vuotiailla on ollut varsin saman suuntainen asuinpaikasta huolimatta. Vuoden 2018 jälkeen kannabiksen viimeisen vuoden aikainen käyttö ei juuri ole yleistynyt alle 35-vuotiailla (taulukko 9b) ja tämä näkyy erityisesti pääkaupunkiseudulla, pienemmissä kaupungeissa ja maaseudulla. Yli 100 000 asukkaan kaupungeissa kannabista viimeisen vuoden aikana käyttäneiden alle 35-vuotiaiden osuus on kuitenkin jatkanut kasvuaan (kuviokuva 6).

Kannabiksen käyttö on levinnyt suuremmista asutuskeskuksista pienempiin ja alueellisesti tarkasteltuna pääkaupunkiseudulta ensin muualle Etelä-Suomeen ja edelleen Länsi-, Pohjois- ja Itä-Suomeen. Tässä on kuitenkin huomioitava, että asuinpaikan koko on saattanut muuttua vuosien 1992 ja 2022 välillä. Lisäksi asuinpaikkojen ikäjakaumat eivät pysy vuodesta toiseen samoina ja asuinalueiden ikäjakaumat vaihtelevat. Esimerkiksi suuremmissa kaupungeissa on suhteessa enemmän 15–24-vuotiaita kuin pienemmillä asuinpaikoilla, ja maaseudulla vanhempien henkilöiden osuus on suurempi kuin muualla (Suomen virallinen tilasto, Väestörakenne 2023).

Kuvio 6. Kannabista viimeisten 12 kuukauden aikana käyttäneiden osuus 15–34-vuotiaista asuinpaikan mukaan (%).

7.2 Kannabiksen käytön insidenssi ja jatkuvuuskerroin (taulukot 31–32)

Huumeiden käytön aloittamisen ja jatkamisen yleisyyttä voidaan kuvata insidenssilukujen ja jatkuvuuskerroin avulla. Insidenssillä tarkoitetaan uusien tapausten ilmaantuvuutta tietyn ajan kuluessa. Tässä taulukoraportissa se kertoo viimeksi kuluneiden 12 kuukauden aikana kannabiksen käytön aloittaneiden osuuden kaikista vastaajista (taulukko 31). Jatkuvuuskerroin puolestaan ilmaisee niiden henkilöiden osuuden kannabista joskus kokeilleista, joiden ensikokeilut ovat vähintään vuotta varhaisemmalta ajalta, ja jotka ovat käyttäneet kannabista myös viimeksi kuluneiden 12 kuukauden aikana (taulukko 32). Viimeisen vuoden aikana kannabista ensimmäisen kerran kokeilleet jäivät siis jatkuvuuskertoimessa tarkastelun ulkopuolelle.

Kannabiskokeilut aloitetaan yleensä 15–24-vuotiaana (taulukko 31). Vuoden 1998 Huumekyselyssä kaikki sinä vuonna kannabista kokeilleet olivat tämän ikäisiä. Seuraavissa kyselyissä myös 25–34-vuotiaissa oli uusia kannabiksen kokeilijoita. Vuodesta 2014 alkaen ensikokeilijoita on ollut jo kaikissa ikäryhmissä, joskin insidenssit ovat olleet varsin matalia yli 35-vuotiailla. Kannabiksen ensikokeilijoiden osuus on muuttunut vain vähän vuoden 2010 jälkeen. Vuonna 2022 kuusi prosenttia 15–24-vuotiaista miehistä ja kolme prosenttia tämän ikäryhmän naisista kokeili kannabista ensimmäistä kertaa.

Vuosien 1998 ja 2010 välillä noin viidesosa kannabista joskus kokeilleista oli käyttänyt kannabista myös kyselyä edeltävien 12 kuukauden aikana (taulukko 32). Sen jälkeen osuus on ollut hieman korkeammalla tasolla, sillä vuodesta 2014 lähtien noin neljäsosa kannabista kokeilleista on jatkanut sen käyttöä. Vuonna 2022 kannabiksen käyttöä ovat jatkaneet erityisesti 15–24-vuotiaat, sekä miehet että naiset, kun taas 25–34-vuotiaista aiempaa harvempi oli jatkanut kannabiksen käyttöä.

7.3 Kannabiksen käytön aloitusikä (taulukko 33)

Kannabiksen käyttö aloitetaan keskimäärin 20-vuotiaana (taulukko 33). Vuosien 1998 ja 2022 välillä aloitusiän keskiarvo on vähitellen noussut 19 ikävuodesta 20 ikävuoteen ja mediaani on vaihdellut 18 ja 19 ikävuoden välillä. Kannabiksen käytön aloitusikä ei siis väestötasolla ole laskenut, vaikka julkisuudessa joskus näin esitetään.

Vuoden 2022 kyselyn mukaan miehet ja naiset aloittavat kannabiskokeilut suunnilleen samanikäisinä: Ensikokeilujen keski-ikä oli sekä miehillä että naisilla noin 20 vuotta ja ensikokeiluista 83 prosenttia oli tehty 24 ikävuoteen mennessä.

Vuodesta 2010 lähtien kyselyissä on tiedusteltu erikseen hasiksen ja marihuanan aloitusikää, joista kannabiksen käytön aloitukseksi on valittu varhaisempi. Hasiksen ja marihuanan keskimääräiset aloitusiät ovat kuitenkin olleet varsin lähellä toisiaan.

7.4 Kannabiksen kotikasvatus (taulukko 34)

Huumekyselyssä on vuodesta 2010 alkaen kysytty kannabiksen kotikasvatuksesta. Kannabiksen kasvattajan tuntevien osuus on pysynyt melko tasaisena, noin joka kymmenes vastaaja raportoi tuntevansa henkilökohtaisesti kannabiksen kasvattajan (taulukko 34a). Myös tässä on huomattavia ikäryhmittäisiä eroja. Noin joka viides 25–34-vuotias tuntee henkilökohtaisesti kannabiksen kasvattajan, kun taas nuorimmassa ja vanhimmassa ikäryhmässä kannabiksen kasvattajan tuntee korkeintaan noin kymmenesosa vastaajista.

Vuoden 2022 kyselyn mukaan kannabista oli itse kasvattanut kaksi prosenttia kaikista vastaajista (taulukko 34b). Tämäkin osuus on pysynyt samalla tasolla koko 2010-luvun ajan. Miehistä kannabista kasvattaneita oli enemmän kuin naisista ja kasvattajien osuus oli suurin (4 %) 25–34- ja 35–44-vuotiaiden ikäryhmissä. Kannabiksen kotikasvatus oli aloitettu keskimäärin 25-vuotiaana (taulukko 34c).

8 Päihteiden käytöstä aiheutuneet terveysongelmat ja hoito

Vuodesta 2010 alkaen Huumekyselyssä on kysytty terveysongelmista, joiden vastaaja uskoi aiheutuneen hänen oman päihteiden käyttönsä vuoksi. Lisäksi vuodesta 2006 lähtien on tiedusteltu, onko vastaaja ollut hoidossa alkoholin, huumeiden tai muiden päihteiden käytön vuoksi.

8.1 Terveysongelmat (taulukko 35)

Vastaajilta kysyttiin, oliko heillä joskus elinaikana tai viimeisten 12 kuukauden aikana ollut terveysongelmia, joiden he uskoivat aiheutuneen alkoholin, huumeiden, rauhoittavien, uni- tai kipulääkkeiden tai eri aineiden samanaikaisesta käytöstä. Kaksitoista prosenttia vastaajista raportoi, että heillä oli ollut terveysongelmia, joiden he uskoivat aiheutuneen alkoholin käytöstä. Lääkkeiden käytöstä aiheutuneista terveysongelmista raportoi kolme prosenttia ja huumeiden käytöstä sekä eri aineiden samanaikaisesta käytöstä aiheutuneista terveysongelmista kaksi prosenttia vastaajista. Nämä osuudet ovat pysyneet samalla tasolla vuodesta 2010 lähtien, ainoastaan alkoholin kohdalla voidaan havaita hienoista kasvua.

Suurempi osuus miehistä raportoi alkoholista aiheutuneista terveysongelmista naisiin verrattuna, mutta huumeiden, lääkkeiden ja eri aineiden samanaikaisesta käytöstä aiheutuneiden terveysongelmien raportoinnissa ei miesten ja naisten välillä ollut eroja. Erot ikäryhmien välisissä osuuksissa olivat myös pieniä.

8.2 Hoito (taulukko 36)

Kolme prosenttia kaikista vastaajista raportoi olleensa alkoholin, huumeiden tai muiden päihteiden käytön vuoksi hoidossa. Tämä osuus on pysynyt varsin tasaisena vuosien 2006–2022 välillä. Vuonna 2022 miehistä 4 prosenttia ja naisista 2 prosenttia kertoi olleensa joskus elämänsä aikana hoidossa päihteiden käytön vuoksi. Suurin hoidossa olleiden osuus (5 %) oli 45–69-vuotiaiden miesten ryhmässä, joskin ikä- ja sukupuoliryhmien väliset erot jäävät varsin pieniksi, samoin kuin muutokset trendeissä. Kyselyssä ei ole eritelty tarkemmin sitä, minkä päihteen käytön vuoksi hoidossa oli oltu.

9 Päihteiden vaikutuksen alaisena ajaminen

Vuoden 2022 Huumekyselyssä kysyttiin ensimmäistä kertaa, oliko vastaaja ajanut joskus elämänsä aikana moottoriajoneuvolla päihteiden vaikutuksen alaisena. Tämä oli vielä tarkennettu kysymyksiin alkoholin, kannabiksen tai muiden huumeiden tai päihdyttävien lääkkeiden vaikutuksen alaisesta ajamisesta (taulukko 37).

9.1 Alkoholin vaikutuksen alaisena ajaminen (taulukko 37)

Yleisintä oli alkoholin vaikutuksen alaisena ajaminen, siitä raportoi noin viidesosa vastaajista. Miehistä joskus elämänsä aikana näin raportoi tehneensä lähes kolmasosa, naisista noin joka kahdeksas (taulukko 37a). Miehillä alkoholin vaikutuksen alaisena ajaminen oli yleisempää vanhemmissa ikäryhmissä 15–24-vuotiaisiin verrattuna. Naisilla tämä puolestaan oli kaikkein yleisintä 25–34-vuotiailla, tämän ikäryhmän naisista viidesosa raportoi ajaneensa joskus alkoholin vaikutuksen alaisena. Muissa naisten ikäryhmissä osuudet jäivät tätä pienemmiksi.

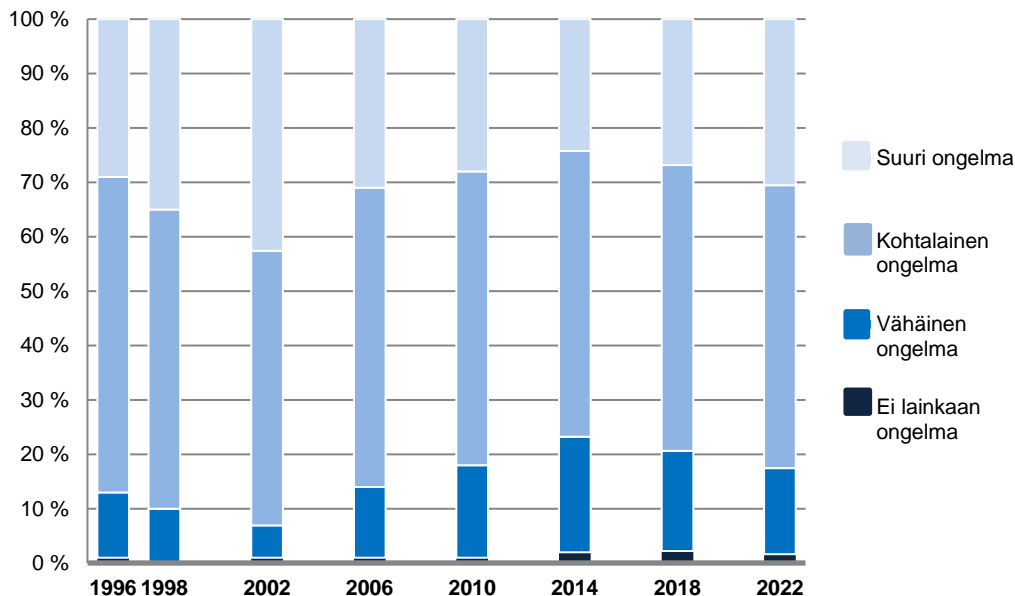
9.2 Huumeiden tai päihdyttävien lääkkeiden vaikutuksen alaisena ajaminen (taulukko 37)

Huumeiden tai päihdyttävien lääkkeiden vaikutuksen alaisena ajaminen oli huomattavasti harvinaisempaa kuin alkoholin vaikutuksen alaisena ajaminen: neljä prosenttia raportoi ajaneensa joskus kannabiksen vaikutuksen alaisena ja muiden huumeiden tai päihdyttävien lääkkeiden vaikutuksen alaisena ajamisesta raportoi kaksi prosenttia vastaajista (taulukot 37b ja 37c). Myös näiden kohdalla ajaminen ko. aineen vaikutuksen alaisena oli yleisintä miehillä ja 25–34-vuotiailla, joskin ikä- ja sukupuoliryhmittäiset erot erityisesti muiden huumeiden tai päihdyttävien lääkkeiden kohdalla jäivät melko vähäisiksi.

10 Huumeita koskevat mielipiteet ja asenteet

10.1 Mielipiteet huumeiden aiheuttamasta ongelmasta Suomessa ja omalla asuinalueella (taulukko 38)

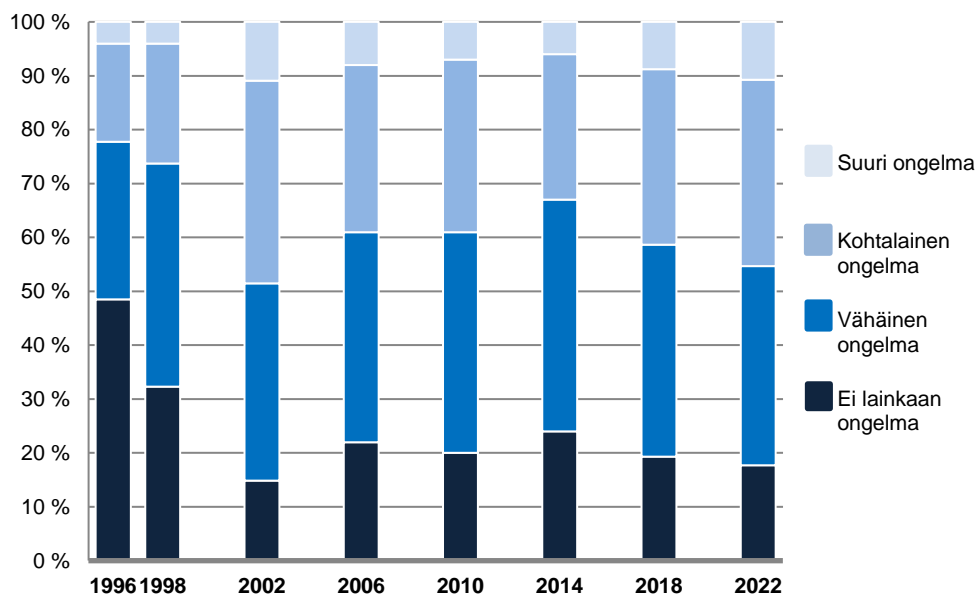
Valtaosa Suomen 15–69-vuotiaasta väestöstä pitää huumeiden aiheuttamaa ongelmaa maassamme suurena tai kohtalaisena (kuvio 7, taulukko 38a). Vuosina 1996–2022 mielipiteet huumeongelmasta Suomessa ovat vaihdelleet. Eniten huumeongelma huolestutti vuonna 2002, jolloin jopa 43 prosenttia vastaajista piti huumeita suurena ongelmana maassamme. Vuosien 2002–2014 välillä näin vastanneiden osuus väheni, vuonna 2014 huumeita suurena ongelmana pitävien osuus oli aikasarjan matalin. Sen jälkeen huumeita suurena ongelmana pitävien osuus on jälleen kasvanut, ollen vuonna 2022 samalla tasolla kuin vuonna 1996. Huumeita kohtalaisena ongelmana pitävien osuus on pysynyt tasaisesti noin 50 prosentin tuntumassa koko seurantajakson ajan. Samoin tasaisena on pysynyt niiden harvalukuisten osuus, joiden mielestä huumeet eivät ole lainkaan ongelma maassamme. Isoimmat muutokset ovat siis tapahtuneet niissä ryhmissä, joiden mielestä huumeet ovat joko suuri tai vähäinen ongelma.

Kuvio 7. Mielipiteet huumeongelmasta Suomessa (%).

Mielipiteet huumeongelmasta ovat koko seurantajakson ajan olleet lievimmät nuorimmassa ikäryhmässä. Heistä noin kolmasosa piti huumeongelmaa korkeintaan vähäisenä vuonna 2022, kun taas vanhimmasta ikäryhmästä näin ajatteli alle kymmenesosa. Samoin mielipiteet huumeongelmasta ovat olleet miehillä naisia lievempiä.

Tarkasteltaessa mielipiteitä liittyen huumeongelmaan vastaajan omalla asuinalueella näyttää tilanne hie-man toisenlaiselta (taulukko 38b). Koko seurantajakson ajan yli puolet väestöstä on pitänyt huumeita omalla asuinalueellaan korkeintaan vähäisenä ongelmana (kuvio 8). Vaikka omalla asuinalueella huumeongelmaa ei ole nähty yhtä suureksi kuin koko maan tasolla, on mielipiteissä tapahtunut vastaavanlainen muutos kuin edellä esitettiin: huoli kasvoi vuoteen 2002 asti, lieveni jonkin verran vuosien 2002–2014 välillä, minkä jälkeen se on taas kasvanut. Vuonna 2022 mielipiteet huumeongelmasta omalla asuinalueella jakautuivat hyvin samalla tavalla kuin vuonna 2002, jolloin huoli oli suurimmillaan. 1990- ja 2000-lukujen välillä on myös selkeä ero; huumeongelmaa vähintään kohtalaisena omalla asuinalueella pitävien osuus on ollut huomattavasti suurempi 2000-luvulla.

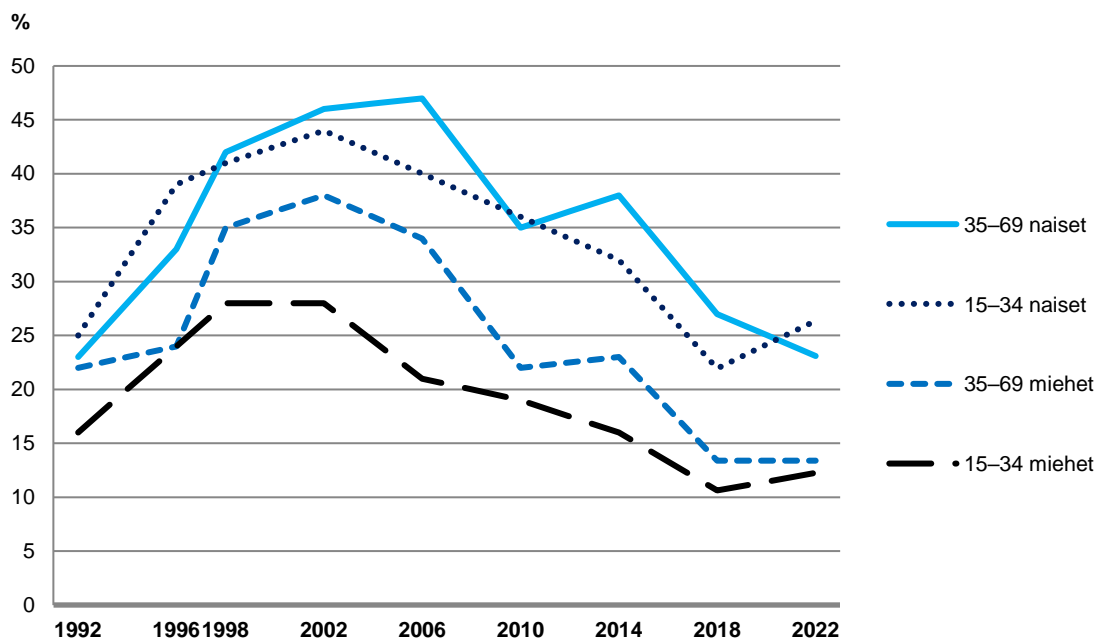
Kuvio 8. Mielipiteet huumeongelmasta omalla asuinalueella (%).

Kuten koko maan huumeongelmaa koskien, myös oman asuinalueen kohdalla suurempi osuus nuorista ja miehistä pitää huumeongelmaa korkeintaan vähäisenä vanhempiin ikäryhmiin ja naisiin verrattuna. Huumeongelmaa omalla asuinalueella vähäisenä pitävien osuus on myös pienentynyt suhteellisesti enemmän vanhemmissa ikäryhmissä (yli 35-vuotiaat) nuorempiin verrattuna.

10.2 Pelko joutua väkivallan kohteeksi muiden ihmisten huumeiden käytön vuoksi (taulukko 39)

Pelko joutua väkivallan kohteeksi muiden ihmisten huumeiden käytön vuoksi kasvoi selvästi vuodesta 1992 vuoteen 2002, minkä jälkeen nämä pelot ovat vähentyneet (taulukko 39). Vuonna 1992 noin viidesosa vastaajista pelkäsi joutuvansa väkivallan kohteeksi muiden ihmisten huumeiden käytön vuoksi ja osuus oli suunnilleen samalla tasolla myös vuonna 2022. Korkeimmillaan osuus on ollut vuonna 2002, jolloin peräti 40 prosenttia vastaajista pelkäsi joutuvansa väkivallan kohteeksi. 'En tiedä' -vastausten osuus on ollut tasaisesti noin kolmannes koko seurantajakson ajan.

Väkivallan kohteeksi muiden ihmisten huumeiden käytön takia pelkäävien naisten osuus ei vielä vuonna 1992 juuri poikennut vastaavasta miesten osuudesta, mutta seuraavissa kyselyissä ero miesten ja naisten välillä on jo ollut selvä (kuviot 9). Pelkoa tunteneiden naisten osuus on ollut melko samalla tasolla ikäryhmästä riippumatta, kun taas miesten kohdalla vanhemmissa ikäryhmissä on ollut selkeästi enemmän pelkoa tuntevia nuorempiin ikäryhmiin verrattuna, erityisesti vuosituhaten taitteessa ja 2000-luvun alkupuolella. Viimeisimpien kyselyjen perusteella ikäryhmien väliset erot ovat miehilläkin kaventuneet. Huumeiden käytön yleistymisen/vähentymisen on kulkenut kutakuinkin käsi kädessä pelkojen yleistymisen/vähentymisen kanssa 2000-luvun alkupuolelle asti, mutta tämän jälkeen pelkojen vähentymisen ei enää selity huumeiden käytön vähentymisellä. Huumeiden käytön yleistymisen myötä yhä useammalla on henkilökohtaista kosketuspintaa huumeiden käyttöön, joko omakohtaisten kokeilujen kautta tai siten, että tuntee henkilökohtaisesti huumeita käyttävän henkilön. Tämä voi osaltaan olla hälventämässä huumeisiin ja väkivaltaan liittyviä pelkoja. Vuonna 2022 trendin suunta kuitenkin näyttäisi kääntyvän, ja erityisesti alle 35-vuotiaista naisista suurempi osuus raportoi pelkäävänsä, että joutuu väkivallan kohteeksi muiden ihmisten huumeiden käytön vuoksi vuoteen 2018 verrattuna.

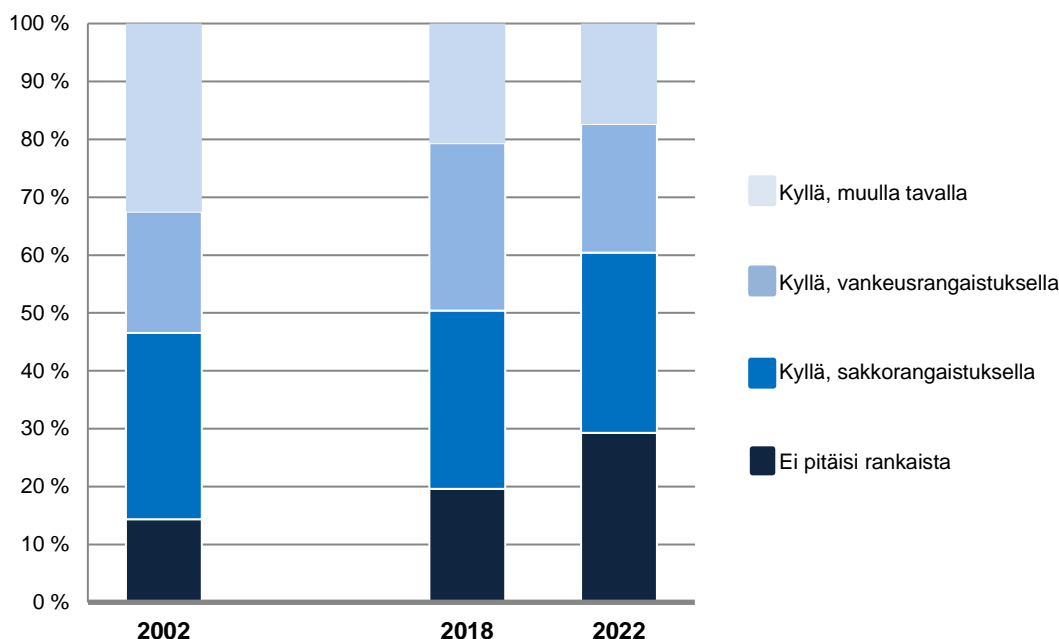
Kuvio 9. Niiden osuus, jotka pelkäävät väkivallan kohteeksi joutumista muiden ihmisten huumeiden käytön vuoksi iän ja sukupuolen mukaan (%).

10.3 Mielipiteet siitä, pitäisikö huumeiden käytöstä rankaista (taulukko 40)

Vuosina 2002, 2018 ja 2022 on kysytty mielipidettä siitä, pitäisikö huumeiden käytöstä rankaista ja jos kyllä, niin millä tavalla. Vuoden 2002 kysymyksen muotoilu oli hieman erilainen ja silloin vastaajilta kysyttiin, pitäisikö pelkästä huumeiden käytöstä rankaista.

Mielipiteet huumeiden rangaistavuudesta ovat lieventyneet vuodesta 2002 (taulukko 40, kuvio 10) ja suurin muutos on tapahtunut niiden osuudessa, joiden mielestä huumeiden käytöstä ei pitäisi rankaista ollenkaan. Vuonna 2022 lähes kolmasosa (29 %) oli sitä mieltä, että huumeiden käytöstä ei pitäisi rankaista, mikä on kaksinkertainen osuus vuoteen 2002 verrattuna. Vankeusrangaistusta (22 %) tai sakkorangaistusta (31 %) kannattavien osuus oli vuonna 2022 suunnilleen samalla tasolla kuin vuonna 2002. Niiden osuus, joiden mielestä huumeiden käytöstä pitäisi rankaista jollain muulla kuin sakko- tai vankeusrangaistuksella (17 %) on puolestaan vähentynyt vuoteen 2002 verrattuna. Vankeusrangaistusta kannattavien osuus oli korkein vuonna 2018, mutta osuus on siis sittemmin vähentynyt.

Sukupuolten väliset erot ovat tämän kysymyksen kohdalla melko pieniä, ikäryhmittäin vaihtelua on hieman enemmän. Vuonna 2022 25–34-vuotiaat olivat yleisimmin sitä mieltä, että huumeiden käytöstä ei pitäisi rankaista (38 %), sakkorangaistusta kannatti yleisimmin 15–24-vuotiaat (43 %). Vankeusrangaistusta kannatti yleisimmin vanhin ikäryhmä, joskin ikäryhmien väliset erot olivat tämän vaihtoehdon kohdalla melko pieniä. Vuoteen 2018 verrattuna kaikissa ikäryhmissä suurempi osuus oli sitä mieltä, että huumeiden käytöstä ei pitäisi rankaista ja pienempi osuus kannatti vankeusrangaistusta.

Kuvio 10. Mielipiteet siitä, pitäisikö huumeiden käytöstä rankaista (%).

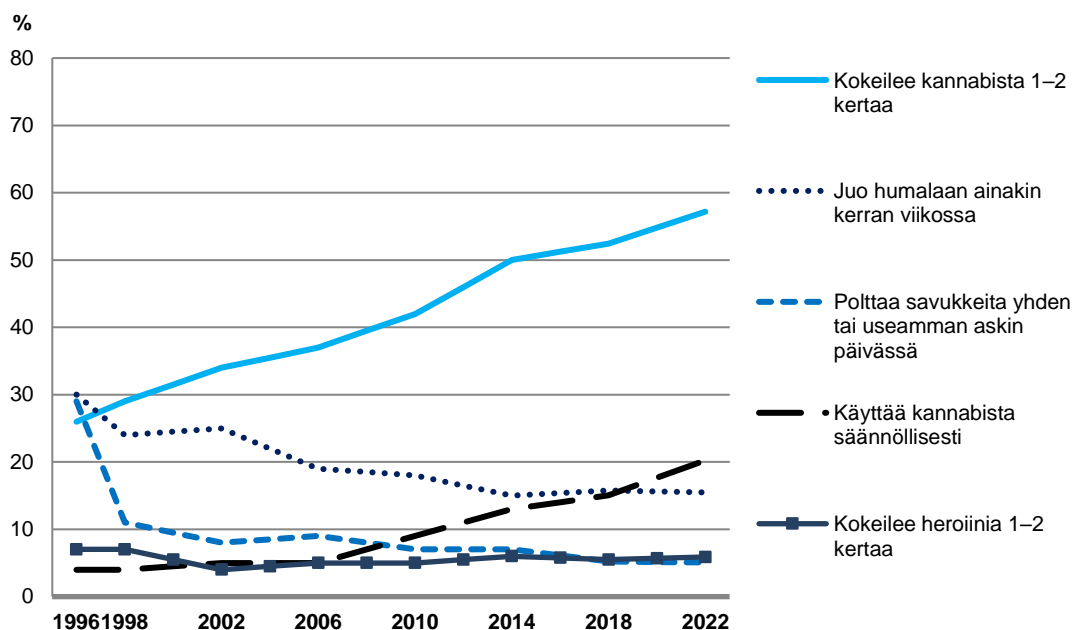
10.4 Mielipiteet eri päihteiden käytön aiheuttamista riskeistä (taulukko 41)

Huumeekyselyissä vastaajia on pyydetty arvioimaan tupakoinnin, humalajuomisen ja erilaisten huumeiden (kannabis, ekstaasi, amfetamiini, heroiini) käytön vaarallisuutta kysymällä kuinka suuri terveydellinen tai muu riski kyseisestä toiminnasta aiheutuu⁴. Huumeiden käytössä on eroteltu toisistaan kokeilukäyttö ja säännöllinen käyttö. Yleisesti voidaan sanoa, että miehet ja nuoremmat pitävät riskejä vähäisempinä kuin naiset ja vanhemmat ikäryhmät (taulukko 41).

Käsitykset riskeistä, jotka liittyvät kannabikseen, viikoittaiseen humalajuomiseen ja säännölliseen tupakointiin ovat selvästi muuttuneet (kuvio 11). Mielipiteet kannabikseen liittyviä riskejä kohtaan ovat lieventyneet, kun taas humalajuomista ja säännöllistä tupakointia kohtaan ne ovat huomattavasti tiukentuneet. Seurantajakson alussa kannabiksen kokeiluun, viikoittaiseen humalajuomiseen ja säännölliseen tupakointiin liittyvät riskikäsitykset olivat suunnilleen samalla tasolla, kun taas vuonna 2022 näihin suhtauduttiin hyvin eri tavoin. Vuonna 2022 yli puolet vastaajista oli sitä mieltä, että kannabiksen kokeiluun sisältyy korkeintaan vähäinen riski ja viidesosa sitä mieltä, että kannabiksen säännölliseenkin käyttöön liittyy vain vähäisiä terveydellisiä tai muita riskejä. Viikoittaisen humalajuomisen tai päivittäisen tupakoinnin aiheuttamista riskeistä näin ajatteli vain 15 ja 5 prosenttia vastaajista. Täten kannabiksen säännöllisen käytön riskejä vähäisenä pitäviä (20 %) oli enemmän kuin viikoittaisen humalajuomisen riskejä vähäisenä pitäviä (15 %) ensimmäistä kertaa seurantajakson aikana.

Samoin riskikäsitykset ekstaasin ja amfetamiinin kokeilukäytöstä ovat vähitellen lieventyneet (taulukot 41e ja 41g). Vuonna 2022 jo lähes neljäsosa oli sitä mieltä, että ekstaasin kokeiluun sisältyy korkeintaan vähäinen riski ja 16 % ajatteli näin amfetamiinin kokeilusta. Suurin osa vastaajista piti kuitenkin ekstaasin ja amfetamiinin säännölliseen käyttöön liittyviä riskejä suurina. Samoin ajatellaan heroiinin kokeiluun tai säännölliseen käyttöön liittyvistä riskeistä (taulukko 41i–j).

⁴ Vuoden 1996 lomakkeella on kysytty: "Kuinka suureksi arvioitte ihmisten riskin vahingoittaa itseään fyysisesti ja/tai muilla tavoin, kun he tekevät seuraavia asioita?", kun taas muina vuosina kysymys on muotoiltu seuraavasti: "Kuinka suuri terveydellinen tai muu riski mielestäsi aiheutuu, jos ihmiset tekevät seuraavia asioita?" Riskikäsityksiä tarkasteltaessa on siis hyvä huomioida, että terveydellinen tai muu riski on saatettu ymmärtää eri tavalla kuin itsensä vahingoittaminen fyysisesti tai muilla tavoin.

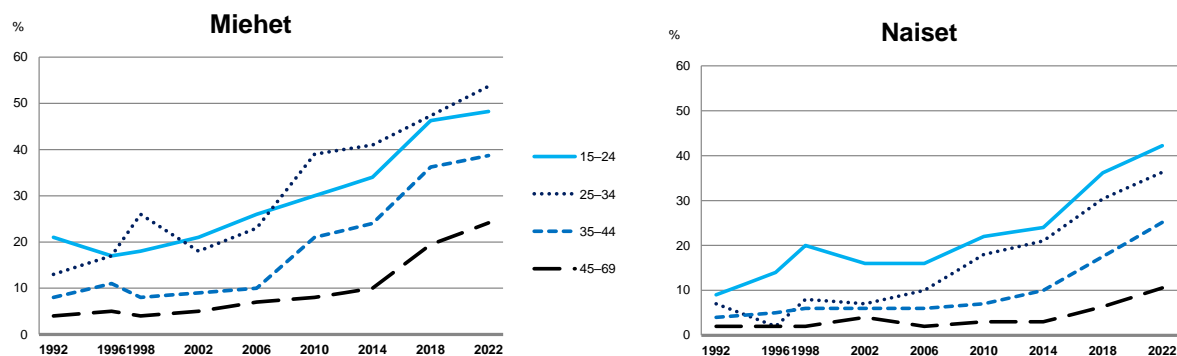
Kuvio 11. Mielipiteet eri päihteiden käytön aiheuttamista terveydellisistä tai muista riskeistä. Niiden osuus, joiden mielestä riski on korkeintaan vähäinen (%).

Vuonna 2018 kysyttiin ensimmäisen kerran reseptilääkkeiden väärinkäyttöön liittyvistä riskikäsityksistä (taulukko 41k–l). Vuonna 2022 osuudet olivat suunnilleen samalla tasolla kuin vuonna 2018. Vuonna 2022 vastaajista 25 prosenttia oli sitä mieltä, että reseptilääkkeiden väärinkäytöllä kerran tai kaksi on vain vähäinen terveydellinen tai muu riski. Säännöllisen reseptilääkkeiden väärinkäytön riskeihin suhtauduttiin varsin tiukasti ja ainoastaan yksi prosentti vastaajista oli sitä mieltä, että reseptilääkkeiden säännöllisellä väärinkäytöllä on korkeintaan vähäinen terveydellinen riski.

10.5 Mielipiteet huumeiden kohtuukäytöstä (taulukko 42)

Vuonna 1992 selvä enemmistö suomalaista (73 %) ei hyväksynyt väitettä, että huumeita voisi käyttää ilman ongelmia (taulukko 42), kun taas vuonna 2022 näin ajatteli huomattavasti pienempi osuus, joskin edelleen yli puolet (55 %) vastaajista. Mielipiteet ovat tältä osin lieventyneet erityisesti vuoden 2014 jälkeen. ”Vaikea sanoa” -vastaajien osuus on ollut pienimmillään (10 %) vuonna 2010, minkä jälkeen osuus on jälleen kasvanut ollen kuitenkin vuonna 2022 (15 %) alemmalla tasolla kuin vuonna 1992 (20 %). Yhä useampi on siis sitä mieltä, että huumeita voi käyttää myös sellaisella kohtuullisella tavalla, josta ei aiheudu ongelmia. Vuonna 2022 näin ajatteli lähes kolmasosa vastaajista.

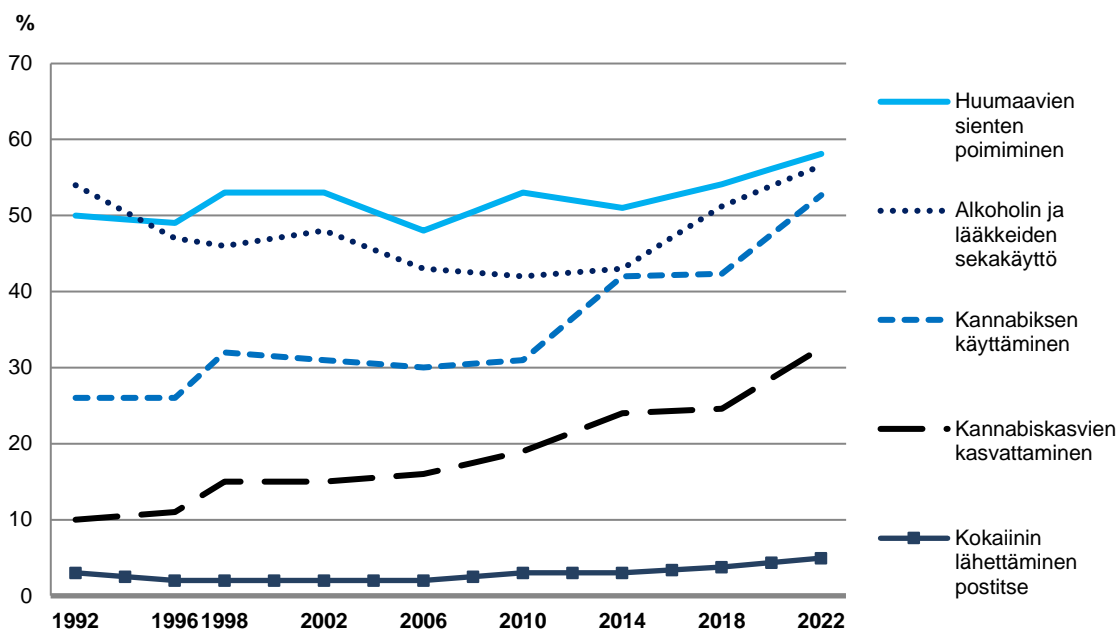
Mielipide siitä, että huumeita voi käyttää kohtuullisella tavalla ilman ongelmia, on yleistynyt seuranta-jakson aikana kaikissa ikäryhmissä (kuviot 12). Naiset olivat kaikissa ikäryhmissä miehiä harvemmin sitä mieltä, että huumeita voi käyttää kohtuullisesti ilman ongelmia. Miehistä yleisimmin näin ajatteli 25–34-vuotiaat, joista vuonna 2022 yli puolet oli sitä mieltä, että huumeita voi käyttää kohtuullisella tavalla ilman ongelmia, 15–24-vuotiasta miehistäkin lähes puolet. Naisten ikäryhmistä tämä mielipide oli yleisin kaikkein nuorimmassa 15–24-vuotiaiden ikäryhmässä.

Kuvio 12. Mielipiteet huumeiden kohtuukäytöstä (huumeita voi käyttää myös sellaisella kohtuullisella tavalla, josta ei aiheudu ongelmia). Täysin tai jokseenkin samaa mieltä olevien osuus miehillä ja naisilla iän mukaan (%).

10.6 Mielipiteet erilaisten huumaavien aineiden hankinnan ja käytön rangaistavuudesta (taulukko 43)

Kuviossa 13 on esitetty vastaajien mielipiteitä erilaisten huumaavien aineiden hankinnan ja käytön rangaistavuudesta vuosina 1992–2022. Mielipiteet ovat seurantajaksolla muuttuneet selvästi sallivammiksi erityisesti kannabiksen suhteen. Mielipiteet rangaistavuudesta liittyen alkoholin ja lääkkeiden sekakäyttöön ja huumaavien sienten poimimiseen ovat jonkin verran vaihdelleet vuosien varrella, vuonna 2022 vähän yli puolet oli sitä mieltä, että näistä ei pitäisi rankaista (taulukot 43b ja 43e). Lähes kaikki puolestaan pitivät kokaiinin lähettämistä postitse rangaistavana (taulukko 43g), ja tämä osuus on pysynyt varsin tasaisena.

Kuvio 13. Mielipiteet joidenkin huumaavien aineiden hankinnan tai käytön rangaistavuudesta. Niiden osuus, joiden mielestä ei tulisi rankaista (%).

Mielipiteet kannabiksen käyttämisen ja kotikasvatuksen rangaistavuudesta ovat lieventyneet sekä miehillä että naisilla kaikissa ikäryhmissä (taulukot 43a ja 43d). Eniten mielipide on lieventynyt 25–34-

vuotiailla, joista 71 prosenttia vuonna 1992 oli sitä mieltä, että kannabiksen polttamisesta tulisi rankaista, kun vuonna 2022 tätä mieltä oli enää 34 prosenttia tämän ikäisistä vastaajista. Pidemmän aikavälin muutos ei ole ollut yhtä suuri eikä täysin lineaarinen kaikissa ikäryhmissä. Vanhimman 45–69-vuotiaiden ikäryhmän mielipiteet ovat lieventyneet vähiten ja muutos on tapahtunut vasta vuoden 2010 jälkeen.

Kannabiskasvien kasvattamista piti rangaistavana peräti 90 prosenttia vuonna 1992, mutta vuonna 2022 näin ajatteli enää 67 prosenttia vastaajista (taulukko 43d). Mielipiteet kotikasvatusta kohtaan ovat lieventyneet eniten miehillä ja 25–34-vuotiaiden ikäryhmässä.

Rangaistavuuteen liittyvien mielipiteiden kiristyminen on ollut melko vähäistä, mutta kokaiinin postittamisen ohella lääkkeiden ostamiseen katukaupasta on suhtauduttu varsin kriittisesti koko seurantajakson ajan (taulukko 43c). Samoin suurin osa vastaajista (86 %) oli sitä mieltä, että huumeiden hankkimisesta internetistä tulisi rankaista (taulukko 43f).

10.7 Mielipiteet huumausainepoliittisista toimenpiteistä ja palveluista (taulukko 44)

Suomessa otettiin 1990-luvulla ja 2000-luvun alussa käyttöön useita uusia huumausainepoliittisia toimenpiteitä (Hakkarainen & Metso 2004). Toimenpiteet voidaan jakaa kahteen ryhmään: toisaalta huumeiden käytön haittavaikutusten vähentämiseen tähtäävät toimenpiteet kuten korvaushoidon salliminen, toisaalta huumeiden kontrolliin liittyvät toimenpiteet kuten huumetestit ja poliisin oikeuksien laajentaminen. Mielipiteitä näistä kahdesta toimenpideryhmästä on tiedusteltu vuosien 2002–2022 Huumekyselyissä vuotta 2014 lukuun ottamatta. Lisäksi vuodesta 2018 lähtien on kysytty mielipiteitä sittemmin keskusteluun tulleista huumausainepoliittisista toimenpiteistä kuten huumeiden käyttäjille tarkoitetuista käyttöhuoneista, huumausaineiden anonymista testausmahdollisuudesta sekä naloksonin jakamisesta käyttäjille ja heidän lähipiirilleen (taulukko 44).

Suuri osa vuoden 2022 vastaajista hyväksyi vakiintuneet haittoja vähentävät toimenpiteet kuten huumeiden käyttäjille tarkoitetut terveysneuvontapisteet (77 %) ja korvaavien lääkkeiden käytön opioidiriippuvaisien hoidossa (66 %) (taulukko 44a–b). Vuoteen 2002 verrattuna terveysneuvontapisteet hyväksyi jonkin verran useampi vastaaja, mutta korvaushoidon osalta erityisesti ”En osaa sanoa”-vastausten osuus on kasvanut. Uudempia haittoja vähentäviä toimenpiteitä eli huumeiden käyttäjille tarkoitettuja käyttöhuoneita, huumausaineiden anonymista testausmahdollisuutta sekä opioidien yliannostuksen vasta-aineen naloksonin jakamista ei Suomessa ainakaan toistaiseksi ole käytössä. Näihin toimenpiteisiin suhtauduttiin hieman varauksellisemmin, mutta silti yli puolet vastaajista piti näitäkin toimenpiteitä täysin tai osittain hyväksyttävänä (taulukko 44c–e). Käyttöhuoneelle on nähty tarve esimerkiksi Helsingin kaupungissa, joka on esittänyt valtioneuvostolle huumeiden käyttöhuoneen kokeilun oikeuttavan erillislain säätämistä (Helsingin kaupunki 2019). Lisäksi lainvalmistelun käynnistämistä käyttötilakokeilua varten on ehdotettu eduskuntakäsittelyyn edenneessä kansalaisaloitteessa (Valvottu käyttötila huumeita käyttäville, 2022).

Myös kontrolliin liittyvät toimenpiteet hyväksyttiin väestössä laajasti. Noin neljä viidestä vastaajasta piti hyväksyttävänä työpaikkojen huumetestejä (83 %) sekä poliisin valeosto-oikeutta (83 %), joskin näihin molempiin suhtauduttiin vuonna 2022 hieman aikaisempaa kriittisemmin (taulukko 44f–g).

10.8 Mielipiteet siitä, pitäisikö kannabista voida hankkia laillisesti (taulukko 45)

Kannabiksen (marihuana ja hasis) ostamisesta/hankkimisesta laillisesti on kysytty vuodesta 1998 lähtien. Vastausvaihtoehdot ovat olleet vuodesta 2010 lähtien: ”Kyllä, mihin tahansa tarkoitukseen”, ”Kyllä, mutta vain lääkekäyttöön”⁵ ja ”Ei mihinkään tarkoitukseen”. Tätä aiemmin vaihtoehdot olivat vain ”Kyllä” tai ”Ei”. Lisäksi viimeisimmissä kyselyissä on kysytty ostamisen sijaan kannabiksen hankkimisesta, jolloin hankintakeinona saattoi olla esimerkiksi kannabiksen kasvattaminen itse. Vuosien 2010–2022 vastauksia ei siten voida pitää täysin vertailukelpoisina aikaisemmin saatuihin vastauksiin.

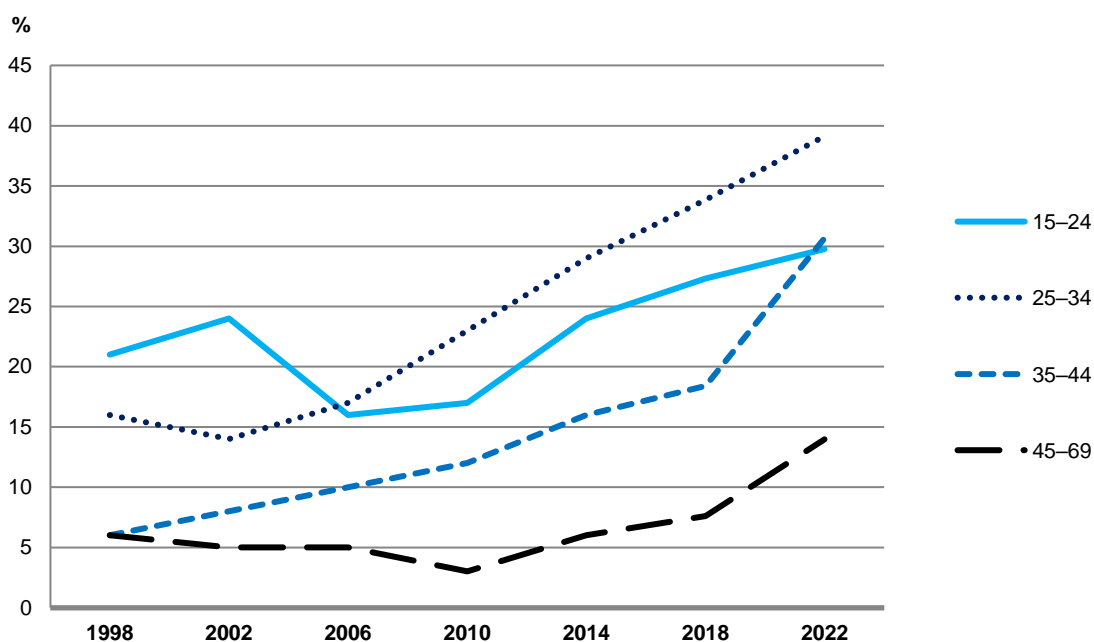
Vuosien 1998, 2002 ja 2006 kyselyiden perusteella suuri enemmistö (noin 90 prosenttia) vastaajista ei olisi sallinut kannabiksen laillista myyntiä (taulukko 45). Kun vuonna 2010 annettiin mahdollisuus vastata ”Kyllä, mutta vain lääkekäyttöön” 40 prosenttia vastaajista kannatti tätä vaihtoehtoa, jolloin enää puolet vastaajista halusi kieltää kannabiksen laillisen hankinnan kokonaan. Vuoden 2022 kyselyssä jo yli puolet

⁵ Kysymyksessä ei ole määritelty kannabiksen lääkekäyttöä tämän tarkemmin, joten vastaajien mielikuvat siitä voivat vaihdella.

vastaajista oli sitä mieltä, että kannabista pitäisi voida hankkia lääkekäyttöön. Hankkimisen täysikieltoa kannatti enää alle viidesosa vastaajista.

Vuonna 2022 jo lähes neljäsosa vastaajista oli sitä mieltä, että kannabista pitäisi voida hankkia laillisesti mihin tahansa tarkoitukseen (taulukko 45). Näin ajattelevien osuus kuitenkin vaihtelee huomattavasti ikäryhmittäin (kuvio 14). Vuosina 1998 ja 2002 kannabiksen laillista hankkimista kannattavien osuus oli suurin nuorimmassa 15–24-vuotiaiden ikäryhmässä, mutta myöhempinä vuosina osuus on ollut suurin nuorten aikuisten ikäryhmässä (25–34-vuotiailla). Vuonna 2022 tämän ikäryhmän vastaajista jopa lähes 40 prosenttia oli sitä mieltä, että kannabista pitäisi voida hankkia laillisesti mihin tahansa tarkoitukseen. Myös vanhemmissa ikäryhmissä yhä suurempi osuus kannattaa tätä, joskin 45–69-vuotiaissa osuus on huomattavasti nuorempia ikäryhmiä pienempi (14 % vuonna 2022). Miehistä noin kolmasosa oli vuonna 2022 sitä mieltä, että kannabista pitäisi voida hankkia laillisesti mihin tahansa tarkoitukseen, naisissa kannattajien osuus on pienempi (14 % vuonna 2022) ja se myös on kasvanut maltillisemmin.

Huumekyselyssä on vuodesta 2010 alkaen kysytty mistä ja millä tavalla kannabista pitäisi voida hankkia, jos sitä voisi hankkia laillisesti. Eniten kannatusta on saanut ostaminen apteekista lääkärin määräämällä reseptillä (taulukko 46), kolme neljästä vastaajasta on tätä mieltä. Noin kolmasosan mielestä kannabista tulisi voida hankkia ostamalla erikoismyymälästä tai Alkosta ja noin neljäsosa kannattaa itse kasvattamista hankintatapana, jos kannabis olisi laillista. Vastaaja on voinut valita useita eri vaihtoehtoja, jonka vuoksi eri hankintapaikkojen osuudet eivät summaudu sataan.

Kuvio 14. Kannabista pitäisi voida hankkia laillisesti mihin tahansa tarkoitukseen. Kyllä-vastanneiden osuus ikäryhmittäin (%).

11 Yhteenveto

Huumeiden käyttöä kuvaavat trendit antavat tilanteen kehityksestä hyvin yhdensuuntaisen kuvan: vuosien 1992 ja 2022 välillä käyttö on yleistynyt merkittävässä määrin miltei kaikilla osoittimilla. Samaan tapaan on yleistynyt niiden ihmisten osuus, joille on joskus tarjottu huumeita käytettäväksi tai ostettavaksi sekä niiden osuus, jotka olisivat kiinnostuneita kokeilemaan huumeita, jos käyttö ei olisi laitonta. Kaiken kaikkiaan huumeet ovat tulleet aikaisempaa tutummaksi ilmiöksi suomalaisessa yhteiskunnassa. Tätä ilmentää hyvin se, että vuonna 2022 yli puolet alle 45-vuotiaista vastaajista ilmoitti tuntevansa henkilökohtaisesti jonkun huumeita käyttävän henkilön ja vanhimmasta ikäryhmästäkin kolmasosa. Lisääntynyt huumetietoisuus ja henkilökohtaiset kontaktit ovat karsineet huumeita kohtaan tunnettuja pelkoja, mikä omalta osaltaan on vaikuttanut asenteiden ja mielipiteiden lieventymiseen.

On hyvä huomioida, että yllä mainitut muutokset koskevat ennen kaikkea yhtä huumetta, kannabista. Aiemmin kannabiksen käyttö yleistyi varsinkin 25–34-vuotiailla nuorilla, mutta 2010-luvulla käytön yleistymisen on ollut voimakasta myös 35–44-vuotiailla ja erityisesti tämän ikäryhmän miehillä. Noin puolet tämän ikäisistä miehistä ilmoitti vuonna 2022 kokeilleensa kannabista ainakin kerran elämässään, mikä on lähes sama osuus kuin 25–34-vuotiailla miehillä. Huume politiikka on ollut murroksessa ja se lienee yksi syy kannabiksen kokeilujen/käytön yleistymiselle. Esimerkiksi Pohjois-Amerikassa yleistynyt kannabiksen laillistaminen ja siihen liittyvä keskustelu sekä kannanotot huumeiden käytön dekriminalisoinnin puolesta sekä kansainvälisesti että Suomessa ovat voineet osaltaan lisätä kiinnostusta huume kokeiluihin.

Monien muidenkin aineiden käyttö on yleistynyt, vaikka niissä prevalenssit jäävätkin huomattavasti kannabista matalammalle tasolle. Kannabiksen jälkeen yleisimpiä huumeita väestötasolla ovat stimulantit amfetamiini, ekstaasi/MDMA ja kokaiini. Näitä aineita oli vuoden 2022 kyselyn mukaan joskus elämänsä aikana kokeillut 5–7 prosenttia väestöstä (vrt. kannabis 29 %), mutta huomionarvoista on, että näiden stimulanttien kokeilut ovat yleistyneet koko 2010-luvun ja erityisesti vuoden 2014 jälkeen. Stimulanttien kokeilun ja käytön yleistymisen näkyy myös jätevesissä, aivan viime aikoina erityisesti kokaiinin osalta (Jätevesitutkimus 2023). Tuloksia tarkastellessa on syytä muistaa se, että tässä raportissa kuvatussa huumeiden käytössä on kysymys suurimmaksi osaksi yhteen tai muutamaan kertaan rajoittuvasta kokeilusta eikä niinkään säännöllisestä käytöstä.

Ero kannabiksen ja muiden huumeiden välillä on edelleen selvä myös niitä koskevissa asenteissa ja mielipiteissä. Riskikäsitykset ovat lieventyneet eniten kannabiksen osalta ja pysyneet pääosin kriittisinä muiden aineiden kohdalla. Tosin ekstaasin ja jossain määrin myös amfetamiinin kokeiluun liittyvät riskikäsitykset ovat myös hiljalleen lieventyneet. Säännölliseen käyttöön suhtaudutaan huomattavasti tiukemmin kuin kokeiluun, joskin kannabiksen osalta myös säännölliseen käyttöön liittyvät riskikäsitykset ovat lieventyneet. Riskikäsitysten lisäksi kannabiksen rangaistavuutta ja laillistamista koskevat asenteet ovat olleet muutoksessa jo jonkin aikaa. Yhä useampi suomalainen on sitä mieltä, että kannabiksen käytöstä ei tulisi rankaista, ja että kannabista pitäisi voida hankkia laillisesti vähintäänkin lääkekäyttöön. Tämä kaikki voi laskea kynnystä kokeilujen tekemiseen ja myös ennakoita jatkuvamman käytön ja siihen liittyvien haittojen yleistymistä. Muutos erityisesti kannabikseen liittyvissä asenteissa näkyy myös kansalaisaloitteiden muodossa. Kannabiksen dekriminalisointiin (Kansalaisaloite kannabiksen käytön rangaistavuuden poistamiseksi, 2019) ja laillistamiseen (Kannabis lailliseksi, säännellyksi ja verolle, 2023) liittyvät kansalaisaloitteet ovat saaneet riittävästi tukea edetäkseen eduskunnan käsittelyyn⁶.

Muuntohuumeiden ilmestyminen markkinoille kiihtyvällä tahdilla aiheutti pelkoa ja huolta etenkin 2010-luvun alkupuolella, mikä johti myös lainsäädännön uudistamiseen (HE 327/2014). Huoli ei ole aiheeton, sillä tuntemattomien aineyhdisteiden sisällöstä ei ole varmuutta ja riskit jopa kertakokeiluissa saattavat olla huomattavia. Tilanne näyttää muuntohuumeiden osalta jossain määrin tasaantuneen, sillä uusia aineita ei ole vuoden 2014 jälkeen tullut markkinoille siinä laajuudessa, että niiden käyttöä olisi kannattanut yrittää selvittää koko väestön tasolla. Vuoden 2022 Huume kyselyssä ei siis tiedusteltu yhdenkään uuden muuntohuumeen käytöstä. Aikaisemmin kyselyyn mukaan otettujen muuntohuumeiden kokeilu tai käyttö ei ole lisääntynyt ja niiden yleisyys jää väestössä noin prosentin tasolle. Vuoden 2018 kyselyssä niillä nähtiin olevan merkittäviä terveydellisiä tai muita riskejä, mikä osoittaa, että julkisuudessa esitetyt varoitukset ovat menneet hyvin

⁶ Kannabiksen käytön rangaistavuudesta luopumista koskeva kansalaisaloite on käsitelty lakivaliokunnassa ja eduskunta hylkäsi sen vuonna 2022.

perille. Muuntohuumeiden käyttö keskittyy enemmän huumeita ongelmallisesti käyttäviin (Tammi ym. 2011), jotka helposti jäävät aliedustetuiksi kyselytutkimuksissa.

Lääkkeiden ei-lääkinnällinen käyttö näyttää pysyneen 2000-luvulla varsin stabiilina noin 7–8 prosentin tasolla. Vuonna 2014 kysymysmuoto määriteltiin tarkemmin koskemaan ainoastaan reseptilääkkeitä, minkä jälkeen lääkkeiden väärinkäyttö on hiljalleen yleistynyt. Tätä kehityskulkua on syytä seurata. Lisäksi on hyvä huomioida, että huumeista ainoastaan kannabiksen käyttö on väestössä yleisempää kuin lääkkeiden väärinkäyttö, ja että lääkkeiden ja alkoholin samanaikainen käyttö on yleistynyt erityisesti nuorimmassa ikäryhmässä. Myös siitä syystä tähän ilmiöön on tärkeä kiinnittää huomiota.

Huumeiden kokeilu ja käyttö ovat siis jatkuvasti yleistyneet ja esimerkiksi yhä suurempi osa kannabista kokeilleista on jatkanut sen käyttöä myöhemminkin. Samoin huumeongelmaa kohtalaisena tai suurena sekä koko maan tasolla että omalla asuinalueella pitävien osuus on viimeisen vuosikymmenen aikana kääntynyt jälleen kasvuun aiemman laskevan trendin sijaan. Vaikka huumeiden käytöstä aiheutuneet terveysongelmat ja päihteiden käytön vuoksi hoidossa olleiden osuudet jäävät edelleen melko matalalle tasolle koko väestössä, tilannetta on syytä seurata tarkasti. Yleistynyt käyttö johtanee ajan kuluessa erilaisten haittojen ja siten huumeita käyttävien palvelutarpeiden yleistymiseen, minkä vuoksi tilanteen hallintaan tarvitaan uusia keinoja, toimintatapoja ja strategioita.

Kyselytutkimukseen menetelmänä liittyy omat rajoituksensa. Huumekyselyssä tutkimuksen kohteena on arkaluontoinen, lainsäädännössä sanktioitu ilmiö, jolloin tuloksiin sisältyy aina myös tiettyä salailun tai vastustaluttomuuden mukanaan tuomaa epävarmuutta. On kuitenkin oletettavaa, että tämä on pysynyt melko samankaltaisena vuodesta toiseen. Koska laitoksissa asuva väestö ja vailla vakituista asuntoa olevat on rajattu otantakäytännöillä ulkopuolelle, huumeiden ongelmakäyttäjät jäävät näissä väestökyselyissä aliedustetuiksi. Toisaalta tekstissä esitetyt vertailut muiden kyselytutkimusten tuloksiin ovat varsin yhdenmukaisia ja antavat siten hyvän kuvan tutkimussarjan luotettavuudesta ja aikasarjan tulosten johdonmukaisuudesta. Edellä kuvattujen rajoitusten vuoksi olemme pitäytyneet taulukoissa pääosin kokonaisluvuihin, mutta niidenkin tulokinnassa on hyvä keskittyä suurempiin linjoihin ja tiedostaa ylitulkintojen riskit, esimerkiksi yhden prosenttiyksikön muutoksessa voi olla kysymys yhden tai muutaman desimaalin erosta, joka siirtää pyörityksen toiseen suuntaan.

Lähteet

- Bharat C, Webb P, Wilkinson Z, McKetin R, Grebely J, Farrell M, Holland A, Hickman M, Tran LT, Clark B, Peacock A, Darke S, Li J-H, Degenhardt L (2023): Agreement between self-reported illicit drug use and biological samples: a systematic review and meta-analysis. *Addiction* 118 (9), 1624–1648.
- Groves R (2006): Nonresponse rates and nonresponse bias in household surveys. *Public Opinion Quarterly* 70 (5), 646–675.
- Hakkarainen P (1996): Use of cannabis and attitudes towards cannabis in the Nordic countries. *Nordic Alcohol Studies* 13, English Supplement, 50–58.
- Hakkarainen P (2015): Miten tutkia huumeitrendejä? Teoksessa Häkkinen A & Salasuo M (toim.) *Salattu, hävetty, vaiettu – Miten tutkia piilossa olevia ilmiöitä*. Vastapaino, Tampere.
- Hakkarainen P, Metso L (2001): Onko huumeiden käytön yleistyminen taittumassa? Vuoden 2000 huumeikyselyn tulokset. *Yhteiskuntapolitiikka* 66 (3), 277–283.
- Hakkarainen P, Metso L (2003): Huumeiden käytön uusi sukupolvi. *Yhteiskuntapolitiikka* 68 (3), 244–256.
- Hakkarainen P, Metso L (2004): Suomalaisten suhtautuminen huumeisiin ja huumeisiin. *Mielipiteet ja asenteet väestössä 2002*. *Yhteiskuntapolitiikka* 69 (1), 39–53.
- Hakkarainen P, Metso L (2005): Märkä pilvi ja vuosi 2004. *Yhteiskuntapolitiikka* 70 (3), 252–265.
- Hakkarainen P, Metso L (2006): Nuorten huumeiden käyttö on vähentynyt. *Dialogi* 16 (7), 36–37.
- Hakkarainen P, Metso L (2007): Huumeikysymyksen muuttunut ongelmakuva. Vuoden 2006 huumeikyselyn tulokset. *Yhteiskuntapolitiikka* 72 (5), 541–552.
- Hakkarainen P, Metso L (2009): Joint use of drugs and alcohol. *European Addiction Research* 15 (2), 113–120.
- Hakkarainen P, Laursen L, Tigerstedt C (1996): Discussing drugs and control policy. Comparative studies on four Nordic countries. Helsinki, NAD Publication No. 31.
- Hakkarainen P, Järvinen-Tassopoulos J, Metso L (2010): Miten alkoholin käyttö, rahapelaaminen ja huumeiden käyttö kytkeytyvät toisiinsa? Teoksessa: Mäkelä P, Mustonen H & Tigerstedt C (toim.): *Suomi juo – Suomalaisten alkoholinkäyttö ja sen muutokset 1968–2008*. Helsinki: Terveyden ja hyvinvoinnin laitos, 264–279.
- Hakkarainen P, Metso L, Salasuo M (2011a): Hampuikäpolvi, sekakäyttö ja doping. Vuoden 2010 huumeikyselyn tuloksia. *Yhteiskuntapolitiikka* 76 (4), 397–411.
- Hakkarainen P, Karjalainen K, Ojajarvi A, Salasuo M (2015): Huumeiden ja kuntodopingin käyttö ja niitä koskevat mielipiteet Suomessa vuonna 2014. *Yhteiskuntapolitiikka* 80 (4), 319–333.
- Hakkarainen P, Karjalainen K, Tigerstedt C (2018): Missä määrin ja kuinka usein alkoholia, huumeita ja lääkkeitä käytetään yhdessä? Teoksessa Mäkelä P, Härkönen J, Lintonen T, Tigerstedt C & Warpenius K (toim.) *Näin Suomi juo – Suomalaisten muuttuvat alkoholinkäyttötavat*. Terveyden ja hyvinvoinnin laitos, Helsinki, 89–97.
- Hakkarainen P, Hautala S, Kailanto S, Karjalainen K, Kataja K, Kuussaari K, Savonen J, Tigerstedt C (2019): Monikasvoisen sekakäyttö. Suomen Akatemian rahoittaman MiksMix-tutkimusprojektin keskeiset tulokset. *Yhteiskuntapolitiikka* 84 (2), 188–196.
- Hakkarainen P, Karjalainen K, Salasuo M (2020): Nuoret, entiset nuoret ja huumeet – miten sukupolvi näkyy huumeiden käytössä ja huumeidenkäytössä? *Yhteiskuntapolitiikka* 85: 465–479.
- HE 327/2014 vp: Hallituksen esitys eduskunnalle laeiksi huumeainelain ja rikoslain muuttamisesta. Finlex, 2014.
- Helsingin kaupunki (2019): Esitys valtioneuvostolle huumeiden käyttöhuoneen kokeilun oikeuttavan erillislain säätämistä. <https://dev.hel.fi/maatokset/asia/hel-2018-010000/khs-2019-12/>.
- Härkönen J, Warpenius K, Mäkelä P (2023): Suomalaisten alkoholinkäyttötavat 2023. Tilastoraportti 59/2023, 30.10.2023. Terveyden ja hyvinvoinnin laitos.
- Jätevesitutkimus (2023): <https://www.thl.fi/jatevesitutkimus> [viitattu 18.10.2023].
- Kannabis lailliseksi, säännellyksi ja verolle (2023). Kansalaisaloite. Verkkosivu: <https://www.kansalaisaloite.fi/fi/aloite/11377>.
- Kansalaisaloite kannabiksen käytön rangaistavuuden poistamiseksi (2019). Verkkosivu: <https://www.kansalaisaloite.fi/fi/aloite/4360>.
- Karjalainen K, Hakkarainen P (2013): Lääkkeiden väärinkäyttö 2000-luvun Suomessa. Esiintyvyys, käyttäjäryhmät ja käyttötarkoitukset. *Yhteiskuntapolitiikka* 78 (5), 498–508.
- Karjalainen K, Savonen J, Hakkarainen P (2016): Suomalaisten huumeiden käyttö ja huumeasenteet – Huumeaiheiset väestökyselyt Suomessa 1992–2014. Terveyden ja hyvinvoinnin laitos, Raportti 2/2016. Juvenes Print – Suomen Yliopistopaino Oy, Tampere.
- Karjalainen K, Kuussaari K, Kataja K, Tigerstedt C, Hakkarainen P (2017a): Measuring concurrent polydrug use in general populations: A critical assessment. *European Addiction Research* 23 (3), 163–169.
- Karjalainen K, Lintonen T, Hakkarainen P (2017b): Illicit drug use is increasing among non-medical users of prescription drugs – Results from population-based surveys 2002–2014. *Drug and Alcohol Dependence* 178, 430–434.
- Karjalainen K, Pekkanen N, Hakkarainen P (2020): Suomalaisten huumeiden käyttö ja huumeasenteet – Huumeaiheiset väestökyselyt Suomessa 1992–2018. Terveyden ja hyvinvoinnin laitos, Raportti 2/2020. PunaMusta Oy, Helsinki.
- Karjalainen K, Hakkarainen P, Salasuo M (2023a): Suomalaisten huumeiden käyttö ja huumeasenteet 2022. Tilastoraportti 15/2023, 14.4.2023. Terveyden ja hyvinvoinnin laitos.
- Karjalainen K, Gunnar T, Hakkarainen P, Kankaanpää A, Rönkä S (2023). Analysis of illicit stimulant use triangulating wastewater, general population survey and web survey data. *Nordic Studies on Alcohol and Drugs* 40, 160–175.
- Karjalainen K, Lintonen T, Niemelä S (2023c): Kannabiksen käyttö. Terve Suomi -ilmioraportti. https://repo.thl.fi/sites/terveysuomi/ilmioraportit_2023/kannabiksen_kaytto.html [viitattu 31.10.2023].

- Kinnunen J, Pere L, Raisamo S, Katainen A, Myöhänen A, Lahti L, Ahtinen S, Ollila H, Lindfors P, Rimpelä A (2019): Nuorten terveystapatutkimus 2019. Nuorten tupakkatuotteiden ja päihteiden käyttö sekä rahapelaaminen. Sosiaali- ja terveysministeriön raportteja ja muistioita 2019:56.
- Kontula O, Koskela K (1992): Huumeiden käyttö ja mielipiteet huumeista. Suomi ja Eurooppa vertailussa. Sosiaali- ja terveysministeriön julkaisuja 8/1992. Valtion painatuskeskus, Helsinki.
- Kontula O (1997): Huumeet Suomessa 1990-luvulla. Selvityksiä. Helsinki: Sosiaali- ja terveysministeriö.
- Koskinen H, Virtanen S (2023): Tupakkatilasto 2022. Tilastoraportti 58/2023, 25.10.2023. Terveyden ja hyvinvoinnin laitos.
- Kouluterveyskysely (2023): <https://thl.fi/fi/tutkimus-ja-kehittaminen/tutkimukset-ja-hankkeet/kouluterveyskysely/kouluterveyskyselyn-tulokset> [viitattu 18.10.2023].
- Kraus L, Piontek D, Pabst A, Gomes de Matos E (2013): Studiendesign und Methodik des Epidemiologischen Suchtsurveys 2012. Sucht 59 (6), 309–320.
- Kunttu K, Pesonen T, Saari J (2016). Korkeakouluopiskelijoiden terveystutkimus 2016. Ylioppilaiden terveydenhoitosäätiön tutkimuksia 48. Arkimedia Oy, Helsinki.
- Partanen, J (1994): Märkä pilvi. Alkoholipolitiikka 59 (6), 397–411.
- Partanen J, Metso L (1997): Kannabis Suomessa 1990-luvulla. Tutkimustulosten yhteenvetoa. Alkoholipolitiikka 62 (5), 350–355.
- Partanen J, Metso L (1999): Suomen toinen huumeaalto. Yhteiskuntapolitiikka 64 (2), 143–149.
- Raitasalo K, Härkönen J (2019): ESPAD-tutkimuksen perustulokset 2019. Verkkojulkaisu: www.terveytemme.fi/espada [viitattu: 18.10.2023].
- Rimpelä M, Pohjanpää K, Karvonen S, Rimpelä A (1994): Nuorten sosiaalinen altistuminen huumeille. Suomen Lääkärilehti 49 (35), 3730–3735.
- Reuband K-H (1990): Research on drug use: a review of problems, needs and future perspectives. Drug and Alcohol Dependence 25, 149–152.
- Salasuo M, Seppälä P (2001): Aaltoja vai vedenpinnan pysyvää nousua? Teoksessa Onnela, T. (toim.) Pyhä huumesota – Huumeapolitiikan pelkoja ja utopioita. Vihreä Sivistysliitto ry. Newprint Oy, Uusikaupunki, 227–238.
- Suomen virallinen tilasto (SVT): Väestörakenne [verkkojulkaisu]. ISSN=1797–5379. Helsinki: Tilastokeskus [viitattu: 27.9.2023]. Saantitapa: <https://stat.fi/tilasto/vaerak>.
- Tacke U, Hollander B, Simojoki K, Korpi E, Pihlainen K, Alho H (2011): Muunto- eli designerhuumeet Suomessa. Duodecim 127, 2027–36.
- Tammi T, Pitkänen T, Perälä J (2011): Stadin nistit – huono-osaisten helsinkiläisten huumeiden käyttäjien päihteet sekä niiden käyttötavat ja hankinta. Yhteiskuntapolitiikka 76 (1): 45–54.
- Valvottu käyttötila huumeita käyttäville (2022). Kansalaisaloite. Verkkosivu: <https://www.kansalaisaloite.fi/fi/aloite/9890>.
- Wennberg P, Svensson J, Ramstedt M (2011): The effects of missing data when surveying alcohol habits. Nordic Studies on Alcohol and Drugs 28 (1), 43–50.
- Williams J, van Ours J, Grossman M (2011): Why do some people want to legalize cannabis use? National Bureau of Economic Research, Working Paper 16795, Cambridge.
- Zhao J, Stockwell T, Macdonald S (2009): Non-response bias in alcohol and drug population surveys. Drug and Alcohol Review. 28 (6), 648–657.

Huumeekyselyn pohjalta tehtyjä julkaisuja, joihin ei tässä raportissa viitata:

- Hakkarainen P, Karjalainen K (2017): Pilvee, pilvee. Kannabiksen käyttötavat, käyttäjät ja poliittiset mielipiteet. Yhteiskuntapolitiikka 82: 19–32.
- Hakkarainen P, Perälä J, Metso L (2011b): Kukkaa pukkaa – kannabiksen kotikasvatus Suomessa. Yhteiskuntapolitiikka 76 (2), 157–176.
- Karjalainen K, Hakkarainen P, Salasuo M (2019): Suomalaisten huumeiden käyttö ja huumeasenteet 2018. Tilastoraportti 2/2019, 25.2.2019. Terveyden ja hyvinvoinnin laitos.
- Karjalainen K, Kuussaari K, Kataja K, Tigerstedt C, Hakkarainen P (2018): Measuring concurrent polydrug use in general populations: A critical assessment. *European Addiction Research* 23: 163–169.
- Karjalainen K, Niemelä S, Rönkä S, Lintonen T (2022). Self-reported health problems due to prescription drug use and non-medical use of prescription drugs – a population-based study. *Journal of Substance Use* 27, 616–622.
- Kataja K, Karjalainen K, Savonen J, Hakkarainen P, Hautala S (2018): How do people attribute their polydrug use? A mixed methods approach. *Deviant Behavior* 40, 1157–1170.
- Leinonen L, Karttunen N, Karjalainen K (2023): Huonoksi koettu terveys ja reseptilääkkeiden käyttö ovat yhteydessä päihteen samanaikaiseen käyttöön. *Lääkärilehti* 78, e36176.
- Metso L, Winter T, Hakkarainen P (2012): Suomalaisten huumeiden käyttö ja huumeasenteet – Huumeaiheiset väestökyselyt Suomessa 1992–2010. Terveyden ja hyvinvoinnin laitos, Raportti 17/2012. Juvenes Print, Tampereen yliopistopaino.
- Piispa I, Karjalainen K, Karttunen N (2022): Nonmedical use of prescription drugs: A comparison between intoxication-oriented and other nonmedical users. *Nordic Studies on Alcohol and Drugs* 39, 64–75.
- Pylväs-Korolainen M, Karjalainen K, Lintonen T (2022): Factors associated with non-medical use of prescription drugs among individuals with a legitimate prescription for medical purposes – A population-based study. *Nordic Studies on Alcohol and Drugs* 39, 50–63.
- Pätsi S, Lintonen T, Karjalainen K (2020): Lääkkeiden väärinkäyttö suomalaisessa aikuisväestössä. *Lääkärilehti* 75: 188–192.
- Ruokolainen O, Ollila H, Karjalainen K (2017): Determinants of electronic cigarette use among Finnish adults: results from a population-based survey. *Nordic Studies on Alcohol and Drugs* 34, 471–480.
- Ruokolainen O, Ollila H, Karjalainen K (2022): Correlates of e-cigarette use before and after comprehensive regulatory changes and e-liquid flavour ban among general population. *Drug and Alcohol Review* 41, 1174–1183.
- Savonen J, Karjalainen K, Hakkarainen P (2023): The perceived risk of illicit drug use and views on drug policy in the general population. *Drugs: Education, Prevention and Policy* 30, 164–172.
- Unlu A, Hakkarainen P, Karjalainen K, Subasi A (2023): Risk prediction model for cannabis use with artificial intelligence approach. *Journal of Substance Use*, online first Aug 1. <https://doi.org/10.1080/14659891.2023.2242961>.

Taulukkoluetelo

AINEISTOT

Taulukko 1 Väestökyselyt, joissa on kysytty huumeiden käyttöä 1992–2022

Taulukko 2 Perustiedot tämän raportin Huumekyselyistä 1992–2022

Taulukko 3 Katoon jääneet sukupuolen, iän, siviilisäädyn, aluemuuttujien, kielen ja koulutusasteen mukaan 2022

HUUMEKONTAKTIT JA KIINNOSTUS KOKEILUUN

Taulukko 4 Henkilökohtaisesti huumeita käyttäviä ihmisiä tuntevien osuus sukupuolen ja iän mukaan 1998–2022, %

Taulukko 5 Huumeiden tarjonta sukupuolen ja iän mukaan 1992–2022, %

- a) Tarjottu huumeita joskus
- b) Tarjottu huumeita viimeisten 12 kuukauden aikana (1996–2022)

Taulukko 6 Huumeiden hankinnan helppous sukupuolen ja iän mukaan 2014–2022, %

Kuinka vaikeaa tai helppoa sinun olisi saada hankituksi 24 tunnin sisällä:

- a) kannabista?
- b) muuta huumausainetta?
- c) huumaavia lääkkeitä?

Taulukko 7 Kiinnostus huumeiden kokeiluun tai käyttöön sukupuolen ja iän mukaan 2010–2022, %

Jos huumeiden käyttö ei olisi laitonta, olisiko kiinnostunut kokeilemaan tai käyttämään...

- a) kannabista?
- b) ekstaasia?
- c) psykedelejää?
- d) heroiniä?

HUUMEIDEN KÄYTTÖ

Taulukko 8 Jotain huumetta käyttäneiden osuus sukupuolen ja iän mukaan 1992–2022, %

- a) Elinikäisprevalenssi
- b) Vuosiprevalenssi
- c) Kuukausiprevalenssi

Taulukko 9 Kannabista käyttäneiden osuus sukupuolen ja iän mukaan 1992–2022, %

- a) Elinikäisprevalenssi
- b) Vuosiprevalenssi
- c) Kuukausiprevalenssi

Taulukko 10 Amfetamiinia käyttäneiden osuus sukupuolen ja iän mukaan 1992–2022, %

- a) Elinikäisprevalenssi
- b) Vuosiprevalenssi
- c) Kuukausiprevalenssi (2002–2022)

Taulukko 11 Ekstaasia käyttäneiden osuus sukupuolen ja iän mukaan 1996–2022, %

- a) Elinikäisprevalenssi
- b) Vuosiprevalenssi

- Taulukko 12 Kokaiinia tai crackia käyttäneiden osuus sukupuolen ja iän mukaan 1992–2022, %**
 a) Elinikäisprevalenssi
 b) Vuosiprevalenssi (2002–2022)
- Taulukko 13 Heroiinia joskus elinaikanaan käyttäneiden osuus sukupuolen ja iän mukaan 1992–2022, %**
- Taulukko 14 Muita opioideja joskus elinaikanaan käyttäneiden osuus sukupuolen ja iän mukaan 2010–2022, %**
- Taulukko 15 Huumaavia sieniä käyttäneiden osuus sukupuolen ja iän mukaan 1992–2022, %**
 a) Elinikäisprevalenssi
 b) Vuosiprevalenssi (2002–2022)
- Taulukko 16 LSD:tä joskus elinaikanaan käyttäneiden osuus sukupuolen ja iän mukaan 1992–2022, %**
- Taulukko 17 Muita huumeita joskus elinaikanaan käyttäneiden osuus sukupuolen ja iän mukaan 2006–2022, %**
 a) GHB (gamma) tai GBL (lakka)
 b) Synteettiset katinonit (2010–2022)
 c) Muut huumeet (2014–2022)
- MUIDEN PÄIHTEIDEN KÄYTTÖ JA TUPAKOINTI**
- Taulukko 18 Rauhoittavia lääkkeitä, uniläkkeitä tai kipuläkkeitä ei-lääkinnälliseen tarkoitukseen käyttäneiden osuus sukupuolen ja iän mukaan 1992–2022, %**
 a) Elinikäisprevalenssi
 b) Vuosiprevalenssi (1998–2022)
 c) Kuukausiprevalenssi (1998–2022)
- Taulukko 19 Bentsodiatsepiineja ei-lääkinnälliseen tarkoitukseen käyttäneiden osuus sukupuolen ja iän mukaan 2018–2022, %**
 a) Vuosiprevalenssi
 b) Kuukausiprevalenssi
- Taulukko 20 Opioideja ei-lääkinnälliseen tarkoitukseen käyttäneiden osuus sukupuolen ja iän mukaan 2018–2022, %**
 a) Vuosiprevalenssi
 b) Kuukausiprevalenssi
- Taulukko 21 Liimoja, tinneriä, liuottimia tai muita vastaavia aineita käyttäneiden osuus sukupuolen ja iän mukaan 1992–2022, %**
 a) Elinikäisprevalenssi
 b) Vuosiprevalenssi
- Taulukko 22 Ilokaasua päihtymistarkoituksessa käyttäneiden osuus sukupuolen ja iän mukaan 2014–2022, %**
 a) Elinikäisprevalenssi
 b) Vuosiprevalenssi
- Taulukko 23 Alkoholin käyttö sukupuolen ja iän mukaan 1998–2022, %**
 a) Raittiiden osuus
 b) Useammin kuin kerran viikossa juovien osuus
 c) Vähintään 6 annosta (miehet) tai 4 annosta (naiset) kerralla ainakin kerran kuukaudessa juovien osuus

Taulukko 24 Vähintään kahta eri ainetta samanaikaisesti käyttäneiden osuus sukupuolen ja iän mukaan 2014–2022, %

- a) Elinikäisprevalenssi
- b) Vuosiprevalenssi
- c) Eri ainekombinaatioiden vuosiprevalenssit (2010–2022)

Taulukko 25 Tupakointi 1998–2022, %

- a) Päivittäin tai lähes päivittäin tupakoivien, silloin tällöin tupakoivien, lopettaneiden ja ei koskaan tupakoineiden osuus
- b) Päivittäin tai lähes päivittäin tupakoivien osuus sukupuolen ja iän mukaan

Taulukko 26 Sähkösavukkeiden käyttö 2014–2022, %

- a) Päivittäin tai lähes päivittäin sähkösavukkeita käyttävien, silloin tällöin sähkösavukkeita käyttävien, lopettaneiden ja ei koskaan sähkösavukkeita käyttäneiden osuus
- b) Päivittäin tai lähes päivittäin sähkösavukkeita käyttävien osuus sukupuolen ja iän mukaan

Taulukko 27 Nuuskan käyttö 2002–2022, %

- a) Päivittäin tai lähes päivittäin nuuskaa käyttävien, silloin tällöin nuuskaa käyttävien, lopettaneiden ja ei koskaan nuuskaa käyttäneiden osuus
- b) Päivittäin tai lähes päivittäin nuuskaa käyttävien osuus sukupuolen ja iän mukaan

Taulukko 28 Muiden nikotiinituotteiden (nikotiinipussit ja kuumennettava tupakkatuote) käyttö 2022, %

- a) Päivittäin tai lähes päivittäin muita nikotiinituotteita käyttävien, silloin tällöin muita nikotiinituotteita käyttävien, lopettaneiden ja ei koskaan muita nikotiinituotteita käyttäneiden osuus
- b) Päivittäin tai lähes päivittäin muita nikotiinituotteita käyttävien osuus sukupuolen ja iän mukaan

TARKENTAVIA TIETOJA KANNABIKSEN KÄYTÖSTÄ**Taulukko 29 Kannabiksen käyttö sosiaalisen taustan mukaan 1992–2022**

- a) Kannabista käyttäneiden elinikäisprevalenssit sosiaalisen taustan mukaan, %
- b) Kannabista käyttäneiden vuosiprevalenssit sosiaalisen taustan mukaan, %
- c) Sosiaalista taustaa kuvaavien muuttujien jakautumat koko aineistossa, %

Taulukko 30 Kannabiksen käyttö asuinalueen mukaan 1992–2022

- a) Kannabista käyttäneiden elinikäisprevalenssit asuinalueen mukaan, %
- b) Kannabista käyttäneiden vuosiprevalenssit asuinalueen mukaan, %
- c) Asuinalueetta kuvaavien muuttujien jakautumat koko aineistossa, %

Taulukko 31 Kannabiksen käytön insidenssi sukupuolen ja iän mukaan 1998–2022, %**Taulukko 32 Kannabiksen käytön jatkuvuuskerroin sukupuolen ja iän mukaan 1998–2022, %****Taulukko 33 Kannabiksen käytön aloitusikä (keskiarvot, hajonnat, prosenttipisteet ja prosenttijakautumat) 1998–2022**

- a) Kaikki
- b) Miehet
- c) Naiset

Taulukko 34 Kannabiksen kotikasvatus 2010–2022

- a) Henkilökohtaisesti kannabiksen kasvattajan tuntevien osuus sukupuolen ja iän mukaan, %
- b) Itse kannabista kasvattaneiden osuus sukupuolen ja iän mukaan, %
- c) Kannabiksen kasvattamisen aloitusikä

PÄIHTEIDEN KÄYTÖSTÄ AIHEUTUNEET TERVEYSONGELMAT JA HOITO

Taulukko 35 Alkoholin, huumeiden ja rauhoittavien, uni- tai kipulääkkeiden käytöstä aiheutuneet terveysongelmat 2010–2022, %

- a) Alkoholin käytöstä aiheutuneet terveysongelmat
- b) Huumeiden käytöstä aiheutuneet terveysongelmat
- c) Rauhoittavien, uni- tai kipulääkkeiden käytöstä aiheutuneet terveysongelmat
- d) Eri aineiden samanaikaisesta käytöstä aiheutuneet terveysongelmat

Taulukko 36 Alkoholin, huumeiden tai muiden päihteiden käytön vuoksi hoidossa olleet sukupuolen ja iän mukaan 2006–2022, %

PÄIHTEIDEN VAIKUTUKSEN ALAISENA AJAMINEN

Taulukko 37 Moottoriajoneuvolla ajaminen alkoholin tai huumeiden vaikutuksen alaisena joskus elämän aikana sukupuolen ja iän mukaan 2022, %

- a) Ajanut alkoholin vaikutuksen alaisena
- b) Ajanut kannabiksen vaikutuksen alaisena
- c) Ajanut muiden huumeiden tai päihdyttävien lääkkeiden vaikutuksen alaisena

HUUMEITA KOSKEVAT MIELIPITEET JA ASEENTEET

Taulukko 38 Mielipiteet huumeongelmasta 1996–2022, %

Ovatko huumeet mielestäsi ongelma...

- a) maassamme?
- b) asuinalueellasi?

Taulukko 39 Pelkää joutuvansa väkivallan kohteeksi muiden ihmisten huumeiden käytön vuoksi 1992–2022, %

Taulukko 40 Mielipiteet siitä, pitäisikö huumeiden käytöstä rankaista 2002 ja 2018–2022, %

- a) Ei pitäisi rankaista
- b) Kyllä, sakkorangaistuksella
- c) Kyllä, vankeusrangaistuksella
- d) Kyllä, muulla tavalla

Taulukko 41 Mielipiteet eri päihteiden aiheuttamista riskeistä 1996–2022, %

Kuinka suuri terveydellinen tai muu riski mielestäsi aiheutuu, jos ihmiset tekevät seuraavia asioita?

- a) Polttavat yhden tai useampia askeja savukkeita päivässä
- b) Juovat itsensä humalaan ainakin kerran viikossa
- c) Kokeilevat kannabista kerran tai kaksi
- d) Käyttävät kannabista säännöllisesti
- e) Kokeilevat ekstaasia kerran tai kaksi (2002–2022)
- f) Käyttävät ekstaasia säännöllisesti (2002–2022)
- g) Kokeilevat amfetamiinia kerran tai kaksi (2002–2022)
- h) Käyttävät amfetamiinia säännöllisesti (2002–2022)
- i) Kokeilevat heroiinia kerran tai kaksi
- j) Käyttävät heroiinia säännöllisesti
- k) Käyttävät reseptilääkkeitä väärin kerran tai kaksi (2018–2022)
- l) Käyttävät reseptilääkkeitä väärin säännöllisesti (2018–2022)

Taulukko 42 Mielipiteet huumeiden kohtuukäytöstä sukupuolen ja iän mukaan 1992–2022, %

Taulukko 43 Mielipiteet erilaisten huumaavien aineiden hankinnan ja käytön rangaistavuudesta 1992–2022, %

- a) Kannabiksen käyttö
- b) Alkoholin ja lääkkeiden sekakäyttö
- c) Lääkkeiden ostaminen katukaupasta
- d) Kannabiskasvien kasvattaminen
- e) Huumaavaa ainetta sisältävien sienten poimiminen
- f) Huumeiden hankkiminen internetistä (2018–2022)
- g) Kokaiinin lähettäminen postitse

Taulukko 44 Mielipiteet huumausainepoliittisista toimenpiteistä ja palveluista 2010–2022, %

- a) Huumeiden käyttäjille tarkoitetut terveysneuvontapisteet (joissa voi vaihtaa käytetyt ruiskut ja neulat puhtaisiin välineisiin)
- b) Korvaavien lääkkeiden (metadoni, Subutex, Subuxone) käyttö opioidiriippuvaisten hoidossa
- c) Huumeiden käyttäjille tarkoitetut pistohuoneet/käyttöhuoneet (yliannosten vähentämiseksi ja käytön ehkäisemiseksi julkisilla paikoilla) (2018–2022)
- d) Huumausaineen anonyymi testausmahdollisuus laboratoriossa (myrkytystapausten välttämiseksi) (2018–2022)
- e) Naloksonin (vasta-aine opiaattien yliannostukseen) jakaminen käyttäjille ja heidän lähipiirilleen (2018–2022)
- f) Huumetestit työpaikoilla
- g) Poliisin oikeus esiintyä huumeiden ostajana (ns. valeosto-oikeus)

Taulukko 45 Kannabista pitäisi voida hankkia laillisesti 1998–2022, %**Taulukko 46** Mielipiteet siitä, mistä ja millä tavalla kannabista pitäisi voida hankkia laillisesti 2010–2022, %

Taulukot

TAULUKKO 1. Väestökyselyt, joissa on kysytty huumeiden käyttöä 1992–2022

Vuosi	Nimi	Organisaatio	Konteksti	Aineiston-keruutapa	Vastausprosentti	Vastaajia (N)	Viite huumeaiheiseen julkaisuun
1992	Huumekysely	STM	huume	postikysely	71	3457	Kontula, Koskela 1992
1992	Juomatapatutkimus	Alko/ Alkoholi- ja poliittinen tutkimuslaitos	alkoholi	haastattelu	85	3378	Partanen 1994
1993	Huumekysely	NAD, Turun yliopisto	huume	postikysely	65	1275	Hakkarainen ym. 1996
1996	Huumekysely	STM	huume	postikysely	68	3000	Kontula 1997
1996	Pohjoismainen juomatapa	STAKES	alkoholi	puhelinhaastattelu	76	1509	Partanen, Metso 1997
1998	Huumekysely	STAKES	huume	postikysely puhelinhaastattelu	66 77	2143 425	Partanen, Metso 1999
2000	Juomatapatutkimus	STAKES	alkoholi	haastattelu	72	1789	Hakkarainen, Metso 2001
2002	Huumekysely	STAKES	huume	postikysely	63	2541	Hakkarainen, Metso 2003
2003	Alkoholipaneeli	STAKES	alkoholi	postikysely	60	2406	
2004	Alkoholipaneeli (uusi otos)	STAKES	alkoholi	postikysely	53	1178	Hakkarainen, Metso 2005
2005	Alkoholipaneeli (uusi otos)	STAKES	alkoholi	postikysely	53	1158	Hakkarainen, Metso 2006
2006	Huumekysely (uusi otos)	STAKES	huume	postikysely	55	3029	Hakkarainen, Metso 2007
2008	Juomatapatutkimus	STAKES/THL	alkoholi	haastattelu	69	2593	Hakkarainen ym. 2010
2010	Huumekysely	THL	huume	postikysely ¹	48	2023	Hakkarainen ym. 2011a
2014	Huumekysely	THL	huume	postikysely ¹	50	3485	Hakkarainen ym. 2015
2016	Juomatapatutkimus	THL	alkoholi	haastattelu	60	2285	Hakkarainen ym. 2018
2018	Huumekysely	THL	huume	postikysely ¹	46	3229	Karjalainen ym. 2020
2022	Huumekysely	THL	huume	postikysely ¹	47	3857	Karjalainen ym. 2023a

¹Mahdollista vastata myös verkossa.

TAULUKKO 2. Perustiedot tämän raportin Huumeekyselyistä 1992–2022

	1992	1996	1998 ¹	2002	2006	2010	2014	2018	2022
Kohdejoukon ikä (v.)	18–74	16–75	15–69	15–69	15–69	15–69	15–69	15–69	15–69
Yliedustus (v.)	ei	ei	ei	15–34	15–34	15–39	15–39	15–39	15–39
Otoksen koko yhteensä	5000	4500	3250	4053	5500	4250	7000	7000	8200
Vastausprosentti	71	68	66	63	55	48	50	46	47
Vastaajien lukumäärä	3457	3000	2143	2541	3029	2023	3485	3229	3857
15–69-v. vastaajia	3243	2826	2143	2541	3029	2023	3485	3229	3857
Miehet (N)	1507	1282	968	1165	1248	883	1538	1484	1723
Naiset (N)	1670	1544	1175	1376	1781	1140	1947	1735	2101
Muunsukupuoliset (N)	10	33
15–24-v. (N)	397	472	419	615	654	414	688	690	804
25–34-v. (N)	702	531	399	626	733	465	752	825	1010
35–44-v. (N)	727	617	432	402	416	340	608	540	710
45–69-v. (N)	1417	1206	892	896	1226	804	1437	1174	1333

¹Vain postikysely.

Vuonna 1992 tieto 66 vastaajan sukupuolesta puuttuu, vuonna 2002 tieto 2 vastaajan iästä puuttuu.

TAULUKKO 3. Katoon jääneet sukupuolen, iän, siviilisäädyn, alumuuttujien, kielen ja koulutusasteen mukaan 2022

	Netto-otos (N) ¹	Katoon jääneet	Kato%
Kaikki	8192	4335	53
Sukupuoli			
Miehet	4140	2410	58
Naiset	4052	1925	48
Ikä			
15–24-v.	1702	898	53
25–34-v.	2068	1058	51
35–44-v.	1652	942	57
45–69-v.	2770	1437	52
Siviilisäätty			
Naimaton	4436	2339	53
Naimisissa tai rek. parisuhde	2750	1422	52
Eronnut	730	386	53
Leski	74	39	53
Suuralue			
Helsinki-Uusimaa	2693	1421	53
Etelä-Suomi	1643	893	54
Länsi-Suomi	2033	1049	52
Pohjois- ja Itä-Suomi	1823	972	53
Kuntaryhmitys			
Kaupunkimaiset kunnat	6184	3211	52
Taajaan asutut kunnat	1135	622	55
Maaseutumaiset kunnat	867	498	57
Kieli			
Suomi	6964	3546	51
Ruotsi	389	196	50
Muu	839	593	71
Koulutusaste			
Korkeintaan perusaste	2159	1362	63
Keskiaste	3574	1989	56
Alin korkea-aste	461	196	43
Alempi korkeakouluaste	1123	455	41
Ylempi korkeak / tutkija-aste	875	333	38

¹Brutto-otoksesta (N=8200) poistettu tietoon tullut ylipeitto (n=8).

TAULUKKO 4. Henkilökohtaisesti huumeita käyttäviä ihmisiä tuntevien osuus sukupuolen ja iän mukaan 1998–2022, %

	1998	2002	2006	2010	2014	2018	2022
Kaikki	21	26	27	35	38	43	46
Sukupuoli							
Miehet	22	27	29	37	41	46	51
Naiset	20	25	25	33	35	40	41
Ikä							
15–24	46	53	39	51	51	56	56
25–34	30	33	37	57	59	62	63
35–44	17	22	27	32	39	47	50
45–69	9	15	19	22	25	29	33
Sukupuoli & ikä							
Miehet							
15–24	46	55	36	45	49	57	59
25–34	38	36	40	65	67	65	68
35–44	15	20	34	37	45	55	57
45–69	9	15	20	23	27	30	36
Naiset							
15–24	46	50	43	56	53	55	52
25–34	22	29	35	50	50	59	57
35–44	19	23	21	27	33	39	42
45–69	8	14	16	22	24	28	31

Puuttuvat vastaukset eivät ole mukana tässä tarkastelussa.

TAULUKKO 5. Huumeiden tarjonta sukupuolen ja iän mukaan 1992–2022, %

a) Tarjottu huumeita joskus

		1992	1996	1998	2002	2006	2010	2014	2018	2022
	Kaikki	16	19	21	25	27	36	35	37	42
Sukupuoli										
	Miehet	19	23	27	29	31	42	43	44	50
	Naiset	12	15	16	22	23	30	26	30	33
Ikä										
	15–24 ¹	33	36	38	49	36	42	43	43	45
	25–34	29	33	38	42	47	61	59	60	63
	35–44	17	21	21	25	34	45	47	48	51
	45–69	4	6	8	10	13	22	18	22	28
Sukupuoli & ikä										
Miehet										
	15–24 ¹	38	38	39	55	36	43	47	46	51
	25–34	33	40	49	47	55	69	67	65	68
	35–44	21	28	27	26	43	55	57	60	61
	45–69	7	9	12	12	17	27	27	29	36
Naiset										
	15–24 ¹	27	35	37	43	36	40	39	40	38
	25–34	25	26	25	36	41	53	50	55	57
	35–44	11	15	15	24	27	35	36	35	42
	45–69	2	3	3	7	9	17	11	15	21

¹18–24-v. vuonna 1992, 16–24-v. vuonna 1996.

b) Tarjottu huumeita viimeisten 12 kuukauden aikana

		1996	1998	2002	2006	2010	2014	2018	2022	
	Kaikki	5	7	6	7	7	13	16	19	
Sukupuoli										
	Miehet	7	9	9	9	10	18	21	25	
	Naiset	4	6	4	5	5	9	11	12	
Ikä										
	15–24 ²	20	23	25	18	21	32	32	34	
	25–34	6	10	7	12	15	25	29	31	
	35–44	3	3	2	4	4	12	15	21	
	45–69	1	1	1	2	1	3	5	8	
Sukupuoli & ikä										
Miehet										
	15–24 ²	23	23	30	19	27	37	36	40	
	25–34	8	15	9	18	18	34	37	36	
	35–44	5	4	3	6	7	17	24	31	
	45–69	1	2	2	2	1	5	8	12	
Naiset										
	15–24 ²	18	22	19	16	15	27	28	27	
	25–34	4	4	4	5	11	15	20	26	
	35–44	2	2	1	2	1	6	7	11	
	45–69	0	1	1	1	1	2	3	3	

²16–24-v. vuonna 1996.

Puuttuvat vastaukset eivät ole mukana tässä tarkastelussa.

TAULUKKO 6. Huumeiden hankinnan helppous sukupuolen ja iän mukaan 2014–2022, %

Kuinka vaikeaa tai helppoa sinun olisi saada hankituksi 24 tunnin sisällä:

a) kannabista?

	2014	2018	2022
Mahdotonta	19	16	13
Melko vaikeaa	18	15	13
Melko helppoa	18	20	21
Hyvin helppoa	12	17	19
En osaa sanoa	34	33	35

		Melko tai hyvin helppoa vastanneiden osuus, %		
		2014	2018	2022
	Kaikki	30	37	40
Sukupuoli				
	Miehet	35	40	44
	Naiset	25	33	35
Ikä				
	15–24	47	55	59
	25–34	46	56	56
	35–44	35	41	46
	45–69	16	20	24
Sukupuoli & ikä				
Miehet	15–24	50	56	63
	25–34	54	62	58
	35–44	42	48	50
	45–69	20	23	29
Naiset	15–24	45	54	54
	25–34	37	50	53
	35–44	27	34	41
	45–69	13	18	20

b) muuta huumausainetta?

	2014	2018	2022
Mahdotonta	24	21	19
Melko vaikeaa	21	18	17
Melko helppoa	12	14	16
Hyvin helppoa	5	7	8
En osaa sanoa	38	39	40

		Melko tai hyvin helppoa vastanneiden osuus, %		
		2014	2018	2022
	Kaikki	17	21	24
Sukupuoli				
	Miehet	18	23	27
	Naiset	16	19	21
Ikä				
	15–24	23	29	33
	25–34	22	30	34
	35–44	21	22	27
	45–69	11	14	16
Sukupuoli & ikä				
Miehet	15–24	19	28	36
	25–34	27	32	37
	35–44	22	24	31
	45–69	13	16	18
Naiset	15–24	27	30	29
	25–34	17	26	31
	35–44	20	20	22
	45–69	10	11	14

c) huumaavia lääkkeitä (esim. opioideja tai bentsodiatsepiineja)?

	2014	2018	2022
Mahdotonta	..	22	19
Melko vaikeaa	..	18	17
Melko helppoa	..	11	13
Hyvin helppoa	..	8	8
En osaa sanoa	..	41	42

		Melko tai hyvin helppoa vastanneiden osuus, %		
		2014	2018	2022
	Kaikki	..	20	22
Sukupuoli				
	Miehet	..	19	22
	Naiset	..	20	21
Ikä				
	15–24	..	21	24
	25–34	..	25	27
	35–44	..	22	25
	45–69	..	16	17
Sukupuoli & ikä				
Miehet	15–24	..	21	24
	25–34	..	25	26
	35–44	..	21	27
	45–69	..	16	17
Naiset	15–24	..	22	23
	25–34	..	26	28
	35–44	..	22	23
	45–69	..	15	17

Puuttuvat vastaukset eivät ole mukana tässä tarkastelussa.

TAULUKKO 7. Kiinnostus huumeiden kokeiluun tai käyttöön sukupuolen ja iän mukaan 2010–2022, %

Jos huumeiden käyttö ei olisi laitonta, olisitko kiinnostunut kokeilemaan tai käyttämään...

a) kannabista?

	2010	2014	2018	2022
Kyllä, käyttämään tai kokeilemaan	14	16	19	23
Kyllä, käyttämään	3	4	5	7
Kyllä, kokeilemaan	11	12	14	16

		Kyllä, käyttämään tai kokeilemaan vastanneiden osuus, %			
		2010	2014	2018	2022
	Kaikki	14	16	19	23
Sukupuoli					
	Miehet	18	22	24	31
	Naiset	10	9	14	15
Ikä					
	15–24	28	25	34	34
	25–34	28	33	37	40
	35–44	11	16	18	27
	45–69	5	6	7	11
Sukupuoli & ikä					
Miehet	15–24	28	31	39	41
	25–34	38	46	45	48
	35–44	16	24	27	35
	45–69	8	10	9	18
Naiset	15–24	28	20	30	27
	25–34	17	18	27	30
	35–44	6	8	10	18
	45–69	2	3	4	5

b) ekstaasia?

	2010	2014	2018	2022
Kyllä, käyttämään tai kokeilemaan	3	4	5	8
Kyllä, käyttämään	0	0	1	1
Kyllä, kokeilemaan	2	3	4	7

		Kyllä, käyttämään tai kokeilemaan vastanneiden osuus, %			
		2010	2014	2018	2022
	Kaikki	3	4	5	8
Sukupuoli					
	Miehet	3	5	7	11
	Naiset	2	2	3	5
Ikä					
	15–24	8	10	9	11
	25–34	4	7	11	17
	35–44	1	4	4	10
	45–69	1	0	1	2
Sukupuoli & ikä					
Miehet	15–24	7	10	11	13
	25–34	6	12	15	22
	35–44	2	6	6	13
	45–69	2	1	2	3
Naiset	15–24	8	10	8	9
	25–34	2	2	7	11
	35–44	0	1	2	6
	45–69	0	0	0	1

c) psykedeellejä?

	2010	2014	2018	2022
Kyllä, käyttämään tai kokeilemaan	12
Kyllä, käyttämään	2
Kyllä, kokeilemaan	9

		Kyllä, käyttämään tai kokeilemaan vastanneiden osuus, %			
		2010	2014	2018	2022
	Kaikki	12
Sukupuoli					
	Miehet	17
	Naiset	6
Ikä					
	15–24	18
	25–34	22
	35–44	15
	45–69	4
Sukupuoli & ikä					
Miehet	15–24	23
	25–34	29
	35–44	21
	45–69	7
Naiset	15–24	10
	25–34	13
	35–44	9
	45–69	1

d) heroiniin?

	2010	2014	2018	2022
Kyllä, käyttämään tai kokeilemaan	1	1	1	1
Kyllä, käyttämään	0	0	0	0
Kyllä, kokeilemaan	1	1	1	1

		Kyllä, käyttämään tai kokeilemaan vastanneiden osuus, %			
		2010	2014	2018	2022
	Kaikki	1	1	1	1
Sukupuoli					
	Miehet	1	1	1	2
	Naiset	1	1	0	1
Ikä					
	15-24	2	2	2	2
	25-34	1	1	1	2
	35-44	0	0	0	1
	45-69	0	0	0	1
Sukupuoli & ikä					
Miehet	15-24	1	1	2	3
	25-34	2	2	2	3
	35-44	0	0	1	1
	45-69	1	0	0	1
Naiset	15-24	3	3	2	1
	25-34	0	0	1	2
	35-44	0	0	0	1
	45-69	0	0	0	0

Puuttuvat vastaukset eivät ole mukana tässä tarkastelussa.

TAULUKKO 8. Jotain huumetta käyttäneiden osuus sukupuolen ja iän mukaan 1992–2022, %

a) Elinikäisprevalenssi²

		1992	1996	1998	2002	2006	2010	2014	2018	2022
	Kaikki	6	8	10	12	14	17	20	24	29
Sukupuoli										
	Miehet	7	11	12	14	16	21	25	28	37
	Naiset	4	6	8	11	12	14	15	20	21
Ikä										
	15–24 ¹	12	15	19	26	19	21	24	26	27
	25–34	11	16	19	20	26	37	39	45	47
	35–44	6	9	8	11	16	23	26	32	41
	45–69	1	2	3	5	6	6	10	12	18
Sukupuoli & ikä										
Miehet										
	15–24 ¹	16	17	20	28	21	20	25	30	28
	25–34	13	19	27	24	33	44	45	48	54
	35–44	8	13	8	11	18	31	33	41	49
	45–69	2	3	5	5	8	8	14	15	27
Naiset										
	15–24 ¹	8	12	18	23	18	22	23	23	24
	25–34	9	13	8	17	20	29	33	41	40
	35–44	3	4	9	11	14	14	19	24	32
	45–69	1	1	2	4	5	5	6	9	9

b) Vuosiprevalenssi²

		1992	1996	1998	2002	2006	2010	2014	2018	2022
	Kaikki	1	2	3	3	4	5	6	8	9
Sukupuoli										
	Miehet	2	3	4	4	5	6	9	11	13
	Naiset	1	2	2	2	2	3	4	5	5
Ikä										
	15–24 ¹	6	9	12	12	9	13	16	15	16
	25–34	2	3	3	4	8	11	13	18	16
	35–44	1	1	1	1	2	2	5	7	11
	45–69	0	0	0	0	1	0	1	1	3
Sukupuoli & ikä										
Miehet										
	15–24 ¹	8	9	13	13	11	12	18	19	19
	25–34	3	4	5	5	11	16	20	23	21
	35–44	0	1	1	1	3	2	7	10	16
	45–69	0	0	0	0	1	0	2	2	5
Naiset										
	15–24 ¹	3	8	11	10	8	13	13	11	12
	25–34	1	2	1	2	4	6	5	12	11
	35–44	1	1	1	1	2	2	2	4	6
	45–69	0	0	0	0	0	0	1	1	0

c) Kuukausiprevalenssi²

	1992	1996	1998	2002	2006	2010	2014	2018	2022
Kaikki	0	1	1	1	1	1	2	3	4
Sukupuoli									
Miehet	0	1	1	2	2	2	4	5	6
Naiset	0	1	1	1	1	1	1	2	2
Ikä									
15–24 ¹	1	3	3	4	5	3	6	6	7
25–34	1	1	2	2	3	4	5	7	8
35–44	0	0	0	0	1	1	2	3	5
45–69	0	0	0	0	0	0	1	1	2
Sukupuoli & ikä									
Miehet									
15–24 ¹	1	4	3	5	6	5	9	8	7
25–34	1	1	3	3	5	6	9	10	10
35–44	0	0	0	1	1	1	3	4	8
45–69	0	0	0	0	0	0	1	2	4
Naiset									
15–24 ¹	2	2	3	3	3	2	3	4	6
25–34	0	1	1	1	1	1	2	5	5
35–44	0	0	0	0	1	1	0	1	2
45–69	0	0	0	0	0	0	0	0	0

¹18–24-v. vuonna 1992, 16–24 v. vuonna 1996.

²Elinikäisprevalenssi: Niiden vastaajien osuus, jotka ovat kokeilleet tai käyttäneet jotain huumetta joskus elämänsä aikana.

Vuosiprevalenssi: Niiden vastaajien osuus, jotka ovat käyttäneet jotain huumetta viimeksi kuluneiden 12 kuukauden aikana.

Kuukausiprevalenssi: Niiden vastaajien osuus, jotka ovat käyttäneet jotain huumetta viimeksi kuluneiden 30 päivän aikana.

Puuttuvat vastaukset katsotaan ei-käyttäjiksi.

Vuosien 1992 ja 1996 luvut ovat jossain kohdin jonkin verran korkeampia kuin aikaisemmin julkaistut, koska tässä on huomioitu, jos on ilmoittanut käyttökertojen lukumäärän sekä myös, miten on vastannut 12 kuukauden ja 30 päivän käytön kysymyksiin.

TAULUKKO 9. Kannabista käyttäneiden osuus sukupuolen ja iän mukaan 1992–2022, %

a) Elinikäisprevalenssi

		1992	1996	1998	2002	2006	2010	2014	2018	2022
	Kaikki	6	8	10	12	13	17	19	24	29
Sukupuoli										
	Miehet	7	10	12	13	15	20	24	28	36
	Naiset	4	5	7	11	11	13	15	19	21
Ikä										
	15–24 ¹	11	14	19	25	19	21	23	25	26
	25–34	11	16	19	19	25	36	38	44	47
	35–44	6	9	8	11	16	22	25	32	41
	45–69	1	2	3	4	6	6	9	12	17
Sukupuoli & ikä										
Miehet										
	15–24 ¹	15	16	20	27	21	20	24	29	28
	25–34	13	19	27	23	32	44	44	47	53
	35–44	7	13	8	11	18	31	32	39	49
	45–69	2	3	4	5	7	7	13	15	26
Naiset										
	15–24 ¹	8	12	18	23	17	22	22	22	24
	25–34	9	13	8	16	19	28	32	41	40
	35–44	3	4	9	11	14	13	18	23	32
	45–69	1	1	1	4	5	5	6	9	9

b) Vuosiprevalenssi

		1992	1996	1998	2002	2006	2010	2014	2018	2022
	Kaikki	1	2	3	3	3	4	6	7	8
Sukupuoli										
	Miehet	2	2	3	3	5	5	8	10	12
	Naiset	1	2	2	2	2	3	4	5	4
Ikä										
	15–24 ¹	6	9	10	11	9	12	15	14	15
	25–34	2	3	3	4	7	11	12	16	15
	35–44	1	1	0	1	2	1	5	7	9
	45–69	0	0	0	0	1	0	1	1	2
Sukupuoli & ikä										
Miehet										
	15–24 ¹	8	9	11	12	11	12	17	18	19
	25–34	3	3	5	5	11	15	18	22	19
	35–44	0	1	1	1	3	2	7	10	14
	45–69	0	0	0	0	1	0	1	2	4
Naiset										
	15–24 ¹	3	8	10	10	7	12	13	11	12
	25–34	1	2	1	2	3	5	5	11	10
	35–44	1	1	0	1	2	1	2	3	4
	45–69	0	0	0	0	0	0	1	1	0

c) Kuukausiprevalenssi

	1992	1996	1998	2002	2006	2010	2014	2018	2022
Kaikki	0	1	1	1	1	1	2	3	4
Sukupuoli									
Miehet	0	1	1	1	2	2	3	4	6
Naiset	0	0	1	1	1	0	1	2	2
Ikä									
15–24 ¹	1	3	3	4	4	3	5	6	6
25–34	1	0	2	2	3	3	5	7	7
35–44	0	0	0	0	1	1	2	3	5
45–69	0	0	0	0	0	0	0	1	2
Sukupuoli & ikä									
Miehet									
15–24 ¹	1	4	3	5	6	5	8	8	6
25–34	1	0	2	3	5	5	7	9	9
35–44	0	0	0	1	1	1	3	4	8
45–69	0	0	0	0	0	0	1	1	3
Naiset									
15–24 ¹	2	2	2	3	3	1	3	3	6
25–34	0	0	1	1	1	1	2	4	4
35–44	0	0	0	0	1	0	0	1	2
45–69	0	0	0	0	0	0	0	0	0

¹18–24-v. vuonna 1992, 16–24-v. vuonna 1996.

Puuttuvat vastaukset katsotaan ei-käyttäjiksi.

Vuosien 1992 ja 1996 luvut ovat jossain kohdin jonkin verran korkeampia kuin aikaisemmin julkaistut, koska tässä on huomioitu, jos on ilmoittanut käyttökertojen lukumäärän sekä myös, miten on vastannut 12 kuukauden ja 30 päivän käytön kysymyksiin.

TAULUKKO 10. Amfetamiinia käyttäneiden osuus sukupuolen ja iän mukaan 1992–2022, %

a) Elinikäisprevalenssi

		1992	1996	1998	2002	2006	2010	2014	2018	2022
	Kaikki	0	1	1	2	2	2	3	4	7
Sukupuoli										
	Miehet	0	1	1	2	3	3	4	6	10
	Naiset	0	1	1	2	1	2	2	2	3
Ikä										
	15–24 ¹	1	2	2	4	4	2	4	4	6
	25–34	1	1	2	4	5	6	7	9	13
	35–44	0	1	0	2	1	3	4	6	10
	45–69	0	0	1	0	0	0	1	2	3
Sukupuoli & ikä										
Miehet										
	15–24 ¹	1	2	3	6	3	2	5	6	8
	25–34	0	1	3	5	9	7	9	12	17
	35–44	0	2	0	2	3	4	5	9	15
	45–69	0	1	1	0	1	1	1	3	6
Naiset										
	15–24 ¹	0	1	1	3	4	2	3	3	4
	25–34	1	1	1	3	2	6	5	6	8
	35–44	0	1	0	3	0	2	2	3	5
	45–69	0	0	1	0	0	0	1	1	1

b) Vuosiprevalenssi

		1992	1996	1998	2002	2006	2010	2014	2018	2022
	Kaikki	0	0	0	0	1	1	1	2	2
Sukupuoli										
	Miehet	0	0	0	1	1	1	1	2	3
	Naiset	0	0	0	0	1	0	1	1	1
Ikä										
	15–24 ¹	1	1	1	2	2	2	3	2	3
	25–34	0	0	0	1	1	2	2	4	5
	35–44	0	0	0	0	0	1	1	1	3
	45–69	0	0	0	0	0	0	0	1	0
Sukupuoli & ikä										
Miehet										
	15–24 ¹	1	1	1	3	1	2	3	3	4
	25–34	0	0	0	1	2	3	4	6	6
	35–44	0	0	0	0	0	1	1	1	4
	45–69	0	0	0	0	0	0	0	1	1
Naiset										
	15–24 ¹	0	0	1	1	3	1	2	1	3
	25–34	0	0	0	0	1	0	1	2	3
	35–44	0	0	0	0	0	1	0	1	1
	45–69	0	0	0	0	0	0	0	0	0

c) Kuukausiprevalenssi

	1992	1996	1998	2002	2006	2010	2014	2018	2022
Kaikki	-	-	-	0	0	0	0	1	1
Sukupuoli									
Miehet	-	-	-	0	0	0	0	1	1
Naiset	-	-	-	0	0	0	0	0	1
Ikä									
15-24 ¹	-	-	-	1	1	0	0	1	1
25-34	-	-	-	0	1	1	1	1	2
35-44	-	-	-	0	0	0	0	1	1
45-69	-	-	-	0	0	0	0	0	0
Sukupuoli & ikä									
Miehet									
15-24 ¹	-	-	-	1	0	1	1	1	1
25-34	-	-	-	0	1	1	1	1	3
35-44	-	-	-	0	0	1	0	1	2
45-69	-	-	-	0	0	0	0	0	1
Naiset									
15-24 ¹	-	-	-	1	1	0	0	1	1
25-34	-	-	-	0	0	0	0	1	2
35-44	-	-	-	0	0	0	0	1	1
45-69	-	-	-	0	0	0	0	0	0

¹18-24-v. vuonna 1992, 16-24-v. vuonna 1996.

Puuttuvat vastaukset katsotaan ei-käyttäjiksi.

TAULUKKO 11. Ekstaasia käyttäneiden osuus sukupuolen ja iän mukaan 1996–2022, %

a) Elinikäisprevalenssi

		1996	1998	2002	2006	2010	2014	2018	2022
	Kaikki	0	1	1	1	2	3	5	6
Sukupuoli									
	Miehet	0	1	2	2	2	4	6	9
	Naiset	0	0	1	1	1	2	3	4
Ikä									
	15–24 ¹	1	1	4	3	2	5	5	5
	25–34	0	2	3	4	6	6	11	13
	35–44	0	0	1	1	1	3	6	10
	45–69	0	0	0	0	0	0	1	2
Sukupuoli & ikä									
Miehet	15–24 ¹	0	1	5	3	2	6	7	7
	25–34	1	2	4	5	7	8	13	17
	35–44	0	0	1	2	2	5	9	15
	45–69	0	0	0	0	1	1	2	3
Naiset	15–24 ¹	1	1	2	4	2	4	4	4
	25–34	0	1	2	3	4	5	8	9
	35–44	0	0	1	1	1	1	3	5
	45–69	0	0	0	0	0	0	1	1

b) Vuosiprevalenssi

		1996	1998	2002	2006	2010	2014	2018	2022
	Kaikki	0	0	0	0	0	1	1	1
Sukupuoli									
	Miehet	0	0	1	0	1	1	2	1
	Naiset	0	0	0	1	0	0	1	1
Ikä									
	15–24 ¹	1	1	2	2	1	3	3	2
	25–34	0	0	1	1	1	2	3	3
	35–44	0	0	0	0	0	0	1	1
	45–69	0	0	0	0	0	0	0	0
Sukupuoli & ikä									
Miehet	15–24 ¹	0	1	2	2	1	4	4	2
	25–34	0	1	1	1	2	3	4	3
	35–44	0	0	0	0	0	1	1	1
	45–69	0	0	0	0	0	0	0	0
Naiset	15–24 ¹	1	0	2	3	1	2	1	1
	25–34	0	0	1	0	0	0	1	3
	35–44	0	0	0	0	0	0	1	1
	45–69	0	0	0	0	0	0	0	0

¹16–24-v. vuonna 1996.

Puuttuvat vastaukset katsotaan ei-käyttäjiksi.

TAULUKKO 12. Kokaiinia tai crackia käyttäneiden osuus sukupuolen ja iän mukaan 1992–2022, %
a) Elinikäisprevalenssi

		1992	1996	1998	2002	2006	2010	2014	2018	2022
	Kaikki	0	0	1	1	1	2	2	3	5
Sukupuoli										
	Miehet	0	0	1	1	2	2	2	4	8
	Naiset	0	0	0	0	1	1	1	1	3
Ikä										
	15–24 ¹	1	1	1	2	1	1	1	2	4
	25–34	1	0	2	2	2	4	5	6	11
	35–44	0	0	0	0	2	1	3	5	8
	45–69	0	0	0	0	0	1	1	1	2
Sukupuoli & ikä										
Miehet										
	15–24 ¹	1	1	1	1	2	1	1	3	5
	25–34	0	0	3	2	3	6	5	9	15
	35–44	0	0	0	1	4	2	4	8	10
	45–69	0	0	1	0	0	1	1	2	4
Naiset										
	15–24 ¹	0	1	1	2	1	1	1	2	3
	25–34	1	1	1	1	2	3	4	3	7
	35–44	0	0	1	0	0	1	1	2	5
	45–69	0	0	0	0	0	1	0	0	1

b) Vuosiprevalenssi

		1992	1996	1998	2002	2006	2010	2014	2018	2022
	Kaikki	-	-	-	0	0	0	0	1	1
Sukupuoli										
	Miehet	-	-	-	0	1	0	1	1	2
	Naiset	-	-	-	0	0	0	0	0	1
Ikä										
	15–24 ¹	-	-	-	1	1	1	1	1	3
	25–34	-	-	-	0	1	1	1	2	4
	35–44	-	-	-	0	1	0	1	1	1
	45–69	-	-	-	0	0	0	0	0	0
Sukupuoli & ikä										
Miehet										
	15–24 ¹	-	-	-	1	1	1	1	1	4
	25–34	-	-	-	1	1	1	2	3	4
	35–44	-	-	-	0	1	0	1	2	2
	45–69	-	-	-	0	0	0	0	0	0
Naiset										
	15–24 ¹	-	-	-	1	1	0	0	1	2
	25–34	-	-	-	0	1	0	1	1	3
	35–44	-	-	-	0	0	0	0	1	0
	45–69	-	-	-	0	0	0	0	0	0

¹18–24-v. vuonna 1992, 16–24-v. vuonna 1996.

Puuttuvat vastaukset katsotaan ei-käyttäjiksi.

TAULUKKO 13. Heroiinia¹ joskus elinaikanaan käyttäneiden osuus sukupuolen ja iän mukaan 1992–2022, %

	1992	1996	1998	2002	2006	2010	2014	2018	2022
Kaikki	0	0	0	1	0	0	0	1	1
Sukupuoli									
Miehet	0	0	0	1	1	1	0	1	1
Naiset	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Ikä									
15–24 ²	1	1	0	1	1	0	0	0	1
25–34	0	0	1	1	1	1	1	1	1
35–44	0	0	0	1	0	1	0	1	1
45–69	0	0	0	0	0	0	0	1	1
Sukupuoli & ikä									
Miehet									
15–24 ²	1	0	0	2	1	0	1	0	1
25–34	0	0	1	2	2	2	1	1	1
35–44	0	0	0	0	1	1	0	1	2
45–69	0	1	1	0	0	0	0	1	1
Naiset									
15–24 ²	0	1	0	0	0	0	0	0	0
25–34	0	0	0	1	0	0	1	0	1
35–44	0	0	0	1	0	0	1	1	0
45–69	0	0	0	0	0	0	0	0	0

¹Vuosina 1992–2002 on kysytty "heroiinia tai morfiinia", vuosina 2006–2018 pelkästään "heroiinia".

²18–24-v. vuonna 1992, 16–24-v. vuonna 1996.

Puuttuvat vastaukset katsotaan ei-käyttäjiksi.

TAULUKKO 14. Muita opioideja joskus elinaikanaan käyttäneiden osuus sukupuolen ja iän mukaan 2010–2022, %

	Buprenorfiini ¹ (Subutex, Suboxone, Temgesic)				Metadoni ¹				Muu opioidi huumeena (esim. tramadoli, fentanyl, kodeiini, oksikodoni, morfiini)			
	2010	2014	2018	2022	2010	2014	2018	2022	2010	2014	2018	2022
Kaikki	1	1	1	2	0	0	0	0	1	2	2	3
Sukupuoli												
Miehet	1	1	2	3	0	0	1	1	1	2	3	5
Naiset	0	0	1	1	0	0	0	0	1	1	2	2
Ikä												
15–24	1	1	1	1	0	0	0	0	2	3	3	3
25–34	3	2	3	4	1	1	1	1	3	4	5	7
35–44	1	1	1	3	0	0	0	1	1	1	3	4
45–69	0	0	1	1	0	0	0	0	0	0	1	1
Sukupuoli & ikä												
Miehet												
15–24	1	1	1	1	0	0	0	0	1	4	2	4
25–34	4	3	4	5	1	1	1	1	4	5	6	8
35–44	2	1	2	4	1	0	1	1	2	2	4	5
45–69	0	0	1	2	0	0	0	1	0	1	1	3
Naiset												
15–24	1	1	0	1	0	0	0	0	2	1	3	2
25–34	1	1	2	2	0	0	0	1	1	3	4	5
35–44	0	0	0	2	0	0	0	0	1	0	2	3
45–69	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0

¹Muutoin kuin korvaushoidossa.

Puuttuvat vastaukset katsotaan ei-käyttäjiksi.

TAULUKKO 15. Huumaavia sieniä käyttäneiden osuus sukupuolen ja iän mukaan 1992–2022, %

a) Elinikäisprevalenssi

		1992	1996	1998	2002	2006	2010	2014	2018	2022
	Kaikki	0	0	0	1	1	2	2	3	5
Sukupuoli										
	Miehet	0	0	0	1	1	2	3	5	8
	Naiset	0	0	0	0	1	1	1	2	3
Ikä										
	15–24 ¹	1	0	0	2	1	2	4	5	4
	25–34	1	0	1	1	2	5	6	9	12
	35–44	0	1	0	1	1	1	2	3	8
	45–69	0	0	0	0	0	0	0	1	2
Sukupuoli & ikä										
Miehet	15–24 ¹	2	0	1	3	1	4	6	6	6
	25–34	1	0	1	1	3	6	8	12	16
	35–44	0	1	0	1	2	2	4	5	11
	45–69	0	0	0	0	0	0	0	1	3
Naiset	15–24 ¹	0	0	0	1	1	0	2	3	3
	25–34	0	0	0	1	1	3	4	5	6
	35–44	0	0	0	1	1	0	1	1	5
	45–69	0	0	0	0	0	0	0	0	1

b) Vuosiprevalenssi

		1992	1996	1998	2002	2006	2010	2014	2018	2022
	Kaikki	-	-	-	0	0	0	1	1	1
Sukupuoli										
	Miehet	-	-	-	0	0	0	1	2	2
	Naiset	-	-	-	0	0	0	0	0	1
Ikä										
	15–24 ¹	-	-	-	1	1	1	2	2	2
	25–34	-	-	-	0	0	1	1	2	3
	35–44	-	-	-	0	0	0	0	1	1
	45–69	-	-	-	0	0	0	0	0	0
Sukupuoli & ikä										
Miehet	15–24 ¹	-	-	-	2	1	2	3	4	3
	25–34	-	-	-	0	1	1	2	3	4
	35–44	-	-	-	0	0	0	0	2	1
	45–69	-	-	-	0	0	0	0	0	0
Naiset	15–24 ¹	-	-	-	1	0	0	1	0	1
	25–34	-	-	-	0	0	0	0	1	2
	35–44	-	-	-	0	0	0	0	0	1
	45–69	-	-	-	0	0	0	0	0	0

¹18–24-v. vuonna 1992, 16–24-v. vuonna 1996.

Puuttuvat vastaukset katsotaan ei-käyttäjiksi.

TAULUKKO 16. LSD:tä joskus elinaikanaan käyttäneiden osuus sukupuolen ja iän mukaan 1992–2022, %

		1992	1996	1998	2002	2006	2010	2014	2018	2022
	Kaikki	0	1	0	1	1	1	1	3	3
Sukupuoli										
	Miehet	0	1	0	1	2	1	2	4	5
	Naiset	0	0	1	0	1	1	1	1	1
Ikä										
	15–24 ¹	1	1	1	2	1	1	2	3	2
	25–34	0	0	0	2	1	2	3	7	8
	35–44	1	1	0	1	1	1	1	2	5
	45–69	0	0	0	0	1	0	0	1	1
Sukupuoli & ikä										
Miehet	15–24 ¹	1	1	2	3	1	2	3	6	4
	25–34	0	0	0	2	2	3	5	9	10
	35–44	0	1	0	1	2	1	2	3	7
	45–69	0	1	0	0	1	0	1	2	2
Naiset	15–24 ¹	0	1	1	0	1	1	1	1	0
	25–34	0	0	1	1	1	2	1	4	4
	35–44	1	1	0	1	0	0	0	2	2
	45–69	0	0	0	0	0	0	0	0	0

¹18–24-v. vuonna 1992, 16–24-v. vuonna 1996.

Puuttuvat vastaukset katsotaan ei-käyttäjiksi.

TAULUKKO 17. Muita huumeita joskus elinaikanaan käyttäneiden osuus sukupuolen ja iän mukaan 2006–2022, %
a) GHB (gamma) tai GBL (lakka)

		2006	2010	2014	2018	2022
	Kaikki	0	1	1	1	1
Sukupuoli						
	Miehet	1	1	1	1	2
	Naiset	0	0	0	1	1
Ikä						
	15–24	1	0	0	1	1
	25–34	1	3	2	2	3
	35–44	0	0	1	1	2
	45–69	0	0	0	0	0
Sukupuoli & ikä						
Miehet	15–24	1	0	0	1	2
	25–34	2	4	3	1	4
	35–44	1	1	2	2	2
	45–69	0	0	0	1	1
Naiset	15–24	1	0	1	0	0
	25–34	0	2	2	2	2
	35–44	0	0	0	1	2
	45–69	0	0	0	0	0

b) Synteettiset katinonit¹

		2010	2014	2018	2022
	Kaikki	0	0	1	1
Sukupuoli					
	Miehet	0	1	1	1
	Naiset	0	0	0	0
Ikä					
	15–24	0	1	1	0
	25–34	1	1	1	2
	35–44	0	0	1	1
	45–69	0	0	0	0
Sukupuoli & ikä					
Miehet	15–24	0	1	1	1
	25–34	1	1	2	3
	35–44	0	1	1	1
	45–69	0	0	0	1
Naiset	15–24	0	1	0	0
	25–34	0	0	1	1
	35–44	0	0	1	1
	45–69	0	0	0	0

¹Vuonna 2010 on kysytty pelkästään "MDPV:tä", vuodesta 2014 eteenpäin "MDPV:tä, alfa-PVP:tä tai muita synteettisiä katinoneja".

c) Muut huumeet

		Synteettiset kannabinoidit			Metamfetamiini		
		2014	2018	2022	2014	2018	2022
	Kaikki	0	1	1	1	2	3
Sukupuoli							
	Miehet	1	1	1	1	2	4
	Naiset	0	1	1	0	1	2
Ikä							
	15–24	2	1	0	1	2	3
	25–34	1	2	3	2	4	6
	35–44	0	0	2	3	2	3
	45–69	0	0	0	0	1	1
Sukupuoli & ikä							
Miehet							
	15–24	2	2	0	1	2	4
	25–34	1	2	4	4	4	7
	35–44	0	0	2	2	4	4
	45–69	0	0	0	0	1	1
Naiset							
	15–24	2	0	0	1	2	2
	25–34	0	2	2	1	3	5
	35–44	0	1	1	0	1	3
	45–69	0	0	0	0	0	0

Puuttuvat vastaukset katsotaan ei-käyttäjiksi.

TAULUKKO 18. Rauhoittavia lääkkeitä, unilääkkeitä tai kipulääkkeitä ei-lääkinnälliseen tarkoitukseen käyttäneiden osuus sukupuolen ja iän mukaan 1992–2022, %
a) Elinikäisprevalenssi

		1992	1996	1998	2002	2006	2010	2014 ²	2018	2022
	Kaikki	3	3	5	7	7	6	5	7	8
Sukupuoli										
	Miehet	3	4	5	6	7	6	6	7	9
	Naiset	3	3	4	8	6	6	4	7	7
Ikä										
	15–24 ¹	5	8	4	9	7	9	8	9	7
	25–34	4	4	5	6	7	10	11	13	13
	35–44	3	3	4	7	6	7	6	8	11
	45–69	1	2	5	6	6	4	2	3	4
Sukupuoli & ikä										
Miehet										
	15–24 ¹	6	8	2	7	6	5	8	9	7
	25–34	3	5	6	6	7	12	13	14	13
	35–44	3	3	5	7	8	6	9	7	10
	45–69	2	2	6	5	8	5	3	3	6
Naiset										
	15–24 ¹	4	7	6	10	8	14	9	8	7
	25–34	3	3	4	7	7	8	8	13	13
	35–44	3	3	3	8	4	8	4	9	12
	45–69	1	2	4	7	5	3	1	2	2

b) Vuosiprevalenssi

		1998	2002	2006	2010	2014 ²	2018	2022
	Kaikki	2	3	2	2	2	2	2
Sukupuoli								
	Miehet	2	3	3	2	2	3	2
	Naiset	2	3	2	2	1	2	2
Ikä								
	15–24	2	5	3	4	4	4	3
	25–34	1	2	3	4	3	4	4
	35–44	1	3	1	2	2	2	2
	45–69	2	2	3	1	0	1	1
Sukupuoli & ikä								
Miehet								
	15–24	2	5	3	4	4	5	3
	25–34	2	2	4	6	4	5	4
	35–44	1	3	1	1	3	2	2
	45–69	2	1	4	0	0	1	1
Naiset								
	15–24	3	5	3	5	4	4	3
	25–34	1	1	2	2	2	4	3
	35–44	1	2	1	3	1	2	2
	45–69	1	3	2	1	0	1	1

c) Kuukausiprevalenssi

		1998	2002	2006	2010	2014 ²	2018	2022
	Kaikki	1	1	1	1	1	1	1
Sukupuoli								
	Miehet	1	1	2	1	1	1	1
	Naiset	1	2	1	1	1	1	1
Ikä								
	15–24	0	1	2	1	1	2	1
	25–34	0	1	1	3	2	1	1
	35–44	1	1	0	1	0	1	1
	45–69	1	2	1	1	0	0	0
Sukupuoli & ikä								
Miehet								
	15–24	1	2	2	1	0	1	2
	25–34	1	1	2	4	2	2	2
	35–44	1	1	1	0	0	1	1
	45–69	1	1	2	0	0	0	1
Naiset								
	15–24	0	1	1	2	1	2	1
	25–34	0	1	1	1	1	0	1
	35–44	1	1	0	2	0	1	0
	45–69	0	3	1	1	0	0	0

¹18–24-v. vuonna 1992, 16–24-v. vuonna 1996.

²Vuonna 2014 kysymys tarkennettiin koskemaan ainoastaan reseptilääkkeitä.

Puuttuvat vastaukset katsotaan ei-käyttäjiksi.

TAULUKKO 19. Bentsodiatsepiineja ei-lääkinnälliseen tarkoitukseen käyttäneiden osuus sukupuolen ja iän mukaan 2018–2022, %
a) Vuosiprevalenssi

		2018	2022
	Kaikki	1	1
Sukupuoli			
	Miehet	2	1
	Naiset	1	1
Ikä			
	15–24	2	2
	25–34	2	1
	35–44	1	1
	45–69	0	0
Sukupuoli & ikä			
Miehet	15–24	3	2
	25–34	2	1
	35–44	2	1
	45–69	1	0
Naiset	15–24	2	2
	25–34	2	2
	35–44	1	1
	45–69	0	0

b) Kuukausiprevalenssi

		2018	2022
	Kaikki	1	0
Sukupuoli			
	Miehet	1	0
	Naiset	0	0
Ikä			
	15–24	1	1
	25–34	1	1
	35–44	0	1
	45–69	0	0
Sukupuoli & ikä			
Miehet	15–24	1	1
	25–34	1	1
	35–44	1	0
	45–69	0	0
Naiset	15–24	2	1
	25–34	0	0
	35–44	0	1
	45–69	0	0

Puuttuvat vastaukset katsotaan ei-käyttäjiksi.

TAULUKKO 20. Opioideja ei-lääkinnälliseen tarkoitukseen käyttäneiden osuus sukupuolen ja iän mukaan 2018–2022, %
a) Vuosiprevalenssi

		2018	2022
	Kaikki	1	1
Sukupuoli			
	Miehet	1	1
	Naiset	1	0
Ikä			
	15–24	2	1
	25–34	2	1
	35–44	1	1
	45–69	1	0
Sukupuoli & ikä			
Miehet	15–24	1	1
	25–34	2	1
	35–44	1	1
	45–69	1	0
Naiset	15–24	2	0
	25–34	1	2
	35–44	1	1
	45–69	0	0

b) Kuukausiprevalenssi

		2018	2022
	Kaikki	0	0
Sukupuoli			
	Miehet	0	0
	Naiset	0	0
Ikä			
	15–24	1	1
	25–34	0	0
	35–44	0	0
	45–69	0	0
Sukupuoli & ikä			
Miehet	15–24	0	1
	25–34	0	0
	35–44	0	0
	45–69	0	0
Naiset	15–24	2	0
	25–34	0	0
	35–44	1	0
	45–69	0	0

Puuttuvat vastaukset katsotaan ei-käyttäjiksi.

TAULUKKO 21. Liimoja, tinneriä, liuottimia tai muita vastaavia aineita käyttäneiden osuus sukupuolen ja iän mukaan 1992–2022, %
a) Elinikäisprevalenssi

		1992	1996	1998	2002	2006	2010	2014	2018	2022
	Kaikki	1	1	2	2	2	2	2	2	2
Sukupuoli										
	Miehet	1	1	3	2	3	2	3	3	3
	Naiset	0	1	1	1	1	1	1	2	1
Ikä										
	15–24 ¹	1	2	4	3	2	1	3	2	1
	25–34	2	2	3	3	2	2	3	4	3
	35–44	0	2	1	2	2	4	2	2	4
	45–69	0	0	1	1	1	1	2	2	1
Sukupuoli & ikä										
Miehet										
	15–24 ¹	2	1	5	4	3	1	3	2	2
	25–34	2	2	3	3	3	2	4	4	3
	35–44	1	2	2	3	4	5	4	2	6
	45–69	0	1	2	1	2	2	3	4	2
Naiset										
	15–24 ¹	0	2	3	2	1	2	3	2	1
	25–34	1	1	3	3	1	2	2	4	2
	35–44	0	1	1	1	1	3	0	1	1
	45–69	0	0	0	0	0	0	1	1	1

b) Vuosiprevalenssi

		1992	1996	1998	2002	2006	2010	2014	2018	2022
	Kaikki	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Sukupuoli										
	Miehet	0	0	0	0	0	0	0	0	0
	Naiset	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Ikä										
	15–24 ¹	0	0	1	1	1	0	0	0	0
	25–34	0	0	0	0	0	0	0	0	0
	35–44	0	0	0	0	0	0	0	0	0
	45–69	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Sukupuoli & ikä										
Miehet										
	15–24 ¹	0	0	1	1	1	0	0	0	1
	25–34	0	0	1	0	0	0	0	0	1
	35–44	0	0	0	0	0	0	0	0	0
	45–69	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Naiset										
	15–24 ¹	0	0	1	1	1	0	0	0	0
	25–34	0	0	0	0	0	0	0	1	0
	35–44	0	0	0	0	0	0	0	0	0
	45–69	0	0	0	0	0	0	0	0	0

¹18–24-v. vuonna 1992, 16–24-v. vuonna 1996.

Puuttuvat vastaukset katsotaan ei-käyttäjiksi.

TAULUKKO 22. Ilokaasua käyttäneiden osuus sukupuolen ja iän mukaan 2014–2022, %

a) Elinikäisprevalenssi

		2014	2018	2022
	Kaikki	2	..	3
Sukupuoli				
	Miehet	3	..	5
	Naiset	1	..	2
Ikä				
	15–24	4	..	2
	25–34	5	..	8
	35–44	2	..	5
	45–69	0	..	1
Sukupuoli & ikä				
Miehet	15–24	5	..	2
	25–34	6	..	12
	35–44	4	..	7
	45–69	0	..	2
Naiset	15–24	3	..	2
	25–34	4	..	4
	35–44	1	..	2
	45–69	0	..	1

b) Vuosiprevalenssi

		2014	2018	2022
	Kaikki	1	..	0
Sukupuoli				
	Miehet	1	..	0
	Naiset	0	..	0
Ikä				
	15–24	2	..	1
	25–34	1	..	1
	35–44	0	..	0
	45–69	0	..	0
Sukupuoli & ikä				
Miehet	15–24	3	..	1
	25–34	1	..	1
	35–44	1	..	0
	45–69	0	..	0
Naiset	15–24	1	..	1
	25–34	1	..	0
	35–44	0	..	0
	45–69	0	..	0

Puuttuvat vastaukset katsotaan ei-käyttäjiksi.

TAULUKKO 23. Alkoholin käyttö sukupuolen ja iän mukaan 1998–2022, %

a) Raittiiden¹ osuus

		1998	2002	2006	2010	2014	2018	2022
	Kaikki	12	10	12	14	16	16	16
Sukupuoli								
	Miehet	10	9	10	12	15	14	15
	Naiset	14	11	13	16	18	18	17
Ikä								
	15–24	11	12	15	22	27	25	25
	25–34	8	6	9	10	10	10	14
	35–44	10	8	9	12	14	13	14
	45–69	16	12	13	14	16	15	14
Sukupuoli & ikä								
Miehet	15–24	12	12	16	22	26	24	24
	25–34	7	3	7	7	8	10	12
	35–44	10	8	9	10	12	11	15
	45–69	11	11	10	12	14	12	13
Naiset	15–24	9	12	14	22	27	25	26
	25–34	9	8	11	14	13	10	16
	35–44	9	8	10	14	16	16	14
	45–69	22	14	16	16	18	19	15

¹Raittiiksi on määritelty henkilö, joka ei ole nauttinut alkoholia kyselyä edeltäneiden 12 kuukauden aikana (vuosina 1998 ja 2002 henkilö, joka juo harvemmin kuin kerran vuodessa).

b) Useammin kuin kerran viikossa juovien osuus

		1998	2002	2006	2010	2014	2018	2022
	Kaikki	18	25	25	24	22	20	18
Sukupuoli								
	Miehet	25	32	33	30	29	27	24
	Naiset	11	17	17	19	15	14	12
Ikä								
	15–24	8	14	11	7	7	6	6
	25–34	19	23	21	22	19	15	13
	35–44	21	30	27	30	27	24	18
	45–69	20	27	30	29	27	27	24
Sukupuoli & ikä								
Miehet	15–24	11	21	15	8	10	8	9
	25–34	30	31	34	31	25	19	18
	35–44	26	36	35	40	38	35	23
	45–69	28	35	39	34	34	35	32
Naiset	15–24	6	6	7	7	5	4	4
	25–34	7	15	9	12	11	10	7
	35–44	17	25	21	19	17	14	12
	45–69	12	19	21	25	20	19	16

c) Vähintään 6 annosta (miehet) tai 4 annosta (naiset) kerralla ainakin kerran kuukaudessa juovien osuus

		1998	2002	2006	2010	2014	2018	2022
	Kaikki	34	35	39	36	31	30	29
Sukupuoli								
	Miehet	48	49	47	43	38	35	35
	Naiset ²	21	21	31	30	25	25	23
Ikä								
	15–24	44	49	46	40	31	31	30
	25–34	41	41	39	40	34	30	28
	35–44	34	35	38	34	29	27	24
	45–69	27	28	37	34	31	30	30
Sukupuoli & ikä								
Miehet								
	15–24	56	58	51	42	32	33	32
	25–34	57	59	49	49	44	33	32
	35–44	45	51	51	43	38	36	31
	45–69	41	41	44	40	38	36	38
Naiset²								
	15–24	33	39	41	39	31	29	27
	25–34	23	23	30	30	24	27	23
	35–44	24	19	27	25	18	18	17
	45–69	12	15	30	28	25	24	23

²Myös naisilla vähintään 6 annosta vuosina 1998 ja 2002. Puuttuvat vastaukset eivät ole mukana tässä tarkastelussa.

TAULUKKO 24. Vähintään kahta eri ainetta samanaikaisesti käyttäneiden osuus sukupuolen ja iän mukaan 2014–2022, %
a) Elinikäisprevalenssi

		2014	2018	2022
	Kaikki	14	16	21
Sukupuoli				
	Miehet	18	18	27
	Naiset	10	13	16
Ikä				
	15–24	18	18	21
	25–34	27	27	34
	35–44	17	22	30
	45–69	7	8	13
Sukupuoli & ikä				
Miehet	15–24	19	18	22
	25–34	34	30	38
	35–44	24	29	37
	45–69	10	9	19
Naiset	15–24	17	18	20
	25–34	19	24	29
	35–44	11	15	23
	45–69	5	6	7

b) Vuosiprevalenssi

		2014	2018	2022
	Kaikki	5	5	7
Sukupuoli				
	Miehet	7	7	9
	Naiset	4	3	5
Ikä				
	15–24	11	8	13
	25–34	10	11	10
	35–44	4	6	8
	45–69	2	2	3
Sukupuoli & ikä				
Miehet	15–24	13	10	14
	25–34	16	15	12
	35–44	4	10	11
	45–69	3	2	6
Naiset	15–24	10	7	11
	25–34	4	6	8
	35–44	3	2	4
	45–69	1	1	1

c) Eri ainekombinaatioiden vuosiprevalenssit

		Huumeita ja alkoholia				Huumeita ja lääkkeitä			
		2010	2014	2018	2022	2010	2014	2018	2022
Kaikki		3	4	4	6	0	0	1	1
Sukupuoli									
	Miehet	4	5	6	8	1	1	1	2
	Naiset	2	2	2	3	0	0	1	1
Ikä									
	15–24	10	10	7	10	1	1	2	2
	25–34	9	9	10	9	1	1	1	3
	35–44	1	2	4	7	0	0	1	1
	45–69	0	1	1	2	0	0	0	0
Sukupuoli & ikä									
Miehet									
	15–24	9	11	9	12	1	1	1	2
	25–34	13	14	14	12	2	2	2	3
	35–44	2	3	7	10	0	0	2	1
	45–69	0	1	1	3	0	0	0	1
Naiset									
	15–24	10	8	6	8	1	1	2	2
	25–34	4	3	5	6	1	1	1	2
	35–44	1	1	1	3	0	0	0	1
	45–69	0	0	0	0	0	0	0	0

		Lääkkeitä ja alkoholia				Kannabista ja alkoholia			
		2010	2014	2018	2022	2010	2014	2018	2022
Kaikki		1	2	2	3	3	4	4	5
Sukupuoli									
	Miehet	2	3	3	3	4	5	6	7
	Naiset	1	2	2	2	2	2	2	3
Ikä									
	15–24	3	3	3	5	9	10	7	10
	25–34	2	4	3	3	9	8	9	8
	35–44	1	1	3	2	1	2	4	7
	45–69	1	2	2	2	0	1	1	2
Sukupuoli & ikä									
Miehet									
	15–24	2	2	2	5	8	11	8	11
	25–34	3	6	4	3	12	14	13	11
	35–44	0	1	4	2	2	3	7	10
	45–69	2	2	2	3	0	1	1	3
Naiset									
	15–24	3	3	4	6	9	8	5	8
	25–34	1	2	2	3	4	3	5	5
	35–44	2	2	1	2	1	1	1	3
	45–69	0	1	1	1	0	0	0	0

Puuttavat vastaukset eivät ole mukana tässä tarkastelussa.

TAULUKKO 25. Tupakointi 1998–2022, %

a) Päivittäin tai lähes päivittäin tupakoivien, silloin tällöin tupakoivien, lopettaneiden ja ei koskaan tupakoineiden osuus

	1998	2002	2006	2010	2014	2018	2022
Päivittäin tai lähes päivittäin	24	23	21	17	16	14	14
Silloin tällöin	7	9	9	8	8	7	9
Lopettanut	24	24	25	28	29	30	31
Ei ole koskaan tupakoinut	45	44	45	48	47	48	46

b) Päivittäin tai lähes päivittäin tupakoivien osuus sukupuolen ja iän mukaan

		1998	2002	2006	2010	2014	2018	2022
	Kaikki	24	23	21	17	16	14	14
Sukupuoli								
	Miehet	28	27	24	20	19	16	15
	Naiset	21	19	19	14	14	13	12
Ikä								
	15–24	28	26	22	19	15	12	10
	25–34	31	25	24	18	18	13	14
	35–44	26	23	20	15	16	14	14
	45–69	19	21	20	16	16	16	15
Sukupuoli & ikä								
Miehet	15–24	26	26	22	19	15	11	10
	25–34	37	31	30	20	22	14	15
	35–44	30	26	22	19	17	14	13
	45–69	23	26	23	20	19	19	18
Naiset	15–24	31	25	23	19	14	13	9
	25–34	23	19	19	16	14	11	13
	35–44	23	20	17	11	14	13	16
	45–69	14	17	18	13	13	14	12

Puuttuvat vastaukset eivät ole mukana tässä tarkastelussa.

TAULUKKO 26. Sähkösavukkeiden käyttö 2014–2022, %

a) Päivittäin tai lähes päivittäin sähkösavukkeita käyttävien, silloin tällöin sähkösavukkeita käyttävien, lopettaneiden ja ei koskaan sähkösavukkeita käyttäneiden osuus

	2014	2018	2022
Päivittäin tai lähes päivittäin	1	1	1
Silloin tällöin	1	1	2
Lopettanut	1	2	4
Kokeillut muutaman kerran	11	12	18
Ei ole koskaan käyttänyt	86	84	75

b) Päivittäin tai lähes päivittäin sähkösavukkeita käyttävien osuus sukupuolen ja iän mukaan

		2014	2018	2022
	Kaikki	1	1	1
Sukupuoli				
	Miehet	1	1	1
	Naiset	0	0	0
Ikä				
	15–24	1	2	2
	25–34	2	1	1
	35–44	1	1	1
	45–69	0	0	1
Sukupuoli & ikä				
Miehet	15–24	2	3	3
	25–34	2	2	2
	35–44	2	2	2
	45–69	0	0	1
Naiset	15–24	1	0	1
	25–34	1	1	0
	35–44	1	1	0
	45–69	0	0	0

Puuttuvat vastaukset eivät ole mukana tässä tarkastelussa.

TAULUKKO 27. Nuuskan käyttö 2002–2022, %

a) Päivittäin tai lähes päivittäin nuuskaa käyttävien, silloin tällöin nuuskaa käyttävien, lopettaneiden ja ei koskaan käyttäneiden osuus

	2002	2006	2010	2014	2018	2022
Päivittäin tai lähes päivittäin	1	1	2	1	3	5
Silloin tällöin	1	1	2	2	3	3
Lopettanut	2	1	2	3	3	4
Kokeillut muutaman kerran	13	13	15	15	16	17
Ei ole koskaan käyttänyt	83	84	79	79	74	71

b) Päivittäin tai lähes päivittäin nuuskaa käyttävien osuus sukupuolen ja iän mukaan

		2002	2006	2010	2014	2018	2022
	Kaikki	1	1	2	1	3	5
Sukupuoli							
	Miehet	1	2	3	3	6	9
	Naiset	0	0	0	0	0	1
Ikä							
	15–24	1	0	3	3	6	9
	25–34	1	3	2	2	7	10
	35–44	0	1	2	1	2	4
	45–69	0	0	1	1	1	2
Sukupuoli & ikä							
Miehet	15–24	3	0	5	6	12	14
	25–34	3	5	4	4	12	15
	35–44	1	3	5	3	5	8
	45–69	0	1	2	1	2	4
Naiset	15–24	0	0	0	0	1	5
	25–34	0	0	0	0	1	3
	35–44	0	0	0	0	0	0
	45–69	0	0	0	0	0	1

Puuttuvat vastaukset eivät ole mukana tässä tarkastelussa.

TAULUKKO 28. Muiden nikotiinituotteiden (nikotiinipussit ja kuumennettava tupakkatuote) käyttö 2022, %

a) Päivittäin tai lähes päivittäin muita nikotiinituotteita käyttävien, silloin tällöin muita nikotiinituotteita käyttävien, lopettaneiden ja ei koskaan muita nikotiinituotteita käyttäneiden osuus

	Nikotiinipussit 2022	Kuumennettava tupakkatuote 2022
Päivittäin tai lähes päivittäin	1	1
Silloin tällöin	3	1
Lopettanut	2	2
Kokeillut muutaman kerran	9	4
Ei ole koskaan käyttänyt	86	92

b) Päivittäin tai lähes päivittäin muita nikotiinituotteita käyttävien osuus sukupuolen ja iän mukaan

	Nikotiinipussit 2022	Kuumennettava tupakkatuote 2022
Sukupuoli		
Kaikki	1	1
Miehet	2	2
Naiset	0	1
Ikä		
15–24	1	1
25–34	2	1
35–44	1	1
45–69	0	1
Sukupuoli & ikä		
Miehet		
15–24	2	2
25–34	3	1
35–44	2	1
45–69	1	2
Naiset		
15–24	1	1
25–34	1	2
35–44	0	0
45–69	0	1

Puuttuvat vastaukset eivät ole mukana tässä tarkastelussa.

TAULUKKO 29. Kannabiksen käyttö sosiaalisen taustan mukaan 1992–2022

a) Kannabista käyttäneiden elinikäisprevalenssit sosiaalisen taustan mukaan, %

	1992	1996	1998	2002	2006	2010	2014	2018	2022
Kaikki	6	8	10	12	13	17	19	24	29
Siviilisäätty									
Naimaton	11	14	19	20	18	23	23	29	34
Avoliitto	8	10	13	18	19	22	28	32	39
Naimisissa	3	4	4	6	8	11	13	16	20
Eronnut/asumuserossa tai leski	4	7	7	9	10	14	20	22	24
Perus-koulutus									
Peruskoulu, keskikoulu tai vähemmän	4	7	8	9	11	13	16	19	27
Ylioppilastutkinto	9	11	13	18	18	23	24	29	31
Ammatti-koulutus									
Ammattikoulu	6	8	9	10	14	18	18	23	31
Ammattiopisto, ammattikorkeakoulu, alempi korkeakoulu-tutkinto	6	8	7	11	13	14	19	22	27
Korkeakoulututkinto ¹	10	10	11	14	17	27	24	28	29
Muu koulutus/ei ammattikoulutusta	4	7	11	14	12	14	20	23	28
Toimi									
Työssä	6	8	9	11	14	17	20	26	31
Työtön	8	14	11	13	20	23	32	31	40
Eläkkeellä	2	1	1	1	3	4	6	9	11
Opiskelija	10	13	18	25	16	23	23	26	28
Muu	8	6	14	18	17	22	27	30	36

b) Kannabista käyttäneiden vuosiprevalenssit sosiaalisen taustan mukaan, %

	1992	1996	1998	2002	2006	2010	2014	2018	2022
Kaikki	1	2	3	3	3	4	6	7	8
Siviilisäätö									
Naimaton	4	6	9	8	8	10	12	15	14
Avoliitto	2	1	1	2	4	5	8	9	11
Naimisissa	0	0	0	0	1	1	2	2	3
Eronnut/asumus- erossa tai leski	1	1	0	1	3	1	4	6	4
Perus- koulutus									
Peruskoulu, keski- koulu tai vähemmän	1	2	2	2	2	4	5	6	8
Ylioppilastutkinto	2	2	3	4	5	5	7	9	9
Ammatti- koulutus									
Ammattikoulu	2	2	2	2	4	6	6	7	9
Ammattiopisto, ammattikorkeakoulu, alempi korkeakoulu- tutkinto	1	1	1	1	2	2	5	6	6
Korkeakoulututkinto ¹	2	0	0	1	4	4	5	7	6
Muu koulutus/ ei ammattikoulutusta	1	3	4	5	4	5	9	11	11
Toimi									
Työssä	1	1	1	1	3	3	5	7	7
Työtön	2	5	4	4	7	7	13	17	15
Eläkkeellä	1	0	0	0	0	0	1	1	1
Opiskelija	4	7	8	11	8	12	12	13	14
Muu	2	1	3	1	4	7	8	5	11

Puuttuvat vastaukset katsotaan ei-käyttäjiksi.

c) Sosiaalista taustaa kuvaavien muuttujien jakautumat koko aineistossa, %

	1992	1996	1998	2002	2006	2010	2014	2018	2022
Siviilisäätö									
Naimaton	20	24	26	26	26	26	28	28	30
Avoliitto	18	19	18	18	20	21	20	22	23
Naimisissa	52	47	47	46	46	43	42	41	38
Eronnut/asumus- erossa tai leski	10	10	10	10	9	10	10	9	10
	100	100	100	100	100	100	100	100	100
Perus- koulutus									
Peruskoulu, keski- koulu tai vähemmän	74	72	70	65	62	57	59	52	52
Ylioppilastutkinto	26	28	30	35	38	43	41	48	48
	100	100	100	100	100	100	100	100	100
Ammatti- koulutus									
Ammattikoulu	31	30	29	31	25	22	26	26	28
Ammattiopisto, ammattikorkeakoulu, alempi korkeakoulu- tutkinto	20	20	21	25	35	38	35	38	36
Korkeakoulututkinto ¹	9	12	11	11	12	16	14	16	18
Muu koulutus/ ei ammattikoulutusta	40	38	38	34	28	25	25	20	19
	100	100	100	100	100	100	100	100	100
Toimi									
Työssä	62	55	54	61	60	58	54	59	61
Työtön	7	10	9	7	6	6	8	5	5
Eläkkeellä	17	17	16	15	15	16	18	16	14
Opiskelija	8	12	14	14	13	14	16	16	15
Muu	6	6	6	4	6	6	5	4	5
	100	100	100	100	100	100	100	100	100

¹Vuodesta 2018 lähtien korkeakoulututkintoon sisältyvät myös akateemisen jatkotutkinnon suorittaneet. Tätä ei ole aiemmin kysytty erikseen.

Puuttavat vastaukset eivät ole mukana tässä tarkastelussa.

TAULUKKO 30. Kannabiksen käyttö asuinalueen mukaan 1992–2022

a) Kannabista käyttäneiden elinikäisprevalenssit asuinalueen mukaan, %

	1992	1996	1998	2002	2006	2010	2014	2018	2022
Kaikki	6	8	10	12	13	17	19	24	29
Asuinpaikka									
Pääkaupunkiseutu	13	16	20	23	24	27	32	38	39
Muu yli 100 000 asukkaan kaupunki	6	7	10	15	19	24	24	33	34
50 000–100 000 asukkaan kaupunki ¹	6	8	10	11	15	17	17	24	30
Pienempi kaupunki ²	5	6	8	10	9	11	15	13	20
Maaseudun taajama	2	5	6	7	6	10	13	10	20
Muu maaseutu	1	3	2	3	6	6	7	10	12
Alue³									
Pääkaupunkiseutu	13	16	20	22	24	27	32	38	39
Muu Etelä-Suomi	5	7	9	11	12	16	18	22	27
Länsi-Suomi	3	4	5	8	9	10	16	20	22
Itä-Suomi	3	5	4	8	7	13	9	15	24
Pohjois-Suomi	2	4	6	7	10	15	14	15	22

b) Kannabista käyttäneiden vuosiprevalenssit asuinalueen mukaan, %

	1992	1996	1998	2002	2006	2010	2014	2018	2022
Kaikki	1	2	3	3	3	4	6	7	8
Asuinpaikka									
Pääkaupunkiseutu	3	5	5	5	7	7	11	13	12
Muu yli 100 000 asukkaan kaupunki	1	2	3	4	5	6	7	10	11
50 000–100 000 asukkaan kaupunki ¹	2	2	2	3	4	5	5	9	6
Pienempi kaupunki ²	2	1	3	2	2	3	5	4	6
Maaseudun taajama	0	1	1	2	1	2	4	3	4
Muu maaseutu	0	0	0	0	2	0	2	1	2
Alue³									
Pääkaupunkiseutu	3	5	5	5	7	7	11	13	12
Muu Etelä-Suomi	1	2	2	3	3	4	6	6	8
Länsi-Suomi	0	1	1	0	3	3	4	8	5
Itä-Suomi	2	1	1	3	1	3	3	4	7
Pohjois-Suomi	0	0	2	1	2	3	5	5	6

Puuttavat vastaukset katsotaan ei-käyttäjiksi.

c) Asuinuuetta kuvaavien muuttujien jakaumat koko aineistossa, %

	1992	1996	1998	2002	2006	2010	2014	2018	2022
Asuinpaikka									
Pääkaupunkiseutu	19	19	20	20	20	21	22	23	24
Muu yli 100 000 asukkaan kaupunki	11	11	11	13	12	15	17	20	21
50 000–100 000 asukkaan kaupunki ¹	25	25	12	13	15	18	15	16	14
Pienempi kaupunki ²	12	12	25	24	25	23	22	20	21
Maaseudun taajama	20	20	19	18	16	15	15	13	13
Muu maaseutu	14	14	12	12	11	9	9	8	7
	100	100	100	100	100	100	100	100	100
Alue³									
Pääkaupunkiseutu	19	19	20	20	20	21	22	23	24
Muu Etelä-Suomi	44	43	43	43	43	43	42	42	42
Länsi-Suomi	13	14	13	13	13	13	13	13	13
Itä-Suomi	12	11	11	11	11	11	11	10	9
Pohjois-Suomi	12	12	13	12	12	12	13	11	12
	100	100	100	100	100	100	100	100	100

¹Vuoden 1992 ja 1996 kyselyissä: 20 000–100 000 asukkaan kaupunki.

²Vuoden 1992 ja 1996 kyselyissä: alle 20 000 asukkaan kaupunki.

Vuosina 1992 ja 1996 asuinpaikan vastausvaihtoehdot:

- 1) Helsingissä,
- 2) muussa yli 100 000 asukkaan kaupungissa,
- 3) 20 000–100 000 asukkaan kaupungissa.

Vuosina 1992 ja 1996 pääkaupunkiseudulla asuvat on täydennetty rekisteritiedoilla.

Vuosina 1998, 2002 ja 2006 on annettu vaihtoehdot:

- 1) pääkaupunkiseudulla,
- 2) muussa yli 100 000 asukkaan kaupungissa,
- 3) 50 000–100 000 asukkaan kaupungissa.

Vuosina 1998, 2002, 2006 ja 2010 on ensisijaisesti käytetty vastaajan omaa ilmoitusta asuinpaikasta. Jos tämä puuttuu, asuinpaikkatieto on täydennetty rekisteritiedolla.

Vuodesta 2014 lähtien on käytetty vastaajan omaa ilmoitusta asuinpaikasta.

³Aluejako perustuu vuoden 1996 läänimäärittelyksiin. Suluissa vastaavat maakunnat (1992–2018), vuonna 2022 luokittelussa käytetty hyvinvointialueita maakuntien sijaan:

Pääkaupunkiseutu: (Helsinki, Espoo, Vantaa, Kauniainen)

Muu Etelä-Suomi: Uudenmaan, Turun ja Porin, Hämeen, Kymen ja Ahvenanmaan lääni (maakunnat: Uusimaa (pois lukien pääkaupunkiseutu), Itä-Uusimaa, Varsinais-Suomi, Satakunta, Kanta-Häme, Pirkanmaa, Päijät-Häme, Kymenlaakso, Etelä-Karjala, Ahvenanmaa; hyvinvointialueet: Itä-Uusimaa, Keski-Uusimaa, Länsi-Uusimaa, Vantaa ja Kerava, Helsingin kaupunki (pois lukien pääkaupunkiseutu), Varsinais-Suomi, Satakunta, Kanta-Häme, Pirkanmaa, Päijät-Häme, Kymenlaakso, Etelä-Karjala)

Länsi-Suomi: Keski-Suomen ja Vaasan lääni (maakunnat/hyvinvointialueet: Keski-Suomi, Etelä-Pohjanmaa, Pohjanmaa, Keski-Pohjanmaa)

Itä-Suomi: Mikkelin, Kuopion ja Pohjois-Karjalan läänit (maakunnat/hyvinvointialueet: Etelä-Savo, Pohjois-Savo, Pohjois-Karjala)

Pohjois-Suomi: Oulun ja Lapin läänit (maakunnat/hyvinvointialueet: Pohjois-Pohjanmaa, Kainuu ja Lappi).

Ahvenanmaa ei ole kuulunut kyselyn piiriin vuodesta 2002 lähtien.

Puuttuvat vastaukset eivät ole mukana tässä tarkastelussa.

TAULUKKO 31. Kannabiksen käytön insidenssi sukupuolen ja iän mukaan 1998–2022, %

		1998	2002	2006	2010	2014	2018	2022
	Kaikki	0,6	0,5	0,6	0,9	1,0	1,1	0,9
Sukupuoli								
	Miehet	0,8	0,5	0,7	1,2	1,3	1,1	1,1
	Naiset	0,4	0,5	0,5	0,7	0,8	1,1	0,7
Ikä								
	15–24	3,4	2,5	2,7	4,4	5,0	5,1	4,6
	25–34	0	0,4	0,5	1,2	0,7	0,7	0,4
	35–44	0	0	0	0	0,1	0,1	0,1
	45–69	0	0	0,1	0	0,1	0,2	0,1
Sukupuoli & ikä								
Miehet	15–24	4,7	1,8	3,6	5,4	6,1	5,2	6,3
	25–34	0	0,7	0,4	1,5	0,6	0,7	0,2
	35–44	0	0	0	0	0,3	0	0
	45–69	0	0	0	0	0,2	0,2	0
Naiset	15–24	2,1	3,1	1,7	3,3	4,0	5,0	3,0
	25–34	0	0	0,7	0,7	0,7	0,7	0,6
	35–44	0	0	0	0	0	0,2	0,2
	45–69	0	0	0,1	0	0	0,1	0,1

TAULUKKO 32. Kannabiksen käytön jatkuvuuskerroin sukupuolen ja iän mukaan 1998–2022, %

		1998	2002	2006	2010	2014	2018	2022
	Kaikki	20	18	21	19	25	27	25
Sukupuoli								
	Miehet	18	20	26	20	28	33	29
	Naiset	22	15	15	18	20	18	18
Ikä								
	15–24	35	32	34	34	43	37	41
	25–34	17	15	25	26	29	36	31
	35–44	5*	5*	14	4	18	20	22
	45–69	5*	4	7	3	10	11	13
Sukupuoli & ikä								
Miehet	15–24	30*	35	36	30*	46	44	44
	25–34	18	17	32	32	40	45	36
	35–44	6*	5*	17	4	20	26	28
	45–69	7*	7*	12	5*	8	15	17
Naiset	15–24	40*	29	31	38*	39	27	37
	25–34	11*	13*	14	17	13	25	23
	35–44	4*	5*	11	6*	14	11	12
	45–69	0*	0*	0	0*	14	5	3

*Vastaajien lukumäärä < 40.

TAULUKKO 33. Kannabiksen¹ käytön aloitusikä 1998–2022

a) Kaikki

	1998	2002	2006	2010	2014	2018	2022
keskiarvo	19,17	19,61	19,69	20,38	20,06	20,30	20,35
keskihajonta	4,58	4,86	4,79	5,29	5,54	5,90	6,42
lukumäärä²	194	344	416	352	701	834	1164
P10³	15	15	15	15	15	15	15
P25⁴	16	16	17	17	17	17	16
P50 mediaani	18	18	18	19	19	19	18
P75⁵	21	22	21	23	22	22	22
P90⁶	25	25	26	26	26	26	27

Aloitusikä ⁷	Prosenttijakauma							Kumulatiiviset prosentit						
	1998	2002	2006	2010	2014	2018	2022	1998	2002	2006	2010	2014	2018	2022
alle 15-v.	7	6	4	4	5	5	6	7	6	4	4	5	5	6
15–17	36	33	33	29	30	28	30	44	39	37	33	35	33	36
18–20	31	33	36	32	35	34	32	74	71	72	64	70	67	68
21–24	15	15	14	20	15	18	15	89	86	86	84	85	85	83
25–34	9	11	13	14	12	11	13	98	97	99	98	97	96	96
35+	2	3	1	2	3	4	4	100	100	100	100	100	100	100

b) Miehet

	1998	2002	2006	2010	2014	2018	2022
keskiarvo	19,23	19,96	19,89	20,72	20,49	20,32	20,44
keskihajonta	4,48	5,02	4,63	6,11	5,93	6,09	6,90
lukumäärä²	111	174	203	179	387	450	653
P10³	16	15	16	16	15	15	15
P25⁴	17	17	17	17	17	17	17
P50 mediaani	18	19	18	19	19	19	19
P75⁵	20	23	21	23	23	22	22
P90⁶	24	25	26	28	27	26	26

Aloitusikä ⁷	Prosenttijakauma							Kumulatiiviset prosentit						
	1998	2002	2006	2010	2014	2018	2022	1998	2002	2006	2010	2014	2018	2022
alle 15-v.	6	4	2	2	5	5	5	6	4	2	2	5	5	5
15–17	33	31	31	30	27	26	30	39	35	33	32	32	31	35
18–20	37	33	37	32	34	36	33	75	68	70	64	66	67	68
21–24	16	16	15	19	16	19	15	91	83	84	82	82	86	83
25–34	7	15	14	15	15	12	13	98	98	99	97	97	97	96
35+	2	2	1	3	3	3	4	100	100	100	100	100	100	100

c) Naiset

	1998	2002	2006	2010	2014	2018	2022
keskiarvo	19,07	19,17	19,44	19,88	19,35	20,29	20,21
keskihajonta	4,73	4,67	4,94	4,27	4,97	5,69	5,77
lukumäärä²	83	170	213	173	314	381	497
P10³	14	15	15	15	15	15	15
P25⁴	16	16	16	17	16	16	16
P50 mediaani	17	18	18	19	18	19	18
P75⁵	21	20	20	22	20	22	22
P90⁶	26	23	26	26	24	26	27

Aloitusikä ⁷	Prosenttijakauma							Kumulatiiviset prosentit						
	1998	2002	2006	2010	2014	2018	2022	1998	2002	2006	2010	2014	2018	2022
alle 15-v.	11	9	7	7	6	6	8	11	9	7	7	6	6	8
15-17	41	35	35	27	35	31	30	52	43	41	34	41	37	38
18-20	21	32	34	31	37	32	31	73	76	76	65	78	69	69
21-24	13	14	13	21	13	16	14	86	90	88	86	90	85	83
25-34	13	6	10	13	7	10	12	99	96	99	99	98	95	95
35+	1	4	1	1	2	5	5	100	100	100	100	100	100	100

¹Vuosina 2010–2022 kysyttiin erikseen hasiksen ja marihuanan aloitusikää, joista valittiin varhaisempi.

²Kannabista käyttäneiden vastaajien painottamaton lukumäärä (keskiarvot ja hajonnat laskettu painokertoimia käyttäen).

³1. desiili = luku, jota pienempiä arvoja aineistossa on 10 %.

⁴Alakvartiili = luku, jota pienempiä arvoja on aineistossa 25 %.

⁵Yläkvartiili = luku, jota pienempiä arvoja on aineistossa 75 %.

⁶9. desiili = luku, jota pienempiä arvoja on aineistossa 90 %.

⁷Aloitusikä = ikä, jolloin kokeillut kannabista ensi kerran.

Puuttuvat vastaukset katsotaan ei-käyttäjiksi.

TAULUKKO 34. Kannabiksen kotikasvatus 2010–2022

a) Henkilökohtaisesti kannabiksen kasvattajan tuntevien osuus sukupuolen ja iän mukaan, %

		2010	2014	2018	2022
	Kaikki	10	11	11	12
Sukupuoli					
	Miehet	11	13	12	14
	Naiset	9	9	9	9
Ikä					
	15–24	16	17	11	9
	25–34	21	23	20	21
	35–44	10	13	13	15
	45–69	4	4	6	8
Sukupuoli & ikä					
Miehet	15–24	15	18	11	10
	25–34	25	30	22	22
	35–44	13	14	19	17
	45–69	3	5	6	11
Naiset	15–24	17	17	10	7
	25–34	18	15	17	20
	35–44	7	12	8	12
	45–69	4	4	7	5

b) Itse kannabista kasvattaneiden osuus sukupuolen ja iän mukaan, %

		2010	2014	2018	2022
	Kaikki	1	2	2	2
Sukupuoli					
	Miehet	2	3	3	3
	Naiset	1	1	0	1
Ikä					
	15–24	2	2	1	0
	25–34	4	4	5	4
	35–44	1	2	1	4
	45–69	0	1	1	1
Sukupuoli & ikä					
Miehet	15–24	3	4	2	1
	25–34	7	6	7	6
	35–44	2	3	2	6
	45–69	0	1	1	2
Naiset	15–24	0	0	0	0
	25–34	1	1	2	2
	35–44	0	1	0	2
	45–69	0	0	0	0

c) Kannabiksen kasvattamisen aloitusikä

	2010	2014	2018	2022
keskiarvo	23,56	23,01	25,17	24,64
keskihajonta	7,62	6,0	9,35	8,18
lukumäärä	29	52	48	79
P10¹	18	17	18	18
P25²	18	19	20	19
P50 mediaani	21	21	22	22
P75³	25	27	28	26
P90⁴	29	30	40	38

¹1. desiili = luku, jota pienempiä arvoja aineistossa on 10 %.

²Alakvartiili = luku, jota pienempiä arvoja on aineistossa 25 %.

³Yläkvartiili = luku, jota pienempiä arvoja on aineistossa 75 %.

⁴9. desiili = luku, jota pienempiä arvoja on aineistossa 90 %.

Puuttuvat vastaukset eivät ole mukana tässä tarkastelussa.

TAULUKKO 35. Alkoholin, huumeiden ja rauhoittavien, uni- tai kipulääkkeiden käytöstä aiheutuneet terveysongelmat 2010–2022, %

	2010	2014	2018	2022
Alkoholin käytöstä	9	10	11	12
Huumeiden käytöstä	1	1	2	2
Rauhoittavien, uni- tai kipulääkkeiden käytöstä	2	3	3	3
Eri aineiden samanaikaisesta käytöstä	..	1	2	2

a) Alkoholin käytöstä aiheutuneet terveysongelmat

	2010	2014	2018	2022
Kaikki	9	10	11	12
Miehet	12	13	14	17
Naiset	5	6	7	8
15–24	7	6	8	7
25–34	10	12	12	15
35–44	9	10	12	14
45–69	9	10	10	13

b) Huumeiden käytöstä aiheutuneet terveysongelmat

	2010	2014	2018	2022
Kaikki	1	1	2	2
Miehet	2	2	2	2
Naiset	1	1	1	2
15–24	2	2	2	3
25–34	2	3	5	5
35–44	2	1	1	3
45–69	0	0	1	0

c) Rauhoittavien, uni- tai kipulääkkeiden käytöstä aiheutuneet terveysongelmat

	2010	2014	2018	2022
Kaikki	2	3	3	3
Miehet	2	3	3	3
Naiset	2	4	3	3
15–24	0	1	3	2
25–34	2	4	4	4
35–44	2	4	3	3
45–69	2	4	3	4

d) Eri aineiden samanaikaisesta käytöstä aiheutuneet terveysongelmat

	2010	2014	2018	2022
Kaikki	..	1	2	2
Miehet	..	2	2	3
Naiset	..	1	2	2
15–24	..	1	3	2
25–34	..	2	3	4
35–44	..	2	2	3
45–69	..	1	2	2

Puuttuvat vastaukset eivät ole mukana tässä tarkastelussa.

TAULUKKO 36. Alkoholin, huumeiden tai muiden päihteiden käytön vuoksi hoidossa olleet sukupuolen ja iän mukaan 2006–2022, %

		2006	2010	2014	2018	2022
	Kaikki	2	2	2	3	3
Sukupuoli						
	Miehet	4	3	4	3	4
	Naiset	1	1	1	3	2
Ikä						
	15–24	0	0	0	1	2
	25–34	2	2	3	3	4
	35–44	1	2	2	3	3
	45–69	4	2	3	4	3
Sukupuoli & ikä						
Miehet	15–24	0	1	1	1	2
	25–34	2	2	3	3	4
	35–44	3	3	4	3	3
	45–69	6	4	6	4	5
Naiset	15–24	0	0	0	2	2
	25–34	1	1	2	3	3
	35–44	0	1	1	2	3
	45–69	1	1	1	3	1

Puuttuvat vastaukset eivät ole mukana tässä tarkastelussa.

TAULUKKO 37. Moottoriajoneuvolla ajaminen alkoholin tai huumeiden vaikutuksen alaisena joskus elämän aikana sukupuolen ja iän mukaan 2022, %

	2022
Ajanut alkoholin vaikutuksen alaisena	21
Ajanut kannabiksen vaikutuksen alaisena	4
Ajanut muiden huumeiden tai päihdyttävien lääkkeiden vaikutuksen alaisena	2

		a) Ajanut alkoholin vaikutuksen alaisena	b) Ajanut kannabiksen vaikutuksen alaisena	c) Ajanut muiden huumeiden tai päihdyttävien lääkkeiden vaikutuksen alaisena
		2022	2022	2022
	Kaikki	21	4	2
Sukupuoli				
	Miehet	31	6	3
	Naiset	12	2	1
Ikä				
	15–24	13	4	2
	25–34	27	7	4
	35–44	23	6	3
	45–69	21	2	2
Sukupuoli & ikä				
Miehet	15–24	17	6	3
	25–34	32	10	4
	35–44	30	7	4
	45–69	36	3	3
Naiset	15–24	10	2	1
	25–34	21	4	3
	35–44	16	4	3
	45–69	8	0	1

Puuttuvat vastaukset eivät ole mukana tässä tarkastelussa.

TAULUKKO 38. Mielipiteet huumeongelmasta 1996–2022, %

Ovatko huumeet mielestäsi ongelma...

a) maassamme?

	1996	1998	2002	2006 ¹	2010	2014	2018	2022
Ei lainkaan ongelma	1	0	1	1	1	2	2	2
Vähäinen ongelma	12	10	6	13	17	21	18	16
Kohtalainen ongelma	58	55	51	55	54	52	53	52
Suuri ongelma	29	35	43	31	28	24	27	31

Niiden osuus, joiden mielestä huumeet ovat korkeintaan vähäinen ongelma, %								
	1996	1998	2002	2006	2010	2014	2018	2022
Kaikki	13	10	6	14	18	24	21	17
Miehet	18	14	9	18	23	30	27	24
Naiset	8	7	4	10	13	17	14	11
15–24²	22	19	14	31	41	52	43	34
25–34	18	13	8	21	27	34	30	27
35–44	11	7	4	9	18	22	21	17
45–69	9	7	4	6	7	11	9	8

b) asuinalueellasi?

	1996	1998	2002	2006 ¹	2010	2014	2018	2022
Ei lainkaan ongelma	48	32	15	22	20	24	19	18
Vähäinen ongelma	29	41	37	39	41	43	39	37
Kohtalainen ongelma	18	22	38	31	32	27	33	35
Suuri ongelma	4	4	11	8	7	6	9	11

Niiden osuus, joiden mielestä huumeet ovat korkeintaan vähäinen ongelma, %								
	1996	1998	2002	2006	2010	2014	2018	2022
Kaikki	78	73	51	60	61	67	59	55
Miehet	83	79	55	66	66	73	65	60
Naiset	72	68	48	55	57	61	52	49
15–24²	76	74	54	71	73	78	70	67
25–34	75	70	47	65	64	73	61	61
35–44	76	73	54	60	65	66	60	53
45–69	80	74	51	54	54	61	53	48

¹Vuoden 2006 kyselyssä melko paljon puuttuvia vastauksia, 3 % kysymyksessä "Ongelmia maassamme?" ja 7 % kysymyksessä "Ongelmia asuinalueellamme?"

²16–24-v. vuonna 1996.

Puuttuvat vastaukset eivät ole mukana tässä tarkastelussa.

TAULUKKO 39. Pelkää joutuvansa väkivallan kohteeksi muiden ihmisten huumeiden käytön vuoksi 1992–2022, %

	1992	1996	1998	2002	2006	2010	2014	2018	2022
Kyllä	22	29	37	40	37	28	28	19	18
Ei	44	37	32	30	29	43	43	52	52
Ei tiedä	35	33	31	31	34	29	29	29	29

	Väkivallan kohteeksi joutumista pelkäävien osuus, %								
	1992	1996	1998	2002	2006	2010	2014	2018	2022
Kaikki	22	29	37	40	37	28	28	19	18
Miehet	20	24	32	34	30	21	21	12	13
Naiset	23	35	42	45	45	35	36	25	24
15–24¹	17	22	25	26	22	19	17	12	16
25–34	22	39	43	45	40	34	30	19	21
35–44	25	33	46	47	49	31	33	21	17
45–69	21	27	35	40	37	28	30	20	19

¹18–24-v. vuonna 1992, 16–24-v. vuonna 1996.

Puuttuvat vastaukset eivät ole mukana tässä tarkastelussa.

TAULUKKO 40. Mielenpiteet siitä, pitäisikö huumeiden käytöstä rankaista¹ 2002 ja 2018–2022, %

	2002	2018	2022
Ei pitäisi rankaista	14	20	29
Kyllä, sakkorangaistuksella	32	31	31
Kyllä, vankeusrangaistuksella	21	29	22
Kyllä, muulla tavalla	32	21	17

a) Ei pitäisi rankaista

	2002	2018	2022
Kaikki	14	20	29
Miehet	13	24	30
Naiset	15	15	28
15–24	17	21	29
25–34	11	29	38
35–44	14	22	35
45–69	15	14	23

b) Kyllä, sakkorangaistuksella

	2002	2018	2022
Kaikki	32	31	31
Miehet	35	30	32
Naiset	30	32	31
15–24	39	40	43
25–34	33	29	29
35–44	27	26	25
45–69	31	30	30

c) Kyllä, vankeusrangaistuksella

	2002	2018	2022
Kaikki	21	29	22
Miehet	23	29	24
Naiset	19	29	21
15–24	23	28	17
25–34	24	25	20
35–44	19	31	23
45–69	19	30	24

d) Kyllä, muulla tavalla

	2002	2018	2022
Kaikki	32	21	17
Miehet	29	17	14
Naiset	36	25	21
15–24	21	12	10
25–34	32	17	12
35–44	39	22	16
45–69	35	25	23

¹Vuonna 2002 kysyttiin "Pitäisikö mielestänne pelkästä huumeiden käytöstä rankaista?" ja vuosina 2018–2022 "Pitäisikö huumeiden käytöstä mielestäsi rankaista?"

Puuttuvat vastaukset eivät ole mukana tässä tarkastelussa.

TAULUKKO 41. Mielenpiteet eri päihteiden aiheuttamista riskeistä 1996–2022, %

Kuinka suuri terveydellinen tai muu riski mielestäsi aiheutuu, jos ihmiset tekevät seuraavia asioita?

a) Polttavat yhden tai useampia askeja savukkeita päivässä

	1996 ¹	1998	2002	2006	2010	2014	2018	2022
Ei riskiä	10	1	1	1	1	1	1	1
Vähäinen riski	19	10	7	8	6	6	4	4
Kohtalainen riski	41	40	36	34	29	28	25	27
Suuri riski	30	49	56	58	64	65	70	68

	Riski korkeintaan vähäinen, %							
	1996 ¹	1998	2002	2006	2010	2014	2018	2022
Kaikki	29	11	8	9	7	7	5	5
Miehet	34	13	10	11	8	8	7	6
Naiset	25	9	6	7	6	5	3	4
15–24²	40	15	10	11	9	8	5	5
25–34	35	11	10	9	8	8	8	5
35–44	27	10	7	9	6	5	4	6
45–69	24	9	7	8	7	6	5	5

b) Juovat itsensä humalaan ainakin kerran viikossa

	1996 ¹	1998	2002	2006	2010	2014	2018	2022
Ei riskiä	3	3	2	2	1	1	1	1
Vähäinen riski	26	21	23	17	17	14	14	14
Kohtalainen riski	51	53	48	49	46	46	48	49
Suuri riski	19	23	27	32	36	39	36	36

	Riski korkeintaan vähäinen, %							
	1996 ¹	1998	2002	2006	2010	2014	2018	2022
Kaikki	30	24	25	19	18	15	16	15
Miehet	39	32	34	26	26	23	23	22
Naiset	20	15	16	11	9	8	9	9
15–24²	42	35	38	29	24	21	19	21
25–34	37	31	30	21	24	20	19	15
35–44	29	22	25	20	19	16	17	18
45–69	22	16	19	14	13	12	13	13

c) Kokeilevat kannabista kerran tai kaksi

	1996 ¹	1998	2002	2006	2010	2014	2018	2022
Ei riskiä	6	8	8	10	13	16	17	19
Vähäinen riski	20	21	26	27	30	34	35	39
Kohtalainen riski	33	31	27	29	29	25	26	25
Suuri riski	41	40	39	34	29	25	22	18

	Riski korkeintaan vähäinen, %							
	1996 ¹	1998	2002	2006	2010	2014	2018	2022
Kaikki	26	29	34	37	42	50	52	57
Miehet	31	36	40	43	50	61	61	66
Naiset	22	23	28	30	35	40	44	48
15–24²	45	42	53	50	56	63	69	73
25–34	35	38	48	56	65	71	71	74
35–44	25	27	33	40	47	54	59	63
45–69	16	21	21	23	27	37	37	42

d) Käyttävät kannabista säännöllisesti

	1996 ¹	1998	2002	2006	2010	2014	2018	2022
Ei riskiä	0	1	1	1	1	2	2	2
Vähäinen riski	3	4	4	5	8	11	13	18
Kohtalainen riski	19	16	19	21	23	25	29	32
Suuri riski	78	80	76	74	69	62	56	48

	Riski korkeintaan vähäinen, %							
	1996 ¹	1998	2002	2006	2010	2014	2018	2022
Kaikki	4	4	5	5	9	13	15	20
Miehet	5	5	7	7	13	19	21	27
Naiset	2	3	3	3	5	7	9	13
15–24²	8	8	11	10	15	22	27	30
25–34	6	7	7	10	19	26	26	33
35–44	3	2	1	4	9	12	17	22
45–69	1	2	3	2	3	6	6	10

e) Kokeilevat ekstaasia kerran tai kaksi

	2002	2006	2010	2014	2018	2022
Ei riskiä	1	2	3	3	3	4
Vähäinen riski	10	12	13	16	16	20
Kohtalainen riski	29	32	34	33	32	34
Suuri riski	59	55	51	49	48	42

	Riski korkeintaan vähäinen, %					
	2002	2006	2010	2014	2018	2022
Kaikki	11	13	15	19	20	24
Miehet	14	16	19	24	25	31
Naiset	9	11	11	14	14	17
15–24	20	21	23	28	30	33
25–34	12	21	24	28	32	41
35–44	10	12	14	20	21	32
45–69	8	9	9	11	11	12

f) Käyttävät ekstaasia säännöllisesti

	2002	2006	2010	2014	2018	2022
Ei riskiä	0	0	0	0	0	0
Vähäinen riski	0	1	1	1	2	3
Kohtalainen riski	6	7	8	10	11	15
Suuri riski	93	93	91	89	87	82

	Riski korkeintaan vähäinen, %					
	2002	2006	2010	2014	2018	2022
Kaikki	1	1	1	2	2	3
Miehet	1	1	1	3	4	4
Naiset	1	0	0	0	1	2
15–24	2	2	1	2	4	4
25–34	0	1	1	3	5	6
35–44	1	1	0	2	2	5
45–69	0	0	1	1	0	1

g) Kokeilevat amfetamiinia kerran tai kaksi

	2002	2006	2010	2014	2018	2022
Ei riskiä	1	1	2	2	2	2
Vähäinen riski	7	8	8	11	11	13
Kohtalainen riski	25	27	30	28	28	28
Suuri riski	67	64	60	59	59	56

	Riski korkeintaan vähäinen, %					
	2002	2006	2010	2014	2018	2022
Kaikki	8	9	11	13	13	16
Miehet	10	11	13	17	17	21
Naiset	6	7	9	8	8	10
15-24	14	14	15	17	19	21
25-34	9	13	17	17	20	24
35-44	8	8	11	14	14	20
45-69	6	7	6	9	7	9

h) Käyttävät amfetamiinia säännöllisesti

	2002	2006	2010	2014	2018	2022
Ei riskiä	0	0	0	0	0	0
Vähäinen riski	0	0	0	1	1	1
Kohtalainen riski	3	3	4	5	5	7
Suuri riski	97	97	96	94	94	91

	Riski korkeintaan vähäinen, %					
	2002	2006	2010	2014	2018	2022
Kaikki	1	0	0	1	1	1
Miehet	0	1	0	1	1	2
Naiset	1	0	0	0	1	1
15-24	1	1	1	1	2	2
25-34	0	0	0	1	2	3
35-44	1	2	0	1	1	1
45-69	0	0	0	1	0	1

i) Kokeilevat heroinia kerran tai kaksi

	1996 ¹	1998	2002	2006	2010	2014	2018	2022
Ei riskiä	1	1	1	0	1	1	1	1
Vähäinen riski	6	6	3	4	4	5	5	5
Kohtalainen riski	26	20	17	18	19	20	20	20
Suuri riski	67	73	79	78	76	74	75	74

	Riski korkeintaan vähäinen, %							
	1996 ¹	1998	2002	2006	2010	2014	2018	2022
Kaikki	7	7	4	5	5	6	6	6
Miehet	8	8	5	5	6	7	7	7
Naiset	6	6	3	4	4	4	4	5
15–24²	9	8	6	8	8	11	10	11
25–34	8	6	3	4	5	6	7	7
35–44	7	5	5	4	4	4	5	6
45–69	6	8	3	4	4	4	3	3

j) Käyttävät heroinia säännöllisesti

	1996 ¹	1998	2002	2006	2010	2014	2018	2022
Ei riskiä	0	0	0	0	0	0	0	0
Vähäinen riski	0	0	0	0	0	0	0	0
Kohtalainen riski	3	1	1	1	1	2	2	2
Suuri riski	96	99	99	98	99	98	97	97

	Riski korkeintaan vähäinen, %							
	1996 ¹	1998	2002	2006	2010	2014	2018	2022
Kaikki	1	0	0	0	0	1	1	0
Miehet	1	0	0	0	0	1	1	0
Naiset	0	0	0	0	0	0	0	0
15–24²	0	1	0	1	0	1	1	1
25–34	0	1	0	0	0	0	0	1
35–44	1	1	1	0	1	1	0	0
45–69	1	0	0	0	0	1	0	0

k) Käyttävät reseptilääkkeitä väärin kerran tai kaksi

	2018	2022
Ei riskiä	3	2
Vähäinen riski	24	23
Kohtalainen riski	46	47
Suuri riski	28	28

	Riski korkeintaan vähäinen, %	
	2018	2022
Kaikki	27	25
Miehet	30	29
Naiset	24	21
15–24²	32	34
25–34	31	30
35–44	28	25
45–69	22	20

l) Käyttävät reseptilääkkeitä väärin säännöllisesti

	2018	2022
Ei riskiä	0	0
Vähäinen riski	1	1
Kohtalainen riski	15	14
Suuri riski	84	85

	Riski korkeintaan vähäinen, %	
	2018	2022
Kaikki	1	1
Miehet	2	2
Naiset	1	1
15–24²	2	2
25–34	2	3
35–44	1	1
45–69	1	1

¹Kysymysteksti oli hieman erilainen 1996 lomakkeella kuin muina vuosina. 1996 kysyttiin: "Kuinka suureksi arvioitte ihmisten riskin vahingoittaa itseään fyysisesti ja/tai muilla tavoin, kun he tekevät seuraavia asioita?", kun taas muulloin kysymys on muotoiltu: "Kuinka suuri terveydellinen tai muu riski mielestäsi aiheutuu, jos ihmiset tekevät seuraavia asioita?"

²16–24-v. vuonna 1996.

Puuttuvat vastaukset eivät ole mukana tässä tarkastelussa.

TAULUKKO 42. Mielenpiteet huumeiden kohtuuskäytöstä sukupuolen ja iän mukaan 1992–2022, %

Huumeita voi käyttää myös sellaisella kohtuullisella tavalla, josta ei aiheudu ongelmia

	1992	1996	1998	2002	2006	2010	2014	2018	2022
Täysin samaa mieltä¹	2	2	3	2	3	5	7	9	11
Jokseenkin samaa mieltä	5	5	7	7	7	10	10	17	20
Vaikea sanoa	20	14	14	12	12	10	11	12	15
Jokseenkin eri mieltä²	15	15	18	17	13	15	18	19	19
Täysin eri mieltä	58	63	58	62	66	59	55	43	36

		Täysin tai jokseenkin samaa mieltä olevien osuus, %								
		1992	1996	1998	2002	2006	2010	2014	2018	2022
	Kaikki	7	7	9	9	10	15	17	25	30
Sukupuoli										
	Miehet	9	10	11	11	13	20	22	32	37
	Naiset	4	5	7	7	7	9	11	18	23
Ikä										
	15–24 ³	15	16	19	18	21	26	29	41	46
	25–34	11	10	18	13	16	29	31	39	46
	35–44	6	8	7	8	8	14	17	27	32
	45–69	3	3	3	5	5	6	7	13	17
Sukupuoli & ikä										
Miehet										
	15–24 ³	21	17	18	21	26	30	34	46	48
	25–34	13	17	26	18	23	39	41	47	54
	35–44	8	11	8	9	10	21	24	36	39
	45–69	4	5	4	5	7	8	10	19	24
Naiset										
	15–24 ³	9	14	20	16	16	22	24	36	42
	25–34	7	2	8	7	10	18	21	30	36
	35–44	4	5	6	6	6	7	10	18	25
	45–69	2	2	2	4	2	3	3	6	11

¹Vuosina 1992 ja 1996 "Ehdottomasti samaa mieltä".²"Hiukan eri mieltä" ennen vuotta 2010.³18–24-v. vuonna 1992, 16–24-v. vuonna 1996.

Puuttuvat vastaukset eivät ole mukana tässä tarkastelussa.

TAULUKKO 43. Mielenpiteet erilaisten huumaavien aineiden hankinnan ja käytön rangaistavuudesta 1992–2022, %
Mitkä seuraavista ovat mielestäsi tekoja, joista tulisi antaa rangaistus?

	Niiden osuus, joiden mielestä tulisi rangaista, %								
	1992	1996	1998	2002	2006	2010	2014	2018	2022
Kannabiksen käyttö¹	74	74	68	69	70	69	58	58	47
Alkoholin ja lääkkeiden sekakäyttö	46	53	54	52	57	58	57	49	43
Lääkkeiden ostaminen katukaupasta	79	82	80	83	84	84	84	83	79
Kannabiskasvien kasvattaminen	90	89	85	85	84	81	76	75	67
Huumaavaa ainetta sisältävien sien- ten poimiminen	50	51	47	47	52	47	49	46	42
Huumeiden hankkiminen internetistä	90	86
Kokaiinin lähettäminen postitse	97	98	98	98	98	97	97	96	95

a) Kannabiksen käyttö¹

	1992	1996	1998	2002	2006	2010	2014	2018	2022
Kaikki	74	74	68	69	70	69	58	58	47
Miehet	73	72	67	68	68	67	52	52	43
Naiset	75	75	69	70	73	72	65	63	52
15–24²	70	67	58	56	64	65	52	50	43
25–34	71	72	66	68	63	53	39	42	34
35–44	73	73	73	75	72	67	54	56	41
45–69	77	77	72	72	75	79	69	67	57

¹"Hasiksen polttaminen" ennen vuotta 2014 ja "Kannabiksen polttaminen" vuonna 2014.

b) Alkoholin ja lääkkeiden sekakäyttö

	1992	1996	1998	2002	2006	2010	2014	2018	2022
Kaikki	46	53	54	52	57	58	57	49	43
Miehet	45	53	55	52	58	60	57	49	45
Naiset	48	53	53	52	57	56	57	49	42
15–24²	43	48	50	50	55	59	59	47	44
25–34	41	54	54	52	53	53	54	41	37
35–44	44	50	55	53	60	56	57	50	41
45–69	51	57	56	52	59	61	57	52	47

c) Lääkkeiden ostaminen katukaupasta

	1992	1996	1998	2002	2006	2010	2014	2018	2022
Kaikki	79	82	80	83	84	84	84	83	79
Miehet	77	80	78	81	84	82	81	80	77
Naiset	81	85	83	85	85	87	87	86	83
15–24²	84	81	78	80	77	81	80	79	74
25–34	80	83	82	86	86	83	83	80	75
35–44	76	82	83	84	87	85	85	83	75
45–69	78	83	80	83	86	85	86	86	85

d) Kannabiskasvien kasvattaminen

	1992	1996	1998	2002	2006	2010	2014	2018	2022
Kaikki	90	89	85	85	84	81	76	75	67
Miehet	89	86	82	82	81	75	68	67	61
Naiset	92	91	88	89	88	87	84	84	74
15–24²	85	79	74	70	70	68	69	68	62
25–34	87	84	78	81	75	65	60	61	54
35–44	93	90	92	90	86	79	71	70	60
45–69	92	94	90	91	93	92	86	86	78

e) Huumaavaa ainetta sisältävien sienten poimiminen

	1992	1996	1998	2002	2006	2010	2014	2018	2022
Kaikki	50	51	47	47	52	47	49	46	42
Miehet	43	46	42	42	48	42	44	40	37
Naiset	56	57	52	52	56	52	55	52	47
15–24²	38	40	32	33	45	41	47	43	42
25–34	43	48	40	43	42	37	40	35	35
35–44	49	46	51	52	55	42	50	43	37
45–69	57	59	55	52	57	55	53	52	47

f) Huumeiden hankkiminen internetistä

	1992	1996	1998	2002	2006	2010	2014	2018	2022
Kaikki	90	86
Miehet	87	83
Naiset	93	90
15–24²	87	80
25–34	83	79
35–44	89	82
45–69	95	92

g) Kokaiinin lähettäminen postitse

	1992	1996	1998	2002	2006	2010	2014	2018	2022
Kaikki	97	98	98	98	98	97	97	96	95
Miehet	96	97	97	97	98	97	95	95	93
Naiset	97	98	98	99	98	98	98	98	97
15–24²	95	96	97	96	96	95	95	96	94
25–34	97	97	97	98	98	96	95	91	93
35–44	98	99	98	99	99	97	97	96	92
45–69	97	98	98	98	99	99	98	99	98

²18–24-v. vuonna 1992, 16–24-v. vuonna 1996.

Puuttuvat vastaukset eivät ole mukana tässä tarkastelussa.

TAULUKKO 44. Mielipiteet huumausainepoliittisista toimenpiteistä ja palveluista 2010–2022, %

Mitä mieltä olet seuraavista toimenpiteistä tai palveluista?

a) Huumeiden käyttäjille tarkoitetut terveysneuvontapisteet (joissa voi vaihtaa käytetyt ruiskut ja neulat puhtaisiin välineisiin)

	2002	2006	2010	2014	2018	2022
Pidän täysin hyväksyttävänä	32	34	37	..	40	43
Pidän osittain hyväksyttävänä	41	43	41	..	39	35
En hyväksy	15	11	11	..	9	9
Vastustan ehdottomasti	8	5	5	..	4	5
En osaa sanoa	5	7	6	..	8	9

	Täysin tai osittain hyväksyttävänä pitävien osuus, %					
	2002	2006	2010	2014	2018	2022
Kaikki	73	77	78	..	79	77
Miehet	70	74	76	..	76	75
Naiset	75	80	80	..	81	79
15–24	80	72	62	..	69	71
25–34	82	86	87	..	83	83
35–44	72	84	87	..	84	80
45–69	66	72	76	..	78	76

b) Korvaavien lääkkeiden (metadoni, buprenorfiini) käyttö opioidiriippuvaisten hoidossa¹

	2002	2006	2010	2014	2018	2022
Pidän täysin hyväksyttävänä	23	20	20	..	21	27
Pidän osittain hyväksyttävänä	47	49	48	..	43	39
En hyväksy	12	13	11	..	9	7
Vastustan ehdottomasti	4	4	4	..	4	3
En osaa sanoa	14	14	18	..	22	23

	Täysin tai osittain hyväksyttävänä pitävien osuus, %					
	2002	2006	2010	2014	2018	2022
Kaikki	70	70	68	..	65	66
Miehet	68	68	69	..	64	65
Naiset	71	71	66	..	65	68
15–24	71	67	54	..	57	57
25–34	80	79	77	..	66	65
35–44	73	76	81	..	72	69
45–69	63	65	64	..	64	70

c) Huumeiden käyttäjille tarkoitetut käyttöhuoneet (yliannosten vähentämiseksi ja käytön ehkäisemiseksi julkisilla paikoilla

	2002	2006	2010	2014	2018	2022
Pidän täysin hyväksyttävänä	17	30
Pidän osittain hyväksyttävänä	33	35
En hyväksy	25	15
Vastustan ehdottomasti	11	9
En osaa sanoa	13	12

	Täysin tai osittain hyväksyttävänä pitävien osuus, %					
	2002	2006	2010	2014	2018	2022
Kaikki	51	65
Miehet	50	63
Naiset	52	66
15–24	51	68
25–34	60	72
35–44	55	68
45–69	46	59

d) Huumausaineen anonymi testausmahdollisuus laboratoriossa (myrkytystapausten välttämiseksi)

	2002	2006	2010	2014	2018	2022
Pidän täysin hyväksyttävänä	30	36
Pidän osittain hyväksyttävänä	30	30
En hyväksy	16	13
Vastustan ehdottomasti	8	6
En osaa sanoa	17	16

	Täysin tai osittain hyväksyttävänä pitävien osuus, %					
	2002	2006	2010	2014	2018	2022
Kaikki	59	65
Miehet	60	65
Naiset	58	65
15–24	55	61
25–34	59	69
35–44	55	66
45–69	63	65

e) Naloksonin (vasta-aine opiaattien yliannostukseen) jakaminen käyttäjille ja heidän lähipiirilleen

	2002	2006	2010	2014	2018	2022
Pidän täysin hyväksyttävänä	19	24
Pidän osittain hyväksyttävänä	32	32
En hyväksy	18	14
Vastustan ehdottomasti	7	6
En osaa sanoa	23	25

	Täysin tai osittain hyväksyttävänä pitävien osuus, %					
	2002	2006	2010	2014	2018	2022
Kaikki	52	56
Miehet	55	57
Naiset	48	53
15–24	61	61
25–34	59	64
35–44	49	61
45–69	46	48

f) Huumetestit työpaikoilla

	2002	2006	2010	2014	2018	2022
Pidän täysin hyväksyttävänä	64	59	61	..	66	53
Pidän osittain hyväksyttävänä	26	30	28	..	24	30
En hyväksy	5	6	6	..	5	8
Vastustan ehdottomasti	2	2	2	..	2	3
En osaa sanoa	2	3	3	..	3	5

	Täysin tai osittain hyväksyttävänä pitävien osuus, %					
	2002	2006	2010	2014	2018	2022
Kaikki	90	89	89	..	90	83
Miehet	88	88	88	..	87	82
Naiset	92	91	90	..	92	85
15–24	83	86	85	..	86	76
25–34	90	88	84	..	85	78
35–44	92	92	91	..	90	81
45–69	92	90	91	..	92	89

g) Poliisin oikeus esiintyä huumeiden ostajana (ns. valeosto-oikeus)

	2002	2006	2010	2014	2018	2022
Pidän täysin hyväksyttävänä	77	76	74	..	65	63
Pidän osittain hyväksyttävänä	16	16	18	..	20	20
En hyväksy	3	3	4	..	5	6
Vastustan ehdottomasti	1	1	1	..	3	3
En osaa sanoa	2	3	4	..	7	8

	Täysin tai osittain hyväksyttävänä pitävien osuus, %					
	2002	2006	2010	2014	2018	2022
Kaikki	93	93	92	..	85	83
Miehet	92	91	91	..	84	81
Naiset	95	94	92	..	87	85
15-24	88	90	88	..	79	71
25-34	94	92	90	..	80	79
35-44	96	95	95	..	90	85
45-69	94	93	93	..	88	87

¹Vaihtoehto oli ennen vuotta 2018 "Korvaavien lääkkeiden (metadoni, buprenorfiini) käyttö heroiiniriippuvaisten hoidossa". Puuttuvat vastaukset eivät ole mukana tässä tarkastelussa.

TAULUKKO 45. Kannabista pitäisi voida hankkia laillisesti 1998–2022, %

	1998	2002	2006	2010	2014	2018	2022
Kyllä¹	11	11	10	10	15	18	24
Vain lääkekäyttöön	40	51	54	56
Ei	89	90	90	49	34	28	19

	Kyllä-vastanneiden osuus, %						
	1998	2002	2006	2010	2014	2018	2022
Kaikki	11	11	10	10	15	18	24
Miehet	13	14	14	15	22	26	34
Naiset	8	7	6	6	7	10	14
15–24	21	24	16	17	24	27	30
25–34	16	14	17	23	29	34	39
35–44	6	8	10	12	16	18	31
45–69	6	5	5	3	6	8	14

	Vain lääkekäyttöön-vastanneiden osuus, %						
	1998	2002	2006	2010	2014	2018	2022
Kaikki	40	51	54	56
Miehet	43	49	49	50
Naiset	38	53	59	63
15–24	44	48	50	51
25–34	44	49	48	47
35–44	46	53	58	53
45–69	35	52	57	63

¹Vuodesta 2010 lähtien kysymys on muotoiltu: "Pitäisikö mielestäsi kannabista voida hankkia laillisesti?". Vastausvaihtoehdot ovat: "Kyllä, mihin tahansa tarkoitukseen", "Kyllä, mutta vain lääkekäyttöön", "Ei mihinkään tarkoitukseen". Aikaisemmissa kyselyissä vastausvaihtoehdot olivat vain "Kyllä" tai "Ei".

Puuttuvat vastaukset eivät ole mukana tässä tarkastelussa.

TAULUKKO 46. Mielenpitoet siitä, mistä ja millä tavalla kannabista pitäisi voida hankkia laillisesti 2010–2022, %

	Kyllä-vastanneiden osuus, %			
	2010	2014	2018	2022
Ostamalla mistä tahansa kaupasta tai kioskista	1	2	4	5
Ostamalla erikoismyymälästä tai Alkosta	13	20	24	34
Ostamalla apteekista ilman reseptiä	9	14	16	22
Ostamalla apteekista lääkärin määräämällä reseptillä	47	60	67	75
Ostamalla internetistä	2	4	5	8
Osuuskuntaviljelyn (kannabisklubi) jäsenyyden kautta	17	22
Kasvattamalla itse	13	18	19	27
Muulla tavalla	2	3	3	5

Puuttuvat vastaukset eivät ole mukana tässä tarkastelussa.

Kirjaudu lomakkeelle osoitteessa
www.stat.fi/vastaa

Käyttäjätunnus

Salasana

Päihdetutkimus 2022 – vastaamalla vaikutat!

Kutsuimme sinut muutama viikko sitten osallistumaan päihteitä koskevaan tutkimukseemme. Mikäli olet jo vastannut siihen verkossa, kiitämme aktiivisuudestasi! **Jos et ole vielä ehtinyt vastata, se on nyt mahdollista myös paperilomakkeella.**

Tutkimustulokset antavat luotettavan kuvan päihteiden käytöstä ja niihin liittyvistä mielipiteistä vain, jos mahdollisimman moni tutkimukseen valittu vastaa. Aiempien tutkimustulosten mukaan esimerkiksi mielipiteet huumeiden käytön rangaistavuudesta ovat Suomessa melko jakautuneita. Osallistumalla kyselyyn voit kertoa oman näkemyksesi ja vaikuttaa tutkimuksen tuloksiin.

Kyselyyn vastanneiden kesken arvotaan **kolme 500 euron lahjakorttia** Verkkokauppaan (www.verkkokauppa.com).

Vastaa paperilomakkeella tai verkossa

Jos täytät tämän paperilomakkeen, palauta se 4.11.2022 mennessä oheisessa valmiiksi maksetussa kirjekuoressa Tilastokeskukseen.

Jos vastaat verkossa, löydät verkkolomakkeen osoitteen sekä henkilökohtaiset tunnuksesi tämän sivun oikeasta yläkulmasta.

Huolehdimme tietosuojastasi

Kyselyyn vastataan nimettömänä. Tilastokeskus poistaa aineistosta kaikki tunnistetiedot, ennen kuin se luovutetaan Terveystietokeskus ja hyvinvoinnin laitoksen tutkijoille. Tulokset julkaistaan tilastoina ja taulukoina, joista ei voi tunnistaa yksittäisen henkilön vastauksia. Henkilötietojesi käsittelystä kerrotaan tarkemmin täällä: thl.fi/paihdetutkimus/tietosuoja

Lisätietoja tutkimuksesta ja tiedustelut

Saat lisätietoja kyselystä osoitteesta: www.thl.fi/paihdetutkimus

Voit ottaa meihin yhteyttä sähköpostitse: paihdetutkimus@stat.fi

Saat lisätietoja myös Tilastokeskuksen tiedonkeruusivuilta: www.stat.fi/paihdetutkimus

Kiitos yhteistyöstä!

Jussi Heino
osastopäällikkö
Tilastokeskus

Anu Muuri
osaston johtaja (vs.)
Terveystietokeskus ja hyvinvoinnin laitos

Sinikka Aapola-Kari
tutkimusjohtaja
Nuorisotutkimusverkosto

Lomakkeen täyttöohje

Vastaa kysymyksiin valitsemalla (rasti ruutuun) se vaihtoehto, joka parhaiten kuvaa **sinun** tilannettasi tai mielipidettäsi. Valitse jokaisesta kohdasta vain yksi vastausvaihtoehto, ellei toisin pyydetä.

Jos kysymykseen sisältyy osia (a, b, c jne.), vastaa jokaiseen niistä erikseen. Joissakin kysymyksissä pyydetään lisäksi kirjoittamaan vastaus sille varattuun tilaan.

Jos kysymykseen merkitsemäsi vaihtoehdon jäljessä pyydetään siirtymään johonkin tiettyyn kysymykseen, välissä oleviin kysymyksiin ei tarvitse vastata. Tarkista kuitenkin, että olet siirtynyt oikeaan kysymykseen.

OHJE ALKOHOLIANNOSTEN LASKEMISEKSI

			Annoksia
KESKIOLUT TAI SIIDERI (n. 4,5 %)	Pullo	33 cl	1
	6 pulloa		6
	Tuoppi	50 cl	1.5
	4 tuoppia		6
VAHVA (IV) OLUT, VAHVA SIIDERI TAI LONG DRINK (n. 5,5 %)	Pullo	33 cl	1.2
	5 pulloa		6
	Tuoppi	50 cl	1.8
	3 tuoppia		5.5
PUNA-, VALKO- TAI KUOHUVIINI (8–14 %)	Lasi	12 cl	1
	Iso lasi	24 cl	2
	½ pulloa	37 cl	3
	Pullo	75 cl	6
VÄKEVÄ VIINI (15–22 %)	Pieni lasi	8 cl	1
	½ pulloa	25 cl	3
	Pieni pullo	50 cl	6
	Pullo	75 cl	9
VÄKEVÄT JUOMAT (Yli 22 %)	Ravintola-annos	4 cl	1
	½ pulloa	25 cl	6
	Pullo	50 cl	13
	Pullo	70 cl	19

Jos käyttämäsi alkoholijuoma ei kuulu mihinkään edellä mainituista, vertaa sen likimääräistä vahvuutta esitettyihin juomiin ja arvioi annosmäärä sen perusteella.

1. Mikä on sukupuolesi?

- 1 Mies
 2 Nainen
 3 Muu

2. Minä vuonna olet syntynyt?

____|____|____|____|

3. Mikä on pääasiallinen asuinpaikkasi?

- 1 Pääkaupunkiseutu (Helsinki, Espoo, Vantaa, Kauniainen)
 2 Muu yli 100 000 asukkaan kaupunki
 3 50 000–100 000 asukkaan kaupunki
 4 Pienempi kaupunki
 5 Maaseudun asutuskeskus tai taajama
 6 Muu maaseutu

4. Mitkä ovat perhesuhteesi? Oletko:

- 1 Naimaton
 2 Avoliitossa
 3 Naimisissa tai rekisteröidyssä parisuhteessa
 4 Eronnut tai asumuserossa
 5 Leski

5. Keitä asuu kanssasi samassa taloudessa?

- 1 Asun yksin → Siirry kysymykseen 7.
 2 Asun perheeni kanssa
 3 Asun muiden henkilöiden kanssa

6. Asuuko kanssasi omia tai puolisosia alaikäisiä lapsia?

- 1 Kyllä
 2 Ei

7. Mikä on peruskoulutuksesi?

- 1 Osa kansa- tai peruskoulua tai vähemmän
 2 Kansakoulu tai kansalaiskoulu
 3 Peruskoulu tai keskikoulu
 4 Ylioppilastutkinto

8. Mikä on ammattikoulutuksesi?

- 1 Ammattikoulu
 2 Ammatillinen opisto
 3 Ammattikorkeakoulu tai muu alempi korkeakoulututkinto
 4 Ylempi korkeakoulututkinto
 5 Akateeminen jatkotutkinto
 6 Ei mikään näistä

9. Poltatko savukkeita, sikareita tai piippua?

- 1 Kyllä, päivittäin
 2 Kyllä, lähes päivittäin
 3 Kyllä, poltan silloin tällöin
 4 Olen polttanut aiemmin, mutta olen lopettanut
 5 En ole polttanut koskaan

10. Käytätkö seuraavia tuotteita:

	Kyllä, päivittäin tai lähes päivittäin	Kyllä, käytän silloin tällöin	Olen käyttänyt aiemmin, mutta olen lopettanut	Olen kokeillut muutaman kerran	En ole koskaan kokeillut tai käyttänyt
a) nuuskaa?	1 ☐	2 ☐	3 ☐	4 ☐	5 ☐
b) sähkösavukkeita tai vastaavia vaporisaattoreita (esim. "vape pen")?	1 ☐	2 ☐	3 ☐	4 ☐	5 ☐
c) nikotiinipusseja?	1 ☐	2 ☐	3 ☐	4 ☐	5 ☐
d) kuumennettavaa tupakkatuotetta?	1 ☐	2 ☐	3 ☐	4 ☐	5 ☐
e) nikotiinikorvaushoitoa (esim. laastari tai purukumi)?	1 ☐	2 ☐	3 ☐	4 ☐	5 ☐

Jos et ole koskaan käyttänyt mitään kysymyksessä 10 mainituista tuotteista, siirry kysymykseen 14.

11. Minkä vahvuista nuuskaa yleensä käytät (tai käytit ennen lopettamista)?

- 1 En käytä nuuskaa
 2 Normaalialla
 3 Vahvaa
 4 Erittäin vahvaa
 5 En tiedä

12. Minkä vahvuisia nikotiinipusseja yleensä käytät (tai käytit ennen lopettamista)?

- 1 En käytä nikotiinipusseja
 2 Enintään 4 mg/g nikotiinia sisältäviä pusseja
 3 Enemmän kuin 4 mg/g nikotiinia sisältäviä pusseja
 4 En tiedä

13. Ovatko käyttämäsi sähkösavukkeet tai vaporisaattorit (esim. ”vape pen”) sisältäneet:

Jos et ole koskaan käyttänyt sähkösavukkeita, siirry kysymykseen 14.

	Aina tai useimmiten	Joskus	Ei koskaan	En tiedä
a) nikotiinia?	1 ☐	2 ☐	3 ☐	4 ☐
b) jotain muuta vaikuttavaa ainetta, mitä?	1 ☐	2 ☐	3 ☐	4 ☐

Alkoholin käyttö

14. Oletko joskus nauttinut jotain alkoholijuomaa?

Alkoholijuomia ovat mm. keskiolut, vahva olut, siideri, long drink -juomat, viinit ja väkevät alkoholijuomat. Älä laske alkoholijuomaksi enintään 2,8 % alkoholia sisältäviä juomia kuten esim. ykkösolutta.

- Kyllä, viimeisten 30 päivän aikana
- Kyllä, viimeisten 12 kuukauden aikana
- Kyllä joskus, mutta en viimeisten 12 kuukauden aikana
- En koskaan → Siirry kysymykseen 20.

15. Kuinka usein juot alkoholijuomia?

- 4 kertaa viikossa tai useammin
- 2–3 kertaa viikossa
- 2–4 kertaa kuukaudessa
- Noin kerran kuukaudessa tai harvemmin
- Harvemmin kuin kerran vuodessa → Siirry kysymykseen 19.

16. Kuinka monta annosta alkoholia tavallisesti juot niinä päivinä, jolloin käytät alkoholia?

Katso ohjeet annosten laskemiseksi lomakkeen sivulta 2.

- 1–2 annosta
- 3–4 annosta
- 5–6 annosta
- 7–9 annosta
- 10 annosta tai enemmän

17. Kuinka usein juot kerralla... jos olet nainen: neljä annosta tai enemmän?

jos olet mies: kuusi annosta tai enemmän?

Katso ohjeet annosten laskemiseksi lomakkeen sivulta 2. Jos olet muunsukupuolinen, voit valita itse, kumman annosmäärän mukaan vastaat kysymykseen.

- Vähintään 4 kertaa viikossa
- 2–3 kertaa viikossa
- Noin kerran viikossa
- 1–3 kertaa kuukaudessa
- 3–10 kertaa vuodessa
- 1–2 kertaa vuodessa
- Harvemmin tai en koskaan

18. Kuinka monta annosta joit sinä päivänä viimeksi kuluneiden 12 kuukauden aikana, jolloin joit eniten alkoholia (olutta, siideriä, viiniä, väkeviä tai mitä tahansa alkoholijuomaa)?

Katso ohjeet annosten laskemiseksi lomakkeen sivulta 2.

- 1 Join _____ annosta
- 2 En ole juonut alkoholia viimeksi kuluneiden 12 kuukauden aikana

19. Oletko ollut humalassa, ja jos olet, minkä ikäisenä olit ensimmäisen kerran humalassa?

- 1 Olin _____ vuoden ikäinen
- 2 En ole koskaan ollut humalassa

Seuraavat kysymykset koskevat erilaisia huumeisiin ja muihin päihteisiin liittyviä asioita. Pyydämme sinua ottamaan niihin kantaa.

20. Ovatko huumeet mielestäsi ongelma:

	Ei lainkaan ongelma	Vähäinen ongelma	Kohtalainen ongelma	Suuri ongelma
a) maassamme?	1 <input type="text"/>	2 <input type="text"/>	3 <input type="text"/>	4 <input type="text"/>
b) asuinalueellasi?	1 <input type="text"/>	2 <input type="text"/>	3 <input type="text"/>	4 <input type="text"/>

21. Pelkäätkö joutuvasi väkivallan kohteeksi muiden ihmisten huumeiden käytön vuoksi?

- 1 Kyllä
- 2 En
- 3 Vaikea sanoa

22. Pitäisikö huumeiden käytöstä mielestäsi rangaista? Jos kyllä, millä tavalla?

- 1 Ei pitäisi rangaista
- 2 Kyllä, sakkorangaistuksella
- 3 Kyllä, vankeusrangaistuksella
- 4 Kyllä, muulla tavalla, miten? _____

23. Mitä mieltä olet seuraavista asioista?

	Täysin samaa mieltä	Jokseenkin samaa mieltä	Vaikea sanoa	Jokseenkin eri mieltä	Täysin eri mieltä
a) Huumeita voi käyttää myös sellaisella kohtuullisella tavalla, josta ei aiheudu ongelmia	1 <input type="text"/>	2 <input type="text"/>	3 <input type="text"/>	4 <input type="text"/>	5 <input type="text"/>
b) Marihuanan ja hasiksen käyttö tulisi olla sallittua	1 <input type="text"/>	2 <input type="text"/>	3 <input type="text"/>	4 <input type="text"/>	5 <input type="text"/>

24. Jotkut huumausaineepoliittiset toimenpiteet ovat herättäneet keskustelua ja väittelyä. Mitä mieltä olet seuraavista toimenpiteistä tai palveluista?

	Pidän täysin hyväksyttävänä	Pidän osittain hyväksyttävänä	En hyväksy	Vastustan ehdottomasti	En osaa sanoa
a) Huumeiden käyttäjille tarkoitetut terveysneuvontapisteet (joissa voi vaihtaa käytetyt ruiskut ja neulat puhtaisiin välineisiin)	1 ☐	2 ☐	3 ☐	4 ☐	5 ☐
b) Korvaavien lääkkeiden (metadoni, buprenorfiini) käyttö opioidiriippuvaisten hoidossa	1 ☐	2 ☐	3 ☐	4 ☐	5 ☐
c) Huumeiden käyttäjille tarkoitetut käyttöhuoneet (yliannosten vähentämiseksi ja käytön ehkäisemiseksi julkisilla paikoilla)	1 ☐	2 ☐	3 ☐	4 ☐	5 ☐
d) Huumausaineen anonyymi testausmahdollisuus laboratoriossa (myrkytystapausten välttämiseksi)	1 ☐	2 ☐	3 ☐	4 ☐	5 ☐
e) Naloksonin (vasta-aine opiaattien yliannostukseen) jakaminen käyttäjille ja heidän lähipiirilleen	1 ☐	2 ☐	3 ☐	4 ☐	5 ☐
f) Huumetestit työpaikoilla	1 ☐	2 ☐	3 ☐	4 ☐	5 ☐
g) Poliisin oikeus esiintyä huumeiden ostajana (ns. valeosto-oikeus)	1 ☐	2 ☐	3 ☐	4 ☐	5 ☐

25. Kuinka suuri terveydellinen tai muu riski mielestäsi aiheutuu, jos ihmiset tekevät seuraavia asioita?

	Ei lainkaan riskiä	Vähäinen riski	Kohtalainen riski	Suuri riski
a) Polttavat yhden tai useampia askeja savukkeita päivässä	1 ☐	2 ☐	3 ☐	4 ☐
b) Juovat itsensä humalaan ainakin kerran viikossa	1 ☐	2 ☐	3 ☐	4 ☐
c) Kokeilevat kannabista kerran tai kaksi	1 ☐	2 ☐	3 ☐	4 ☐
d) Käyttävät kannabista säännöllisesti	1 ☐	2 ☐	3 ☐	4 ☐
e) Kokeilevat ekstaasia kerran tai kaksi	1 ☐	2 ☐	3 ☐	4 ☐
f) Käyttävät ekstaasia säännöllisesti	1 ☐	2 ☐	3 ☐	4 ☐
g) Kokeilevat amfetamiinia kerran tai kaksi	1 ☐	2 ☐	3 ☐	4 ☐
h) Käyttävät amfetamiinia säännöllisesti	1 ☐	2 ☐	3 ☐	4 ☐
i) Kokeilevat heroiniä kerran tai kaksi	1 ☐	2 ☐	3 ☐	4 ☐
j) Käyttävät heroiniä säännöllisesti	1 ☐	2 ☐	3 ☐	4 ☐
k) Käyttävät reseptilääkkeitä väärin kerran tai kaksi	1 ☐	2 ☐	3 ☐	4 ☐
l) Käyttävät reseptilääkkeitä väärin säännöllisesti	1 ☐	2 ☐	3 ☐	4 ☐

26. Tulisiko seuraavista teoista mielestäsi rangaista vai ei?

	Ei tulisi rangaista	Tulisi rangaista
a) Kannabiksen käyttö	1 ☐	2 ☐
b) Alkoholin ja lääkkeiden sekakäyttö	1 ☐	2 ☐
c) Lääkkeiden ostaminen katukaupasta	1 ☐	2 ☐
d) Kannabiskasvien kasvattaminen	1 ☐	2 ☐
e) Huumaavaa ainetta sisältävien sienien poimiminen	1 ☐	2 ☐
f) Huumeiden hankkiminen internetistä	1 ☐	2 ☐
g) Kokaiinin lähettäminen postitse	1 ☐	2 ☐

27. Pitäisikö mielestäsi kannabista voida hankkia laillisesti?

- 1 Kyllä, mihin tahansa tarkoitukseen
- 2 Kyllä, mutta vain lääkekäyttöön
- 3 Ei mihinkään tarkoitukseen → Siirry kysymykseen 29.

28. Mistä ja millä tavalla kannabista pitäisi voida hankkia?

	Kyllä	Ei
a) Ostamalla mistä tahansa kaupasta tai kioskista	1 ☐	2 ☐
b) Ostamalla erikoismyymälästä tai Alkosta	1 ☐	2 ☐
c) Ostamalla apteekista ilman reseptiä	1 ☐	2 ☐
d) Ostamalla apteekista lääkärin määräämällä reseptillä	1 ☐	2 ☐
e) Ostamalla internetistä	1 ☐	2 ☐
f) Osuuskuntaviljelyn (kannabisklubi) jäsenyyden kautta	1 ☐	2 ☐
g) Kasvattamalla itse	1 ☐	2 ☐
h) Muuten, miten? _____	1 ☐	2 ☐

29. Jos huumeiden käyttö ei olisi laitonta, olisitko kiinnostunut kokeilemaan tai käyttämään:

	Kyllä, käyttämään	Kyllä, kokeilemaan	En	En osaa sanoa
a) hasista tai marihuanaa?	1 ☐	2 ☐	3 ☐	4 ☐
b) ekstaasia?	1 ☐	2 ☐	3 ☐	4 ☐
c) psykedeelejä (esim. LSD, psilosybiinisienet, ayahuasca)?	1 ☐	2 ☐	3 ☐	4 ☐
d) heroinia?	1 ☐	2 ☐	3 ☐	4 ☐

30. Tunnetko henkilökohtaisesti ihmisiä, jotka käyttävät huumeita?

- 1 Kyllä
2 En

31. Onko sinulle tarjottu joko ilmaiseksi tai ostettavaksi jotain huumausainetta?

- 1 Kyllä
2 Ei → Siirry kysymykseen 33.

32. Kuinka monta kertaa viimeksi kuluneiden 12 kuukauden aikana sinulle on tarjottu jotain huumausainetta Suomessa:

	Ei kertaakaan	1–2 kertaa	3–5 kertaa	6–9 kertaa	10 kertaa tai enemmän
a) ilmaiseksi?	1 ☐	2 ☐	3 ☐	4 ☐	5 ☐
b) ostettavaksi?	1 ☐	2 ☐	3 ☐	4 ☐	5 ☐

33. Kuvitellaan, että haluaisit hankkia seuraavia aineita. Kuinka vaikeaa tai helppoa sinun olisi saada hankituksi 24 tunnin sisällä:

	Mahdotonta	Melko vaikeaa	Melko helppoa	Hyvin helppoa	En osaa sanoa
a) kannabista?	1 ☐	2 ☐	3 ☐	4 ☐	5 ☐
b) muuta huumausainetta?	1 ☐	2 ☐	3 ☐	4 ☐	5 ☐
c) huumaavia lääkkeitä (esim. opioideja tai bentsodiatsepiineja)?	1 ☐	2 ☐	3 ☐	4 ☐	5 ☐
d) dopingaineita?	1 ☐	2 ☐	3 ☐	4 ☐	5 ☐

34. Oletko joskus kokeillut tai käyttänyt jotain huumausainetta (kuten hasista, marihuanaa, amfetamiinia, heroiniä tai muita vastaavia aineita)?

- 1 Kyllä
2 En → Siirry sivulle 17 kysymykseen 54.

35. Oletko joskus elämäsi aikana kokeillut tai käyttänyt seuraavia aineita ja jos olet, minkä ikäisenä kokeilit ensimmäisen kerran ja minkä ikäisenä viimeksi käytit:

Laita rasti ruutuun kaikkien niiden aineiden kohdalla, joita olet kokeillut tai käyttänyt ja kirjoita ikä viivalle.

	Kyllä	Ikä ensimmäisellä kerralla	Ikä viime kerralla
a) hasista ("hasaa", "laattaa", "lätäkää")?	☐	→ ____-vuotiaana	→ ____-vuotiaana
b) marihuanaa ("kukkaa", "ruohoa", "maria")?	☐	→ ____-vuotiaana	→ ____-vuotiaana
c) amfetamiinia?	☐	→ ____-vuotiaana	→ ____-vuotiaana
d) metamfetamiinia?	☐	→ ____-vuotiaana	→ ____-vuotiaana
e) heroiniä?	☐	→ ____-vuotiaana	→ ____-vuotiaana
f) buprenorfiinia (Subutex, Suboxone, Temgesic) muutoin kuin korvaushoidossa?	☐	→ ____-vuotiaana	→ ____-vuotiaana
g) metadonia muutoin kuin korvaushoidossa?	☐	→ ____-vuotiaana	→ ____-vuotiaana
h) muita opioideja huumeena (esim. tramadoli, fentanyl, kodeiini, oksikodoni, morfiini)?	☐	→ ____-vuotiaana	→ ____-vuotiaana
i) kokaiinia tai crackia?	☐	→ ____-vuotiaana	→ ____-vuotiaana
j) releviiniä?	☐	→ ____-vuotiaana	→ ____-vuotiaana
k) LSD:tä?	☐	→ ____-vuotiaana	→ ____-vuotiaana
l) ekstaasia/MDMA:ta?	☐	→ ____-vuotiaana	→ ____-vuotiaana
m) GHB:tä ("gammaa") tai GBL:ää ("lakkaa")?	☐	→ ____-vuotiaana	→ ____-vuotiaana
n) MDPV:tä, alfa-PVP:tä tai muita synteettisiä katinoneja?	☐	→ ____-vuotiaana	→ ____-vuotiaana
o) synteettisiä kannabinoideja ("JWH:ta", "jehovaa")?	☐	→ ____-vuotiaana	→ ____-vuotiaana
p) huumaavia sieniä?	☐	→ ____-vuotiaana	→ ____-vuotiaana
q) muuta ainetta, mitä? _____	☐	→ ____-vuotiaana	→ ____-vuotiaana

36. Olitko alkoholin vaikutuksen alaisena, kun kokeilit ensimmäisen kerran:

	Kyllä	En	En ole kokeillut kyseistä ainetta
a) kannabista?	1 ☐	2 ☐	3 ☐
b) amfetamiinia?	1 ☐	2 ☐	3 ☐
c) kokaiinia?	1 ☐	2 ☐	3 ☐
d) ekstaasia/MDMA:ta?	1 ☐	2 ☐	3 ☐

37. Oletko viimeksi kuluneiden 12 kuukauden aikana kokeillut tai käyttänyt jotain huumausainetta?

- 1 Kyllä
2 En → Siirry kysymykseen 54.

38. Mitä aineita olet kokeillut tai käyttänyt viimeksi kuluneiden 12 kuukauden aikana?

Laita rasti ruutuun kaikkien niiden aineiden kohdalla, joita olet kokeillut tai käyttänyt.

	Kyllä
a) Hasista ("hasaa", "laattaa", "lätää")?	☐
b) Marihuanaa ("kukkaa", "ruohoa", "maria")?	☐
c) Amfetamiinia?	☐
d) Metamfetamiinia?	☐
e) Heroiinia?	☐
f) Buprenorfiinia (Subutex, Suboxone, Temgesic) muutoin kuin korvaushoidossa?	☐
g) Metadonia muutoin kuin korvaushoidossa?	☐
h) Muita opioideja huumeena (esim. tramadoli, fentanyl, kodeiini, oksikodoni, morfiini)?	☐
i) Kokaiinia tai crackia?	☐
j) Releiviiniä?	☐
k) LSD:tä?	☐
l) Ekstaasia/MDMA:ta?	☐
m) GHB:tä ("gammaa") tai GBL:ää ("lakkaa")?	☐
n) MDPV:tä, alfa-PVP:tä tai muita synteettisiä katinoneja?	☐
o) Synteettisiä kannabinoideja ("JWH:ta", "jehovaa")?	☐
p) Huumaavia sieniä?	☐
q) Muuta ainetta, mitä? _____	☐

39. Mistä olet saanut tai hankkinut käyttämäsi huumeet viimeksi kuluneiden 12 kuukauden aikana?

	Aina tai useimmiten	Joskus	En koskaan
a) Ystäviltä tai ystävien ystäviltä	1 ☐	2 ☐	3 ☐
b) Tutuilta diilereiltä	1 ☐	2 ☐	3 ☐
c) Kadulta/festareilta/klubeilta (ennalta tuntemattomilta diilereiltä)	1 ☐	2 ☐	3 ☐
d) Darknet-kauppapaikasta	1 ☐	2 ☐	3 ☐
e) Avoimesta verkosta (ei darknet-kauppapaikoista)	1 ☐	2 ☐	3 ☐
f) Sosiaalisen median sovellusten (esim. WhatsApp, Facebook, Snapchat, Instagram, Tinder jne.) kautta myyville diilereiltä/ystäviltä	1 ☐	2 ☐	3 ☐
g) Valmistamalla tai kasvattamalla itse	1 ☐	2 ☐	3 ☐
h) Muualta	1 ☐	2 ☐	3 ☐

40. Miten koronapandemia on vaikuttanut huumeiden käyttösi ja siihen, miten olet saanut hankittua niitä?

	lisääntynyt	pysynyt ennallaan	vähentynyt	En osaa sanoa
a) Pandemian aikana huumeiden käyttöni on	1 ☐	2 ☐	3 ☐	4 ☐
b) Käyttämieni huumeiden saatavuus on pandemian aikana	1 ☐	2 ☐	3 ☐	4 ☐

41. Oletko viimeksi kuluneiden 30 päivän aikana kokeillut tai käyttänyt jotain huumausainetta?

- 1 Kyllä
2 En → Siirry kysymykseen 43.

42. Mitä aineita olet kokeillut tai käyttänyt ja kuinka monena päivänä viimeksi kuluneiden 30 päivän aikana?

Laita rasti ruutuun kaikkien niiden aineiden kohdalla, joita olet kokeillut tai käyttänyt ja kirjoita päivien määrä viivalle.

	Kyllä	
a) Hasista ("hasaa", "laattaa", "lätkeä")?	☐	→ ___ päivänä
b) Marihuanaa ("kukkaa", "ruohoa", "maria")?	☐	→ ___ päivänä
c) Amfetamiinia?	☐	→ ___ päivänä
d) Metamfetamiinia?	☐	→ ___ päivänä
e) Heroiinia?	☐	→ ___ päivänä
f) Buprenorfiinia (Subutex, Suboxone, Temgesic) muutoin kuin korvaushoidossa?	☐	→ ___ päivänä
g) Metadonia muutoin kuin korvaushoidossa?	☐	→ ___ päivänä
h) Muita opioideja huumeena (esim. tramadoli, fentanyl, kodeiini, oksikodoni, morfiini)?	☐	→ ___ päivänä
i) Kokaiinia tai crackia?	☐	→ ___ päivänä
j) Releiviiniä?	☐	→ ___ päivänä
k) LSD:tä?	☐	→ ___ päivänä
l) Ekstaasia/MDMA:ta?	☐	→ ___ päivänä
m) GHB:tä ("gammaa") tai GBL:ää ("lakkaa")?	☐	→ ___ päivänä
n) MDPV:tä, alfa-PVP:tä tai muita synteettisiä katinoneja?	☐	→ ___ päivänä
o) Synteettisiä kannabinoideja ("JWH:ta", "jehovaa")?	☐	→ ___ päivänä
p) Huumaavia sieniä?	☐	→ ___ päivänä
q) Muuta ainetta, mitä? _____	☐	→ ___ päivänä

43. Kuinka usein viimeksi kuluneiden 12 kuukauden aikana olet käyttänyt hasista tai marihuanaa?

- 1 Päivittäin
 2 Vähintään kerran viikossa
 3 1–3 kertaa kuukaudessa
 4 3–10 kertaa vuodessa
 5 1–2 kertaa vuodessa
 6 En ole käyttänyt viimeisten 12 kuukauden aikana → Siirry kysymykseen 54.

44. Onko kannabiksen käyttösi:

- 1 enimmäkseen viihdekäyttöä
 2 enimmäkseen lääkekäyttöä
 3 yhtä paljon molempia?

45. Mistä olet saanut tai hankkinut käyttämäsi kannabiksen viimeksi kuluneiden 12 kuukauden aikana?

	Aina tai useimmiten	Joskus	En koskaan
a) Olen ostanut sen	1 ☐	2 ☐	3 ☐
b) Joku on tarjonnut minulle	1 ☐	2 ☐	3 ☐
c) Olen kasvattanut sen itse	1 ☐	2 ☐	3 ☐
d) Olen tuonut sen ulkomailta	1 ☐	2 ☐	3 ☐
e) Muulta, mistä? _____	1 ☐	2 ☐	3 ☐

46. Kuinka usein nautit käyttämäsi kannabiksen:

	Aina tai useimmiten	Joskus	En koskaan
a) polttamalla?	1 ☐	2 ☐	3 ☐
b) höyrystämällä sähkösavukkeella tai sähkösavukkeen tapaisella vaporisaattorilla (esim. "vape pen")?	1 ☐	2 ☐	3 ☐
c) höyrystämällä muulla vaporisaattorilla?	1 ☐	2 ☐	3 ☐
d) syömällä tai juomalla?	1 ☐	2 ☐	3 ☐
e) muulla tavalla, millä? _____	1 ☐	2 ☐	3 ☐

47. Milloin tavallisimmin käytät kannabista? Valitse vain yksi vaihtoehto.

- 1 Arkipäivisin
 2 Viikonloppuisin
 3 Sekä arkisin että viikonloppuisin

48. Mihin vuorokaudenaikaan tavallisimmin käytät kannabista? Valitse vain yksi vaihtoehto.

- 1 Aamulla tai aamupäivällä
 2 Iltapäivällä
 3 Illalla
 4 Yöllä
 5 Minä tahansa vuorokauden aikana

49. Millaisessa tilanteessa tavallisimmin käytät kannabista? Valitse vain yksi vaihtoehto.

- 1 Kun kotonani käy vieraita tai vierailen itse jonkun luona
 2 Kun on jotain juhlittavaa
 3 Ajanvietteen, pelin, harrastuksen tai muun puuhan yhteydessä
 4 Huvittelun ja bilettämisen yhteydessä
 5 Käyttötilanne ei ole mitenkään erityinen
 6 Muu, mikä? _____

50. Liittykö edellä valitsemaasi tilanteeseen alkoholin käyttöä? Valitse vain yksi vaihtoehto.

- 1 Aina tai useimmiten
 2 Joskus
 3 Ei koskaan

51. Missä paikassa tavallisimmin käytät kannabista? Valitse vain yksi vaihtoehto.

- 1 Omassa kodissa tai pihalla
 2 Toisen kodissa tai pihalla
 3 Anniskelupaikassa (ravintola, baari, terassi jne.)
 4 Festareilla tai muussa tapahtumassa
 5 Kadulla, puistossa, rannalla tms.
 6 Autossa tai muussa ajoneuvossa
 7 Muualla, missä? _____

52. Kun käytät kannabista, keitä ihmisiä on tavallisesti läsnä? Voit valita tarvittaessa useita vaihtoehtoja.

- 1 Puoliso, avopuoliso tai seurustelukumppani
 2 Muita perheenjäseniä tai sukulaisia
 3 Työ- tai opiskelukavereita
 4 Muita ystäviä tai tuttaviam
 5 Tuntemattomia ihmisiä
 6 Ei ketään muita kuin minä

53. Kuinka usein:

	Ei koskaan	Harvoin	Silloin tällöin	Melko usein	Hyvin usein
a) olet käyttänyt kannabista aamulla ennen puoltapäivää?	1 ☐	2 ☐	3 ☐	4 ☐	5 ☐
b) olet käyttänyt kannabista yksin ollessasi?	1 ☐	2 ☐	3 ☐	4 ☐	5 ☐
c) sinulla on ollut vaikeuksia muistamisessa, kun olet käyttänyt kannabista?	1 ☐	2 ☐	3 ☐	4 ☐	5 ☐
d) ystäväsi tai perheenjäsenesi ovat kehottaneet sinua vähentämään kannabiksen käyttöäsi?	1 ☐	2 ☐	3 ☐	4 ☐	5 ☐
e) olet yrittänyt vähentää tai lopettaa kannabiksen käyttöäsi ja epäonnistunut siinä?	1 ☐	2 ☐	3 ☐	4 ☐	5 ☐
f) sinulla on ollut kannabiksen käytöstäsi johtuvia ongelmia (riita, tappelu, onnettomuus, huono koulumenestys tms.)?	1 ☐	2 ☐	3 ☐	4 ☐	5 ☐

KAIKKI JATKAVAT TÄSTÄ

54. Tunnetko henkilökohtaisesti ketään kannabiksen kasvattajaa?

- 1 Kyllä
2 En

55. Oletko itse kasvattanut kannabista?

- 1 En koskaan → Siirry kysymykseen 57.
2 Kyllä joskus, mutta en viimeksi kuluneiden 12 kuukauden aikana
3 Kyllä, viimeksi kuluneiden 12 kuukauden aikana

56. Minkä ikäisenä kasvatit kannabista ensimmäisen kerran?

_____ -vuotiaana

Lääkkeiden ei-lääkinnällinen käyttö

Lääkkeillä tarkoitetaan ainoastaan reseptillä saatavia lääkkeitä, muun muassa unilääkkeitä, rauhoittavia lääkkeitä tai vahvoja kipulääkkeitä. Lääkkeiden käyttöä ei-lääkinnälliseen tarkoitukseen on esimerkiksi lääkkeen käyttäminen ilman lääkärin määräästä, suurempina annoksina tai eri tarkoituksiin kuin on määrätty.

57. Oletko joskus kokeillut tai käyttänyt lääkkeitä ei-lääkinnälliseen tarkoitukseen? Jos olet, minkä ikäisenä kokeilit ensimmäisen kerran ja minkä ikäisenä käytit viimeksi? Kirjoita ikä viivalle.

- 1 Kyllä → Kokeilin ensimmäisen kerran _____ -vuotiaana. → Käytin viimeksi _____ -vuotiaana.
2 En → Siirry kysymykseen 72.

58. Oletko viimeksi kuluneiden 12 kuukauden aikana kokeillut tai käyttänyt lääkkeitä ei-lääkinnälliseen tarkoitukseen?

- 1 Kyllä
2 En → Siirry kysymykseen 72.

59. Oletko viimeksi kuluneiden 30 päivän aikana kokeillut tai käyttänyt lääkkeitä ei-lääkinnälliseen tarkoitukseen?

- 1 Kyllä
2 En

Bentsodiatsepiinien ei-lääkinnällinen käyttö

Seuraavat kysymykset koskevat esimerkiksi unilääkkeinä tai rauhoittavina lääkkeinä käytettävien bentsodiatsepiinien (kuten Diapam, Oxepam, Tenox, Xanor, Temesta tai Dormicum) ei-lääkinnällistä käyttöä.

60. Oletko viimeksi kuluneiden 12 kuukauden aikana kokeillut tai käyttänyt bentsodiatsepiineja ei-lääkinnälliseen tarkoitukseen? Jos olet, minkä ikäisenä kokeilit ensimmäisen kerran? Kirjoita ikä viivalle.

1 Kyllä → Kokeilin ensimmäisen kerran ____ -vuotiaana.

2 En → Siirry kysymykseen 66.

61. Kuinka usein olet käyttänyt bentsodiatsepiineja ei-lääkinnälliseen tarkoitukseen viimeksi kuluneiden 12 kuukauden aikana?

1 4 kertaa viikossa tai useammin

2 2–3 kertaa viikossa

3 2–4 kertaa kuukaudessa

4 Kerran kuukaudessa tai harvemmin

62. Oletko viimeksi kuluneiden 30 päivän aikana kokeillut tai käyttänyt bentsodiatsepiineja ei-lääkinnälliseen tarkoitukseen?

1 Kyllä

2 En → Siirry kysymykseen 64.

63. Kuinka monena päivänä olet käyttänyt bentsodiatsepiineja ei-lääkinnälliseen tarkoitukseen viimeksi kuluneiden 30 päivän aikana?

Käytin ____ päivänä

64. Viimeksi kun käytit bentsodiatsepiineja ei-lääkinnälliseen tarkoitukseen, millä tavoin sait tai hankit ne?

1 Apteekista henkilökohtaisella reseptillä

2 Apteekista väärennetyllä reseptillä

3 Puolisolta, ystävältä tai muulta läheiseltä

4 Ostamalla katukaupasta tai muulta vieraalta henkilöltä

5 Tilaamalla internetistä (ilman reseptiä)

6 Muualta, mistä? _____

65. Oletko käyttänyt bentsodiatsepiineja päihtyäksesi?

1 Kyllä

2 En

Opioidien ei-lääkinnällinen käyttö

Seuraavat kysymykset koskevat kipulääkkeinä käytettävien opioidien (kuten Tramadol, Panacod tai Oxynorm) ei-lääkinnällistä käyttöä.

66. Oletko viimeksi kuluneiden 12 kuukauden aikana kokeillut tai käyttänyt opioideja ei-lääkinnälliseen tarkoitukseen? Jos olet, minkä ikäisenä kokeilit ensimmäisen kerran? Kirjoita ikä viivalle.

- 1 Kyllä → Kokeilin ensimmäisen kerran ____ -vuotiaana.
2 En → Siirry kysymykseen 72.

67. Kuinka usein olet käyttänyt opioideja ei-lääkinnälliseen tarkoitukseen viimeksi kuluneiden 12 kuukauden aikana?

- 1 4 kertaa viikossa tai useammin
2 2–3 kertaa viikossa
3 2–4 kertaa kuukaudessa
4 Kerran kuukaudessa tai harvemmin

68. Oletko viimeksi kuluneiden 30 päivän aikana kokeillut tai käyttänyt opioideja ei-lääkinnälliseen tarkoitukseen?

- 1 Kyllä
2 En → Siirry kysymykseen 70.

69. Kuinka monena päivänä olet käyttänyt opioideja ei-lääkinnälliseen tarkoitukseen viimeksi kuluneiden 30 päivän aikana?

Käytin ____ päivänä

70. Viimeksi kun käytit opioideja ei-lääkinnälliseen tarkoitukseen, millä tavoin sait tai hankit ne?

- 1 Apteekista henkilökohtaisella reseptillä
2 Apteekista väärennetyllä reseptillä
3 Puolisolta, ystävältä tai muulta läheiseltä
4 Ostamalla katukaupasta tai muulta vieraalta henkilöltä
5 Tilaamalla internetistä (ilman reseptiä)
6 Muualta, mistä? _____

71. Oletko käyttänyt opioideja päihtyäksesi?

- 1 Kyllä
2 En

Muut aineet

72. Oletko joskus kokeillut tai käyttänyt seuraavia aineita päihtymistarkoituksessa:

		Kyllä		En
a) liimoja, tinneriä, liuottimia tai muita vastaavia aineita?	1	☐	2	☐
b) ilokaasua?	1	☐	2	☐

Jos vastasit sekä a- että b-kohtaan EN, siirry kysymykseen 75.

73. Oletko viimeksi kuluneiden 12 kuukauden aikana kokeillut tai käyttänyt päihtymistarkoituksessa:

		Kyllä		En
a) liimoja, tinneriä, liuottimia tai muita vastaavia aineita?	1	☐	2	☐
b) ilokaasua?	1	☐	2	☐

74. Oletko viimeksi kuluneiden 30 päivän aikana kokeillut tai käyttänyt päihtymistarkoituksessa:

		Kyllä		En
a) liimoja, tinneriä, liuottimia tai muita vastaavia aineita?	1	☐	2	☐
b) ilokaasua?	1	☐	2	☐

Eri aineiden samanaikainen käyttö

Samanaikaisella käytöllä tarkoitetaan kahden tai useamman aineen käyttöä yhdessä tai peräkkäin lyhyen ajan sisällä (esimerkiksi yhden päivän aikana). Kysymyksessä 35 on lueteltu tässä osiossa tarkoitettuja huumausaineita. Lääkkeillä tarkoitetaan esimerkiksi unilääkkeinä tai rauhoittavina lääkkeinä käytettäviä bentsodiatsepiineja (esim. Diapam, Oxepam, Tenox, Xanor), kipulääkkeinä käytettäviä opioideja (esim. Tramadol, Panacod, Oxynorm) sekä muita keskushermostoon vaikuttavia reseptilääkkeitä.

75. Oletko käyttänyt vähintään kahta eri ainetta samanaikaisesti (esimerkiksi alkoholia ja lääkkeitä, huumausaineita ja alkoholia, kahta eri huumausainetta/lääkettä)?

- 1 En koskaan → Siirry kysymykseen 77.
- 2 Kyllä joskus, mutta en viimeksi kuluneiden 12 kuukauden aikana → Siirry kysymykseen 77.
- 3 Kyllä, viimeksi kuluneiden 12 kuukauden aikana

76. Kuinka usein viimeksi kuluneiden 12 kuukauden aikana olet käyttänyt:

		Vähintään kerran viikossa	1–3 kertaa kuukaudessa	3–10 kertaa vuodessa	1–2 kertaa vuodessa	En kertaakaan
a) lääkkeitä samanaikaisesti alkoholin kanssa?	1	☐	2	☐	4	☐
b) lääkkeitä samanaikaisesti huumausaineiden kanssa?	1	☐	2	☐	4	☐
c) hasista tai marihuanaa samanaikaisesti alkoholin kanssa?	1	☐	2	☐	4	☐
d) muita huumausaineita samanaikaisesti alkoholin kanssa?	1	☐	2	☐	4	☐
e) kahta tai useampaa huumausainetta samanaikaisesti?	1	☐	2	☐	4	☐
f) lääkkeitä, alkoholia ja huumeita samanaikaisesti?	1	☐	2	☐	4	☐

Dopingaineet

Dopingaineilla tarkoitetaan lihasmassan lisäämiseksi, urheilusuorituksen parantamiseksi ja/tai ulkonäön muokkaamiseksi otettuja anabolisia steroideja, testosteronia ja näiden johdannaisia, kasvuhormoneja, kasvutekijöitä, beeta2-agonisteja, istukkahormoneja ja antiestrogeeneja.

77. Mitä mieltä olet seuraavista asioista?

		Täysin samaa mieltä	Jokseenkin samaa mieltä	Vaikea sanoa	Jokseenkin eri mieltä	Täysin eri mieltä
a)	Dopingaineita voi käyttää myös sellaisella kohtuullisella tavalla, josta ei aiheudu ongelmia	1 ☐	2 ☐	3 ☐	4 ☐	5 ☐
b)	Dopingin käyttö pitäisi säätää Suomessa lailla rangaistavaksi	1 ☐	2 ☐	3 ☐	4 ☐	5 ☐

78. Kuinka suuri terveydellinen tai muu riski mielestäsi aiheutuu, jos ihmiset tekevät seuraavia asioita?

		Ei lainkaan riskiä	Vähäinen riski	Kohtalainen riski	Suuri riski
a)	Kokeilevat anabolisia steroideja kerran tai kaksi	1 ☐	2 ☐	3 ☐	4 ☐
b)	Käyttävät anabolisia steroideja säännöllisesti	1 ☐	2 ☐	3 ☐	4 ☐

79. Oletko joskus elämäsi aikana kokeillut tai käyttänyt dopingaineita liikuntasuorituksen, voiman tai ulkonäön parantamiseen?

- 1 Kyllä
 2 En → Siirry kysymykseen 84.

80. Oletko joskus elämäsi aikana kokeillut tai käyttänyt seuraavia aineita (ei lääkärin sinulle määräämiä) ja jos olet, minkä ikäisenä kokeilit ensimmäisen kerran ja minkä ikäisenä viimeksi käytit?

Laita rasti ruutuun kaikkien niiden aineiden kohdalla, joita olet kokeillut tai käyttänyt ja kirjoita ikä viivalle.

		Kyllä	Ikä ensimmäisellä kerralla	Ikä viime kerralla
a)	Testosteronia tai testosteronijohdannaisia	1 ☐	→ ____-vuotiaana	→ ____-vuotiaana
b)	Anabolisia steroideja	1 ☐	→ ____-vuotiaana	→ ____-vuotiaana
c)	Kasvuhormonia tai kasvutekijöitä	1 ☐	→ ____-vuotiaana	→ ____-vuotiaana
d)	Klenbuterolia	1 ☐	→ ____-vuotiaana	→ ____-vuotiaana
e)	Efedriiniä	1 ☐	→ ____-vuotiaana	→ ____-vuotiaana
f)	Muuta dopingainetta, mitä? _____	1 ☐	→ ____-vuotiaana	→ ____-vuotiaana

81. Oletko viimeksi kuluneiden 12 kuukauden aikana kokeillut tai käyttänyt seuraavia aineita (ei lääkärin sinulle määräämiä)?

		Kyllä	En
a)	Testosteronia tai testosteronijohdannaisia	1 ☐	2 ☐
b)	Anabolisia steroideja	1 ☐	2 ☐
c)	Kasvuhormonia tai kasvutekijöitä	1 ☐	2 ☐
d)	Klenbuterolia	1 ☐	2 ☐
e)	Efedriiniä	1 ☐	2 ☐
f)	Muuta dopingainetta, mitä? _____	1 ☐	2 ☐

82. Mikä seuraavista kuvaa parhaiten dopingaineiden käyttötapaasi?

- 1 Kertakokeilu
- 2 Kuuriluontoista (käytössä taukoja)
- 3 Jatkuvaa (käytössä ei taukoja)
-

83. Mihin tarkoitukseen ensisijaisesti käytät (tai aiemmin käytit) dopingaineita?

- 1 Suorituksen parantamiseen
- 2 Voiman lisäämiseen
- 3 Ulkonäön parantamiseen
- 4 Muuhun, mihin? _____
-

84. Mitä mieltä olet nykyisestä terveydentilastasi?

- 1 Erittäin hyvä
 2 Melko hyvä
 3 Kesinkertainen
 4 Melko huono
 5 Erittäin huono

85. Onko lääkäri määrännyt sinulle sairauden hoitoon seuraavia lääkkeitä:

	Kyllä, viimeisten 12 kk:n aikana	Kyllä, mutta ei viimeisten 12 kk:n aikana	Ei koskaan
a) unilääkkeitä?	1 ☐	2 ☐	3 ☐
b) vahvoja kipua lievittäviä lääkkeitä (opioideja)?	1 ☐	2 ☐	3 ☐
c) rauhoittavia lääkkeitä?	1 ☐	2 ☐	3 ☐
d) masennuslääkkeitä?	1 ☐	2 ☐	3 ☐
e) stimuloivia lääkkeitä (esim. tarkkaavaisuushäiriön hoitoon)?	1 ☐	2 ☐	3 ☐
f) buprenorfiinia (esim. Subutex, Suboxone) tai metadonia korvaushoitoon?	1 ☐	2 ☐	3 ☐

86. Onko sinulla ollut terveysongelmia, joiden uskot aiheutuneen:

	Kyllä, viimeisten 12 kk:n aikana	Kyllä, mutta ei viimeisten 12 kk:n aikana	Ei koskaan	En käytä kyseistä ainetta
a) alkoholin käytöstäsi?	1 ☐	2 ☐	3 ☐	4 ☐
b) huumeiden käytöstäsi?	1 ☐	2 ☐	3 ☐	4 ☐
c) rauhoittavien, uni- tai kipulääkkeiden käytöstäsi?	1 ☐	2 ☐	3 ☐	4 ☐
d) eri aineiden samanaikaisesta käytöstä?	1 ☐	2 ☐	3 ☐	4 ☐
e) dopingaineiden käytöstäsi?	1 ☐	2 ☐	3 ☐	4 ☐

87. Oletko ajanut moottoriajoneuvoa:

	Kyllä, viimeisten 12 kk:n aikana	Kyllä, mutta en viimeisten 12 kk:n aikana	En koskaan	En käytä kyseistä ainetta
a) alkoholin vaikutuksen alaisena?	1 ☐	2 ☐	3 ☐	4 ☐
b) kannabiksen vaikutuksen alaisena?	1 ☐	2 ☐	3 ☐	4 ☐
c) muiden huumeiden tai päihdyttävien lääkkeiden vaikutuksen alaisena?	1 ☐	2 ☐	3 ☐	4 ☐

88. Oletko ollut hoidossa alkoholin, huumeiden tai muiden päihteiden käytön vuoksi?

- 1 En
 2 Kyllä, mutta en viimeksi kuluneiden 12 kuukauden aikana
 3 Kyllä, viimeksi kuluneiden 12 kuukauden aikana

89. Oletko nykyisin:

- 1 palkansaaja, kokopäivätyössä
- 2 palkansaaja, osapäivätyössä
- 3 maatalousyrittäjä tai työssä perheen maatilalla
- 4 muu yrittäjä
- 5 työtön tai lomautettu
- 6 eläkkeellä
- 7 opiskelija
- 8 vanhempainlomalla, hoitovapaalla
- 9 hoidat kotia
- 10 muu vaihtoehto, mikä? _____

90. Oletko ollut työtön viimeksi kuluneiden 12 kuukauden aikana?

- 1 En ole ollut työtön
- 2 Olen ollut työtön yhteensä _____ kuukautta

91. Koetko kuuluvasi vähemmistöön jonkin asian suhteen? Voit valita useita vaihtoehtoja.

- 1 Kieli
- 2 Etninen tausta
- 3 Uskonnollinen vakaumus
- 4 Seksuaalinen suuntautuminen
- 5 Sukupuoli-identiteetti
- 6 Vammaisuus tai pitkäaikaissairaus
- 7 Jokin muu vähemmistö
- 8 En koe kuuluvani vähemmistöön
- 9 En halua vastata

Onko sinulla mielessäsi vielä jotakin tärkeää, jonka haluaisit tuoda tässä yhteydessä esille?

KIITOKSET VASTAAMISESTA!

Palauta kyselylomake oheisessa valmiiksi maksetussa palautuskuoressa Tilastokeskukseen.